

VALIKOIMA
RUNOELMIA,

kirjoittanut

J. H. Erkkö.

HELSINGISSÄ 1881.

K. E. Holm'in kustannuksella.

HELSINGISSÄ,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa, 1881.

Sisällys.

	Siv.
Kun vaan laulaa saan	1.
Nyt mä laulan	3.
Voitto	5.
Hämäläisen laulu	7.
Maalleni	9.
Aika	9.
Jäiden lähtö	10.
Lapset kesällä	12.
Hevospaimenet yömajalla	14.
Paimenet tulilla	18.
Kamppiaiset	21.
Perheen jouluhartaus	26.
Enkel'-laulu	28.
Äiti ja morsian	30.
Pojari	31.
Leijulle kirkossa	36.
Sotilaan muisto	38.
Siksi itken	40.
Löysin toisen	41.
Laula, kultani	42.
Nyt hän nukkuu	44.
Silloinpa kesä minulla	45.
Kahden tahto	46.
Maailma ja sydämeni	47.
Kahdenlaisia kukkia	49.
Kukalle	50.

	Siv.
Tytön muistikirjaan.	51.
Viina ja rakkaus.	52.
Olvilaulu.	53.
Kärsin aikani	54.
Taistele	55.
Palkattoman palkka	56.
Lähtö	58.
Ihmis-onni	59.
Mainen kosto	61.
Nuorelle taidemaalarille	62.
Toukokuun' 1:nä päivänä v. 1870	63.
Kalju luoto	65.
Äidin haudalla	67.
Vanhus	69.
Takkavalkean ääressä	71.
Rukoukseni	74.
Paimenelta (57 hyräilyä)	76—108.
Urhoin haudalla	109.
Isänmaani	111.
Herännyt Suomi	113.
Laulu Vuoksella	115.
Vangittu äiti	117.
Neiti Iisa Asp'in haudalla	122.
Armaansa kadottanut	124.
Enkel'armahani	126.
Helmin lähtö	127.
Helmi	129.
Surevalle sulholle	131.
Kuvan vaan	132.
Kesämuisto Lohjalta	133.
Lempi	135.
Pojan laulu	136.
Hän	137.

	Siv.
Syksyn tullen	138.
Pohjatuulelle	139.
Pohjatuulen tuomiset	141.
Lemminkäisen laulu	143.
Eloni	145.
Joulutähti	146.
Tähtein tanssi	148.
Maapallo	150.
Ei—jos	152.
Tomussa	153.
Kukka ja lintu	154.
Pikku Ilma	156.
Lapsen osa	158.
Kodista ja kotiin	159.
Kuun sammuttajat	161.
Taikavoide	162.
Viinanpolttajan sanat	164.
Hurjan viisastelua	166.
Vyyhtynyt	167.
Loisen poika	170.
Syrjähdys	172.
Uusi maailma	173.
Laulajan lapset	175.
Kun kerta väsyn	177.
Kas nyt en laula	179.
Paimenet (15 laulua)	181—218.
Runovirtani	219.
Nöyristy, ihminen	221.
Runo, lausuttu Suomalaisen lyseon perustamis- kokouksessa, Viipurissa, Tammikuun 15 p. 1879	223.
Keisarin, Suomen Suuriruhtinaan Aleksander Toisen viidenkolmatta hallitusvuoden riemujuh- lana maaliskuun 2 p. 1880	228.

	Siv.
J. V. Snellman'in juhlassa Viipurissa Toukokuun	
12 p. 1881	235.
Joulukuun 10 p. 1880	239.
Uno Cygnæus'en täytettyä 70 vuotta Lokakuun	
12 p. 1880	242.
Viipurin Vapaaehtoisen Palosammutuskunnan	
Marssi	245.
Isällemme	247.
Kotoinen sydän	249.
Kevätlaulu	251.
Leppäruukki	252.
Laupeuden enkeli	254.
Pikku Elli	256.
Anni	257.
Nuori luistaja	259.
Kyyhkyn pojat	261.
Konnan synty	263.
Pöllön viisaus	266.
Puhdas tosi	268.
Ukonsyötti	270.
Puro	271.
Niittypuro	273.
Myllypuro	274.
Kirkkomatka	276.
Matkamies	277.
Aattehet	278.
Luomisen kevät	279.
Korkein	282.
En viisastunut	284.
Jumalan vika	286.
Leivän tähden	287.
Haaksirikko maalla	290.
Siellä ja täällä	293.

	Siv.
Matkakuvia	294.
Kesäkirje maalta	300.
Onneton nenä	302.
Nuori vieras	304.
Tuettu pää	305.
Tulta lainaamaan	306.
Pettynyt	307.
Kultaa	308.
Kukkatarhassa	309.
Niin mieti	311.
Runottarelleni	312.
Kuvain palvelus	314.
Häpeissäni	316.
Pettyneen lohdutus	317.
Rakkaus	319.
Käyntini immen haudalla	320.
Rukous	323.
Turhako elämä	325.
Sairaana	326.
Tuoni ja elämä	327.
Ruusun luonne	329.
Taivaskuvat	330.
Rauhaiset rannat	331.
Louhipellot	331.
Karjalan kukkulat	332.
Kelle seppeltä	333.
Kalastaja	334.
Sinne jätite	335.
Kevät-aamu	337.
Sade	338.
Eräässä puutarhassa	339.
Kaksi kosijaa	339.
Paarmat	340.

	Siv.
Kotilammen soutajat	340.
Niinhän ennen	341.
Niittäjälle	342.
Nyt ja silloin	343.
Siit' asti	343.
Yksinäinen I	343.
" II	344.
Muistoksi	345.
Sinikaunokki	345.
Hernekukka	345.
Tuoksuheinä	346.
Tyyni lampi	347.

ENSIMÄINEN SARJA.

(1868—72.)

Kun vaan laulaa saan.

Waikka minne joutunen,
Sitä toivon, rukoilen,
Että laulaa saan.

Onnellisna eläisin,
Hyv' ois mökki pienoisin,
Kun vaan laulaa saan.

Sodan pauhinassa ois
Multa kuolon pelko pois,
Kun vaan laulaa saan.

Mun jos kahlein vangittais,
Vapaus rinnan valloittais,
Kun vaan laulaa saan.

Sairaana jos vaikeroin,
Silloinkin iloita voin,
Kun vaan laulaa saan.

Haahmoin kanssa taistellen
Murran henget manallen,
Kun vaan laulaa saan.

Vietkö, Luoja, luokses mun,
Soitan, tanssin eessä Sun,
Kun vaan laulaa saan.

Vaikka minne joutunen,
Sitä toivon, rukoilen,
Että laulaa saan.

Nyt mä laulan.

Nyt mä laulan! kuunnelkaatte,
 Kuunnelkaatte kummallista! —
 Täss' on seinät särkynehet,
 Katot maahan murtunehet,
 Lattiat lovistunehet,
 Rikki ruudut ikkunoista:
 Laulan seinät seisomahan,
 Katon päälle kaartamahan,
 Laulan lattian lujimman,
 Ruudut ikkunan ihanat. —
 Viel' on seinät siivotonna,
 Katto noen karvallisna,
 Lattia lakaisematta,
 Peite puuttuu ikkunoilta:
 Seinät laulan loistaviksi,
 Katon kullan kiiltäväksi,
 Laulan silkit lattialle,
 Taivon ikkunan etehen.

Vielä laulan pitkän pöydän,
 Siihen peiton purppuraisen,

Siihen kukkaset koreat,
Kaunihimmat luonnon kaiken;
Siihen mettä maljat täynnä
Mehuisinta, makuisinta,
Mit' on luonto lypsynnä,
Antanunna äidin rinta.

Vielä laulan lempilinnut:
Sulhon sorjan, neidon nuoren.
Kuvastinna katto heille,
Seinät loistavat sulona,
Leikiksensä lattiainen,
Heille ikkunat iloksi,
Pöytä kaunis kunniaksi.
Kukkia min katselevat,
Senpä taivon enkeliä;
Minkä mettä maistelevat,
Senp' on autuus sielussansa.

Voitto.

Huka voittaa vaivat kaikki,
 Kenpä kokee kuoleman? —
 Taaskin maailmalle loisti,
 Niinkuin tähti Pohjolan:
 Kirkkahana,
 Karkaistuna,
 Kuin on kulta tulella.

Se on armas Suomen kansa,
 Jolle apu Jumalan
 Mahtavalla voimallansa
 Tuopi voiton loistavan
 Taistelusta,
 Tuonelasta
 Kultakruunun kalleimman!

Kärsimykset kansan muuri,
 Taivaskin sen todistaa;
 Myrskyissäpä hongan juuri
 Haarojansa vahvistaa;
 Niinpä Luoja,

Maamme suoja,
Kansoamme kasvattaa.

Koska sitte kulta-aamu
Meille koittaa kuoloton,
Silloin soipi riemulaulu:
Kansallamme voitto on,
Toivottumme,
Kaivattumme
Päivä kirkas, sumuton.

Hämäläisen laulu.

 n mulle Suomi suloisin,
 Vaan Häme siit'äi kallihin!
 Sen tuskin tiedän vertaista,
 Niin kaunista, niin herttaista,
 Kuin kulta Hämeen maa.

Lempeitä laaksoin lehtoja
 Ja lintuin laulupuistoja,
 Ja marjaisia kankaitaan
 En unhoittaa voi milloinkaan,
 Oi Hämeen kallis maa!

Oi Hämeen pellot viljavat,
 Ja kasket kullan loistavat,
 Ja tuhannet sen tuomistot,
 Sen niityt, norot, varjostot,
 Ei maata vertaistaan.

Kuin taivas tääll' on loistoisa
 Ja iltatähti kultaisa,

Ja ruskot yhtä runsahat,
 Syys-öiden sähköt leimuvat,
 Ja talvet suojaisat!

Ei impee missään rakkaampaa,
 Ei siveämpää, jalompaa,
 Kuin Hämeen valkotukkainen,
 Tuo sinisilmä neitonen
 On ruskoposkineen.

Ja kansaa kussa löytänen
 Niin jäykkää kuin on Hämeen,
 Niin vakavaa, jok' auraltaan
 Ei suotta siirry milloinkaan,
 Halveksi säätyään.

Kun miestä missä tarvitaan,
 Maan eestä vaikka kaatumaan,
 Niin uljaita on uroita,
 On järkeä, on kuntoa,
 Kun toimeen tartutaan.

On mulle Suomi suloisin,
 Vaan Häme siitai kallihin!
 Sen tuskin tiedän vertaista,
 Niin kaunista, niin herttaista
 Kuin kulta Hämeen maa.

(18⁵69).

Maalleni.

Oi Suomi; isän, äidin maa!
Ei sua vieras sortaa saa,
Ei vallat vääryyden:
Kun olen jäsen kansasi,
Sull' elän, kuolen, Suomeni,
Tää ota heikko uhrini,
Sä maani armainen.

Aika.

Niin kulkevi aika, kuin rientävi kiitävä pyörä:
Kun aamua odotan, puoless' onpi jo päivä,
Kun puolehen odotan, ehtivi kohta jo ilta;
Vaan illoin siintävi silmiin aamuinen taivas.
Niin kulkevi aika, kuin rientävi kiitävä pyörä.

Jäiden lähtö.

Koska rannan ruohot nousee
 Talven kolkon haudoista,
 Silloin järvet jäänsä laskee,
 Virrat purkaa kahleensa.

Koska linnut rannan hiekkaa
 Suutelee ja tervehtää,
 Koska koski riehuu, pauhaa —
 Silloin sulaa järven jää.

Silloin laine loiskii rantaa,
 Tuuli jäitä järkyttää,
 Virran vesi sillat sortaa,
 Koneet kaataa, hävittää.

Vaan kun vesi vallatonna,
 Työnsä täyttäin, mellastaa,
 Taisto taukoo, kahleetonna
 Kulkee laine laidoissaan.

Niinpä kansa, noustuansa,
Vallat väärät masentaa,
Sydän samoin taistollansa
Aaltosensa rauhoittaa.

Lapset kesällä.

Kesätaisteluissahan pienet
 Viatonna vaan vierivät;
 He täyttävät kukkaiset niemet,
 Mesikankaita kierivät.

Ja lintujen kanssa he kilvan
 Vapavirttähän veisaavat,
 Varahin ja iltasin hiljan
 Tuoll' ulkona tanssivat.

He huutelevat hymyhuulin,
 Kuin Lemmetär armahallen,
 Ja virvaten vinkuvat tuuliin,
 Min kaiku kuin kantelehen.

Kuin ehtoisen auringon loisto
 Kesätaivahan kuvaelee,
 Niin laps'ajan lauhkea muisto
 Sydämessäni sykkäelee:

Se kultainen aika jos vielä
Olis mullaki muinoinen,
Niin saisin nyt nauttia siellä
Sulolempeä lapsuuden.

Vaan mennyt se on kuni varjo,
Se kuivunut kukkakin on;
Sen taivas ei loistoa tarjoo,
Muu mennyt — muisto vaan on.

Mut toivon tok' kevähän toisen
Ja toisenkin lapsuuden,
Kun saan kera kukkain moisten
Ilon, onnen ja autuuden.

Hevospaimenet yömajalla. *)

Huunteles mi kumma melske
 Kuuluu korvessa!
 Sydänyö on — äänten helske
 Sointuu korvissa.
 Hongat jyskää,
 Vuoret ryskää,
 Kallioilla louhet kaikuu,
 Äänen aallot raivot raikuu:
 On kuin telme korkeain
 Tapiolan jumalain.

Lähemmäksi astukaamme
 Syytä tutkimaan,
 Miksi luonto levotonna
 Riehuu raivossaan.
 Yökkö riehtoo,
 Siivin liehtoo
 Vastahamme; huuhka huutaa,

*) Useissa paikoin maotamme on yleisenä tapana vartioida synkeinä syys-öinä hevosia kaukaisemilla niitty- ja hakalaitumilla.

Kamalasti korpeen kuutaa
Tuike tulen kalpean,
Liekkiväisen valkean.

Tähdet tuikkaa taivahalla,
Pohjo leimuaa;
Sähkön tulet korkealla
Säihkyin remuaa.
Soitto torven
Läpi korven
Kuusen latvast' äänen antaa
Kohti taivon kaukorantaa:
Poika puussa toittottaa,
Torvi korven kai'uttaa.

Havumaja kuusen alla
Tuossa tehty on.
Majan eessä polttaa puita
Poika pelvoton.
Liekki liehuu! —
Veri kiehuu
Suoniss' urhon rauhatonna,
Huutaa hän vaan vallatonna,
Niinkuin toinen torvellaan,
Kuusessa mi raikuttaa.

Kuluu hetki; huutaminen,
Torvi taukoaa,

Mutta kellot hevosien
 Soipi sekavaan. — —
 Susi ulvoo!
 Hirmu valvoo!
 Vaara uhkaa elukoita! —
 Syöksee päälle, vaan ei voita!
 Hevot hyppii hirnuen,
 Tulvaa pojan tulillen.

„Nouse!“ huutaa puussa toinen,
 „Riennä tappohon!
 Luotiani täältä voinen
 Syöstä petohon!“ —
 „Nousta voinen“,
 Virkkoi toinen.
 „Ei nyt tässä pelko auta —
 Onhan tuossa vahva rauta;
 Sillä koen vastustaa,
 Minkä peto puolustaa“.

Silloin sieppaa majastansa
 Poika kirvehen,
 Juosten rientää rohkeasti
 Suden jälkehen.
 Ähkää, puhkaa! —
 Peto uhkaa
 Raatain pojan muserrella,
 Vaan jo kaatui ulvehella:

Luoti lensi kuusesta,
Kirvehestä iskuja.

Ylpehinä oiva työstä,
Pojat saalistaan
Rientävät nyt keskiyössä
Kilvan kuorimaan. —
„Korpimaahan
Karheahan
Luusi, peto, lasketahan —
Tapporahat maksetahan
Meille kihlakunnalta“,
Kuului hautasaarnansa.

Aamun tullen aurinkoinen
Loisti taivaaltaan.
Väsyneinä pojat nautti
Unta vuoteellaan.
Hampaan luske,
Ruohon ruske
Nurmell' äänen saada koitti,
Puut ne huokui, linnut soitti,
Juhla tyyn' ol' luonnossa,
Melske öinen tauonna.

Paimenet tulilla.

Kaikki leikkihin nyt!
 Nautinto on karjan työ,
 Kuin liekki tuo
 Roviolta rangat syö
 Ja ilmaa juo.
 Kaikki leikkihin nyt!
 Yhtykäämme rinkihin,
 Kädet käsihin:
 Riemu leikin liekki on,
 Jossa murheet kortuu,
 Leikki karsas, riemuton
 Kylmenee ja sortuu.
 Laulumme
 Leikille
 On kuin tuuli liekille.

Leikkivät lehdotkin,
 Laulavat linnutkin

Lehdikoissa;
Niinpä me
Laulain leikimme
Nurmen kukastoissa. —
No, no, no!
Nyt loppukohon jo!
Leikki niinkuin laulukin
Lyhyest' on kaunihin. —

Miss' on torvet,
Virkasarvet?
Niihin kynnet, sormet!
Kukin soittamaan,
Posket palkehina liehtomaan,
Että metsä raikaa!
Nytp' on meill' oikein aikaa.

Koko soitto-sarja
Juur ammoo kuin karja;
Toiset pärrittää ja tärrittää,
Niinkuin ratas tiellä täräjä;
Toisten torvi voimakas
Raikuu raivokkaasti,
Kuulee korven kuningas
Louhilinnaans asti.
Ei tästä säiky maailma —
Pedot säikähtyy,

Ei mielly ihmiskuuntelja —
Karjat mielistyy.

Vaan hengästyyhän orhitkin,
Uupuu härjät ammomasta,
Niin miks'ei heikko paimenkin
Torveansa soittamasta.
Hoho, hoho hoi!
Koirat haukkuu, karjan kellot soi.

Kamppiaiset.

Tuuli huojuuttavi hiljaa
 Pellon viljaa
 Valmista.
 Isäntä tuo väkensä:
 Sirpit viuhkaa niittäissä
 Kilvalla.
 Päivät vierii. Kuhilaat
 Vainioll' on mahdikkaat.
 Syletysten jyvääkkäät
 Tähtäpäät
 Suutelevat toisiaan:

Kas nyt isäntää, kuink' ilo
 Kasvoilla sen väreilee,
 Silmistänsä lemmen valo
 Emännälleen säteilee.

„Kiitos Herran!
 Ilmat sääsi, voimat säästi,
 Niiton loppuhun näin päästi,
 Hetken verran

Suopi huoata. —

Ravinnolla pöytä täytä,
Vaimoni, nyt voimme uhrata!
Täytä pullo, kannut, näytä,
Ett' on voimaa viljalta!
Kutsu miehet, káske naiset,
Sano, ett' on kamppiaiset,
Ett' on aika riemuita!“

Emäntä nyt olvet laatii,
Keittää, paistaa, höyryttää;
Naapurit pitoihin vaatii,
Toimi töitä pyörittää.

Pidot alkaa.

Vieraiks entää joka henki,
Suurempi kuin pienoinenki,
Jolla vaan on kaksi jalkaa.
Lup' on syödä, juoda, niellä
Mielin määrin:
Káskee antajat, ei kiellä.
Vaan ei väärin
Vapauttaan käytä kenkään. —

Syöty on ja loppuun liitos
Pantu: antajille kiitos.

Leikiten

Lapsiparvi kirskuu lattialla.

Pojat, tytöt toisialla
 Naureksivat, silmät tulta iskien.
 Äidit, emännät
 Lapsiaan ja miehiänsä tähtäävät,
 Haastaen
 Lehmistä ja lampahista,
 Villoista ja pellavista:
 Työnsä kullai huolena.
 Mutta miesten huulilla
 Kunto on ja toimekkuus,
 Voimakkuus:
 Miesten avuja.
 Ukot taas, nuo harmaapäiset,
 Miettiväiset,
 Ylistellen Luojan tuomioita,
 Muistelevat tekoja,
 Joill' on kiitos, ansioita,
 Halveksivat kaikkea,
 Jok' on tuonut turmioita.

Käsistä käy käsiin olvikannut;
 Tuo on juonut, toinen aloittanut.

Ilta lähestyy,
 Töitten päätös, pitoin jatko.
 Lepoon lähtee, joll' on pakko.
 Kannut pintaralleen vielä täydentyy.
 Vanhus, huulensa kun kastaa,

Suoraksi selkensä nyt nostaa,
Toivottaa:

„Maasta nouskoon kyntäjälle kyllin
Tavaraa,

Syötävää ja juotavaa! —

Hänellä, jost' on meill' apu hellin
Ja ken suojannut on tähkät, korret
Pellolla, —

Hänelläp' on voima aitat, orret

Täyttää riistalla:

Palkita niin talon

Juhlapidon jalon“.

— Vanhat pois!

Haittaa ois

Heistä nuorten kesken. —

Hyppy alkaa!

Joka jalkaa

Nostelee

Viulu, tullut äsken;

Hiki virtailee

Kautta ruskoisen posken.

Suku nuori kun nuokkuu,

Hartiot,

Vartalog

Verevyyttä huokuu.

Jokainen nyt yhtä sorja,

Kuin on viljan niitossa

Ponteva;
Tanssiss' yhtä nopsas, norja,
Kuin on työssä, toimessa
Tukeva.

Hauskaa on totta
Puristaa tytön kättä,
Tuon ottaa,
Tään jättää;
Riemuss' uiden kaiken iltaa
Polkea salin siltaa,
Kunnes ilta yöhön vie:
Tanssi taukoo, pois on tie,
Viulun kielet sorahtaa —
Kamppiaiset lopun saa.

Perheen jouluhartaus.

Tervakset takassa loimotteli,
 Juhlapöydäll' loisti kynttiläinen,
 Takan ympär' istui perheväki,
 Äsken noussut atrialta. Lapset
 Kulta-oljill' iloisesti leikki,
 Iloisesti muistoks ilon tuojan.

Katkaisipa sävel lapsileikin:
 Perhe veisull' alkoi ylevällä
 Ylistellä juhlan sankaria;
 Autuaasti sointui sävelvirrat
 Leimuavan liekin ympärillä.

Juhlavirren kuminakin taukos,
 Niinkuin koski lampehen laseikse
 Kuulemahan hongikon humua:
 Perhe-vanhin äänell' arvoisalla
 Pöydän äärell' luki Raamatusta
 Jaloimmasta Isän armotyöstä.

Kiitokset ja rukouspa päätti
Vanhuksen vakavan palveluksen.

Äiti nyt kuus-vuotiaasta lasta
Lauluhun kehoitti kunniaksi
Jumal-lapsen, valon ruhtinahan.
Niinkuin kukkareunuksinen virta,
Kulta-aalloyin heleästi helkky,
Puhdistellen juuret rantapuiden, —
Niinpä lapsen viattoman veisu
Virvoitusta valoi kuulijoihin:
Vavahteli huulet vanhojenkin,
Silmät kiilsi kyynelkarpaleina,
Rauhanvilja solui sydämiin,
Rauhanvilja, joulun jalo lahja.

Lapsi lakkas. Äänetönnä perhe
Tunsi, mit' ei kertoella tainnut: —
Povessansa tunsi jumaluuden.

Enkel'-laulu.

Nukutti äiti lapsosen
 Puun varjoon liinaliekkuhun;
 Suut' antoi hälle siunaten,
 Riens itse töitten humuhun.

Laps ääneti vaan nukkuikin,
 Kuin lintu oksall' yötähän,
 Ja äiti voimin ahkerin
 Iloisna riehui töissähän.

Nyt tuuti turvatonta se,
 Ken löyhytteli lehtoja;
 Se virren lauloi lapselle,
 Ken kai'utteli korpea.

Se lämpimän, se valon soi,
 Ken kukat aamuin aukaisee;
 Se suloiset unelmat toi,
 Ken kevätluonnon kultailee. —

Vaan sävel outo illalla,
 Kuin veisu, kaikui korvihin;
 Siit' aateltiin: „se laulua
 Lie lapsoselle enkelin!“

Jo päiväyt sammui. Lapsen luo
 Riens äiti riemuin kukkineen:
 Hän syleilee, vaan — kylm' on tuo! —
 Tukehtui raukka ryysyilleen!

Niin: — „enkel'-laulu“ äskeinen
 Vuoteella lapsen veisattiin:
 Hän kanssa kultapäivyen
 Valoisiin maihin muutettiin.

Äiti ja morsian.

Hö myrskyilevä merellä
 Upotti poikasen,
 Niin turvan ryösti äidiltä,
 Tytöltä sulhasen.

Tuost' äiti raukka itkien
 Odotti iltoaan:
 Hän toivoi hautaturpehen
 Levoksi murheistaan!

Mut tyttö' ei vaan viihtynyt
 Hautaansa toivomaan:
 Luo kultansa hän riensi nyt —
 Merehen kuohuvaan.

Pojari *).

“Kosta, kosta korkea Luoja,
 Kosta Pojarin ilkeät työt!
 Morsiuskammarista hän ryösti
 Nuorikon, ainoan tyttäreni.
 Mieheni tyttöä takaisin tahtoi,
 Pojari surmas miehenikin.
 Kyösti nyt itkee, Jumalan suoma,
 Armastaan yli kaivaten yöt.
 Kosta, kosta, korkea Luoja,
 Kosta Pojarin ilkeät työt!”

„Jumalan kiitos! tyttöni kuoli,
 Järven aaltoihin hyppäsi hän.
 Paremp' on toki järvehen kuolla,
 Kuin himo-uhrina Pojarillen. —
 Hauta, jo vie tää kauhtunut korsi,
 Vahvankin sekä vehreän veit!
 Auta jo leskeä miehensä luokse,

*) Tässä kuvatun tapauksen kertoo kansa toteutuneen Kiteellä Alakarjalassa. Salmi, jonka yli Pojari pakeni, nimitetään Syrjän-salmeksi.

Äitiä johdata tyttären luo! —
Kosta ensin, korkea Luoja,
Kosta Pojarin ilkeät työt!“

„Tuossa on hauta, mieheni vuode:
Siihenpä vuotaa kyyneleni.
Tuolla on taivas, tyttöni tarha:
Sinne nyt äidin huokaus käy.
Kyynelet näin sanan Tuonehen saattaa:
Kohta jo lähtee puoliso pois.
Huokaus, kuin tulikypenet, nousee,
Siittäen koston salamata.
Välkytä miekkaas, taivahan Herra,
Salamas iske Pojarihin!“ —

Äiti näin haudan partahall' itkee.
Kyöstipä kalman kalpeana
Huolet kätkevi vain povehensa,
Lohduttaapi hän leskeä näin:
„Odota aikaas, itkevä äiti,
Noussut ihana päivä jo on!
Noussut on tämä Juhanin päivä,
Jolloin kultainen morsiuspuu
Kruunasi kaunihin tyttäres otsaa, —
Taivahan kosto nyt Pojarin lyö!“

„Morsiot kullan hetalehissa
Kulkevat temppelin kumuhun taas.

Tok' ei heitä nyt Pojari ryöstä,
 Vaikka hän, kuin susi, väijyelee.
 Niin todentotta kuin päivä nyt Herran
 Noussut on kunnaita kultailemaan,
 Niinp' on koittanut Pojarin kosto,
 Koston kellot kohta jo soi:
 Hällepä kauhistusta ne vonkuu,
 Meille ne lohdun hetkeä lyö. —“

Juuripa kellot kirkkohon kutsui,
 Kirkkohon kannusti Pojarikin:
 Seljäss' orhin karjuvan kulki
 Keskell' uljast' temppeliä.
 Korskast' iski hän kekälesilmäns
 Ympäri kirkon morsiomiin:
 Morsiot vapisi, vaan vihan vimma
 Sulhojen rintoja karsi ja söi.
 Saarna kun kaikui, Pojarin orhi
 Sanoja kuunteli — Pojari ei.

Ylpeäll' orhill' ylpeä herra
 Hopeasatulall' istuvi vaan,
 Kultapa suitsist' orihin hohtaa.
 Kiireest' ain' alas kannuksihin
 Herra on kullan ompelehisä. —
 Kasvot, kuin sydän, synkkä on yö!
 Silmät hehkuvat kuin tulikuulat,
 Valmihit saalist' ampuamaan:

Niinp' on Pojari, huikeahattu,
Kuin peto keskell' lampahia.

Kyynelin kuumiin rukotus nöyrä
Kansan rinnast' uhkuelee.
Saarnan tulisen pappi jo päätti,
Kuultokseen kajos äkkiä hän:
„On kuninkaalta näin kuuluva käsky:
Oikeuden jos ryöstävi ken
Teilt', alamaiset — kostohon käykää
Nimessä Herran ja kuninkahan:
Näin omin kourin oikeus tuokaa,
On majesteetin tahto nyt näin“.

Kuin tulivirran kuohuva koski,
Kansa nyt, raivoon yltyen, nous.
Tempeli, kuin ois liekkiä täynnä,
Hehkui koston palavasta.
Kalman hiki nyt Pojarin kastoi,
Kannustaissahan orhia pois.
Koston kiukkua takana kiehui,
Herran huoneest' aaltoellen.
Tuonn' yli salmen Pojari uittaa,
Kansa, kuin verkkona, vastahan käy.

„Verrytä varsaas, verrytä, häijy!“
Pojarin jälkehen huutavi yks.
„Nyt vihan liekkiä saat sitä niellä,

Jot' olet kauan liehtoellut! —
 Takana salmen Pojarin orhi
 Maahan kuorskahtaa vahasuin.
 Kansa jo Pojarin ympäri kiertyy,
 Lennättäin kiven lohkoja: „näin
 Herrallemme nyt lahjoja tuomme,
 Täyttäen viimeisen verotyön“.

— „Tuossa on ylpeän Pojarin hauta,
 Haudan merkkinä roukkio on.
 Ravakan orhin vierehen vaipui
 Korskean herran rotevat luut.
 Vääryydellepä oikeus kosti,
 Säätyisyys pyhä rikkojalleen.
 Sorrettiin tuhat huokaus-ääntä
 Salamaks yhtyi, liekkiä löi,
 Rakeina koston kyynleet lankes“.
 Tämä on siunaus Pojarillen.

Leijulle kirkossa.

§ Sä uljas leiju urho-aikojen,
 Sä voitonviiri töitten veristen!
 Mik' on sun tuonut aikain telmehistä
 Tänn' urkuparven juhlasoitelmiin?
 Siell' ennen liehuit kiihoitellen, mistä
 Soi sotatorvet saloin sydämiin.

Siell' ennen liehuit, missä parkua
 Vaan kuultihin, ei juhlaveisua,
 Ja kuulain pauke rummun räminähän
 Sekaantui siellä kuolon kutsuna, —
 Vaan täällä taivas vuotaa elämähän,
 Täält' ilon, rauhan raikuu sanoma.

Siell' ennen liehuit, missä sankarten
 Vuos' hurmehet kuin koski höyryten, —
 Nyt kyynelvirrat vuotaa hurmehena,
 Täält' uhrisauhuna käy rukous;
 Et liehu, leiju, seisot vakaisena,
 Isäimme töitten jalo muistutus!

Sä sodan muisto rauhan temppelissä,
 Sä tänne johdat aikain telmehistä:
 Tääll' innostutat rauhan sankareita,
 Kun kerrot ihmeit', iki muistoja,
 Vaan kiroukses polttava on heitä,
 Jos halpan' unhoittavat toiveitas.

Sotilaan muisto.

Nyt kuules, kulta neitonen,
 Kun eilen ammuin joutsenen,
 Sisästä löysin timantin,
 Tuon loistokiven kallihiin!

Kuin joutsen, lempilintuni,
 Sä olet puhdas enkeli,
 Mi syämen lennät taivaalla,
 Ja laulat lemmen riemua.

Kuin kivi kallis, kalliimpi
 On hellä silmänluontisi;
 Ei kristallit, ei timantit
 Sen vertaiset, niin kallihit.

Siis, sydämeni ruhtinas,
 Sen voittaja, sen valtias,
 On halpa sulle loistoni,
 Vaan ota sentään uhrini!

Se muistoks olkoon minulta,
 Kuin hiekka kalman kankaalta.
 Se kanna kiehkurassasi —
 Sen nähden, muista kultasi.

Jos petän maani, mustukoon
 Tää timantti! niin sammukoon
 Myös muistoni! Vaan taistellen
 Jos kuolen — näet sä loistehen.

Ja vereni kun vuotaa maan
 Edestä viime pisaraan,
 Sä tähtimaihin katsahtain
 Mun näet ja loistat sielussain.

Kun nurmi, nostain kukkia,
 Tuo haudalleni kruunua,
 Sä lemmen kyynel siihen luo,
 Jon levännehet luuni juo.

Tää maa jos sortuu kansoineen,
 Jos syöstään kurja orjuuteen,
 Niin luokseni sä lennä pois,
 Sull' orjan kahleita en sois.

Siksi itken.

“**S**iksi itket, poikaseni,
Valittelet illat, aamut?” —
Siksi itken illat, aamut,
Siksi vaivainen valitan:
Olen ilman impyettä,
Aivan onnetta elelen,
Vailla neidon näppäryyttä,
Soreutta sievän varren,
Vailla kasvojen valoa,
Suun suloisen suuteloita,
Säihkyä sinisen silmän,
Kiiltoa kiharahiuksen.
Siksi itken illat, aamut,
Siksi vaivainen valitan.

Löysin toisen.

Ah! en huolis,
Vaikka kuolis
Eilinen mun impyeni!
Löysin toisen
Ruusunmoisen,
Kauniimman kuin kastehelmen:
Elän hällen.

Niinpä pyöri,
Hypi, hyöri,
Leiki, lempilintuseni!
Kah, tää vasta
Autuasta!
Taivas, niinkuin enkeleillä,
Maass' on meillä!

Laula, kultani!

Laulapas, mun kultasen',
 Nurmi vihannoi!
 Kuules kuinka kerttunen
 Pensastossa soi!
 Laulus on
 Lempe'in,
 Soittos on
 Suloisin,
 Kuulla kuin voi.

Kuules, kultaseni, kuin
 Kosket pauhajaa,
 Hongat laulaa huimistuin,
 Ilma vinkuaa!
 Laulus on
 Lempe'in,
 Soittos on
 Suloisin
 Kuulla kuin saa.

Laula, hellä kultani,
Kerttu vaikenee,
Kuni pensas kuihtuvi,
Ruusus raukenee!
Lempi mun
Rintani
Täyttää, kun
Laulusi
Vaan helisee.

Nyt hän nukkuu.

Nyt hän vaipui vuotehelle,
 Huokaa — huoatkoon.
 Hymy nousee huulosille,
 Pyhä hohde poskusille,
 Nukkuu — nukkukoon.

Kuu jo valaa kiehkuroihin
 Kiiltohelmiään;
 Sielu taivaan asunnoihin,
 Loistaviin ja vihannoihin
 Lentää leikkimään.

Keveästi sydän sykkii,
 Rinta kohoilee;
 Veri soutaa, suonet tykkii,
 Enkel' häijyt henget lykkii,
 Tuonen torjuilee.

Nyt hän nukkuu; henki häilyy
 Lemmen lehdoissa;
 Mulle sydämensä säilyy,
 Mulle silmä kirkas päilyy
 Aamun koittaissa.

Silloinpa kesä minulla.

Konsa peippo piipottavi,
Kesä lapsille tulevi;
Konsa leivo laulahtavi,
Nuoret hyppivi norolla;
Konsa kukkuvi kähkönen,
Vanhuksetkin virkoavi.

Milloin on kesä minulla? —
Silloinpa kesä minulla,
Kun on kultani kotona,
Joutsen hellä helmassani,
Vaikka talvella tulisi,
Lumisäällä laulahtaisi.

Kahden tahto.

§ Suuteloista äiti kieltää.
Pitäneekö noutaa mieltään?
Sydämeni sanoo toisin.
Kumpaakin jos noutaa voisin!

Rinta kiehuu, kuohuu — oi!
Ken nyt viihdyttää sen voi?

Äidillä on vanhan mieli,
Vanhan mieli, vanhan kieli;
Sydämen sain Jumalalta,
Tahtoni lie Taivahalta:

Joudu, kultaseni, jo,
Jo on valmis suutelo!

Maailma ja sydämeni.

Mitiksi sydämeni töitä moitin?
 Maailmallakaan ei toimet toisin.
 Missä kaikuu sopu sointuisalta?
 Kuohua vaan kaikk' on, aaltoin valtaa:
 Pouta-ilma uhkaa ahavalla,
 Ahavainen myrskyn pauhinalla;
 Niin on melske, niinpä mellastukset,
 Salamet ja luonnon liikutukset.

En mä töitä sydämeni soimaa:
 Maailmallakaan ei kyllin voimaa
 Estämähän eripuraisuutta,
 Sotaa, sortoa ja kavaluutta.
 Mistä lahkot, eriseuraisuudet,
 Vainon valta, surman hirmuisuudet?
 Kaikk' on koston, turmeluksen tuoma
 Maailmassa karvas myrkkyjuoma.

Sydämeni täynn' on tuhansia
 Maailmaisen elon tuntehia, —

Ihmekö jos telmäilee, jos riehuu,
Toisinaan niin polttavaisna kiehuu,
Voimia kun voimat vastustellen
Polkevi ja raataa raivoellen.
Miksi sydämeni töitä moitin?
Maailmallakaan ei toimet toisin.

Kahdenlaisia kukkia.

Kukkii kylmä jää,
Kukkii nurmi nukkapää.
Mut miks, kun on päivän paiste,
Sulaa jäisten kukkain loiste?

Siksi — nytpä nään —
Sulaa loiste kylmän jään,
Silmäns kirkkautt' ei kestä:
Lempi puuttuu sydäimestä.

Kukalle.

Wäistä, kukka kaunokainen,
Ettei outo ampiainen
Myrkyin sua surmoais!
Väistä, ettei mehiläinen,
Laulavainen, kiertäväinen
Huuhdo mettä huuliltais!

Mutta katso perhon silmään,
Kuin hän lemmen kyynelillään
Lehtiäsi lämmittää.
Hälle hellä suusi suikkaa,
Suusi suikkaile ja kuiskaa:
Tule mulle, *mulle jää!*

Tytön muistikirjaan.

Hunoilijat ne vertaavat
Sun silmiäsi, neitonen,
Sinehen taivahan;
Ja poskillesi laulavat
He sulanneeksi pilvien
Punervan purppuran;
Ja, imarrellen, huulias
Vertaavat pilven reunuksiin,
Joist' annat vuotaa hunajas
Janoovain sulhoin sydämiin:
Ah, neito, ällös vuodata
Siis sielustasi sappea!

Viina ja rakkaus.

Maan päällä kaks on voimakasta,
Jotk' onneen ihmislapset muuttaa:
Yks ydinmehu kuolon maasta,
Jok' ajaks hengen riemastuttaa,
Ja huolet pyörriksiin nukkuvat: —
Maan asukkaat sen viinaks kutsuvat.
Vaan toinen taivaan viinapuusta
On ydinneste, vuodatettu
Sammuttamahan kaipausta,
Kun paratiis' on kadotettu;
Maass' autuaita sillä juotetaan
Ja rakkaudeksi se kutsutaan. —
Ken „maast' on tullut“, nauttii viinoja,
Ken taivaan tahtoo, etsii rakkautta.

Olvilaulu.

Tää olvi, kas tää on herkkua vasta!
 Jos tynnyr' ois oltta, en katoamasta
 Maailmoja kieltäis, olvi kun jäis,
 Sill' olvipa huolet hornahan veis.

Muun unhoittakoon tää nouseva polvi,
 Mut muistossaan pyhän' olkohon olvi:
 Ken unhoittaa, sen parempi ois,
 Ett' astuisi maailmastakin pois.

Kas viisas Wäinämö, oltta hän nieli,
 Ja siitäpä virkos lauluhun kieli;
 Ja Lemminkäinen, se urhokas mies,
 Myös olven arvoa parahin ties.

Muit' urhoja paits' iloll' lausunen senki,
 Ett' ois mun täytynyt hyljätä henki,
 Jos oltta en juonut, mutta kas nyt
 Olen syntymäst' alkaen vaan elänyt.

Kärsin aikani.

Mua revitään ja mua raastetaan,
 Kuin korpit raatelevat saalistaan.
 En sanaa virki, vaikka kirveltää,
 Vaikk' kappaleita koirat häyheltää,
 En sanaa virki, kärsin aikani,
 Vaan aikani.

Te välttäkää! — nyt teitä varoitin —
 Mä tuliterän miekan sivallan!
 Te välttäkää, jos ruuti kuuman 'saa,
 Niin kellarikin ilmaan paukahtaa.
 En sanaa virki, kärsin aikani,
 Vaan aikani.

Taistele!

Jos mikä vaivaa sieluasi,
Jos mikä polttaa keuhkojasi:

Taistele vaan!

Jos rumat henget raivoten ryöstää,
Tahtoen surmaan sielusi syöstää:

Taistele vaan!

Jos koko taivas tummenisi,
Ei tulet tähtein tuikkelisi:

Taistele vaan!

Vaikkapa kaikki kosto kiehuu,
Maailma pauhaa, raivoten riehuu:

Taistele vaan!

Taistelu sankarin voittohon vie,
Taistelun kautta on taivahan tie:

Taistele vaan!

Palkattoman palkka.

Mon' ei ihmislapsi tässä
 Elämässä
 Nauttia saa suloista
 Kukkiensa
 Kylvämäinsä
 Kauneutta, tuoksua:

Useasti äiti hellä,
 Kätkyellä
 Lapsillens kun laulann' on,
 Korjatahan
 Tuonelahan —
 Kalm' on kolkko, armoton.

Usein isä aurallansa,
 Kuokallansa
 Pellon perkaa pojalleen.
 Maat kun vääntää,
 Korvet kääntää —
 Hautaan horjuu levolleen

Moni, maansa parahinta,
Kallihinta
Etsein, uhraa voimansa:
Puuhailtuaan,
Taisteltuaan —
Jälkeen jättää aarteensa.

— Kehno oiskin palkka mainen,
Haihtuvainen:
Saatu taikka saamaton!
Työn ja kunnon,
Jalon tunnon
Oma on taivas verraton.

Lähtö.

Lähtö, lähtö seuraa ihmislasta
 Äidin helmast' asti hautahan;
 Tuhhat ilon, tuskan kyyneleitä
 Kylvänyt on lähtö hiekkahan.

Lähtö onpi synty ihmislapsen, —
 Alku surun ensi kyyneleen, —
 Jokahinen askel ottamansa,
 Lähtö vaan on monin vaiheineen.

Huolen, toivon, ilon kyyneleitä
 Vaikuttavi jättö vanhempain:
 Lemmen laiho taikka tuskan tähkä
 Tiedossa on päivän tulevain.

Lähtö, lähtö onpi ihmisriento,
 Vanhuuteen kun vaipuu voimansa;
 Haudassa on vanhan harmaahapsen
 Lähdön loppu, uusi maailma.

Ihmis-onni.

Niinkö täällä ihmis-onni,
Niinkö kattoo, kuihtuu, kuolee,
Hautaan hoippuu, hajoaa? —

Moni kantaa, kiskoo, raataa,
Kituin kärsii, kuolo kaataa,
Hautaan hoippuu, hajoaa.

Moni perheen, lapset laittaa,
Leivän leipoo, paistaa, taittaa,
Hautaan hoippuu, hajoaa.

Moni toimii, riehuu, rientää,
Hyvän toivoo, huonon niittää,
Hautaan hoippuu, hajoaa.

Moni kurja kerjää, kiertäin,
Pyrkii, pyytää, samoo sieltäin,
Hautaan hoippuu, hajoaa.

Monen sielu, ruumis runtuu,
Itkein elää, maahan murtuu,
Hautaan hoippuu, hajoaa.

Niinkö täällä ihmis-onni,
Niinkö kato, kuihtuu, kuolee,
Hautaan hoippuu, hajoaa?

Ei! — Ken kyisen korven kulkee,
Petoin keskelt' turvaan tunkee:
Kunnialla kruunataan.

Niin on maisen matkan laita.
Tääll' on toivoin toukoaika:
Hauta onnen tarjoo.

Mainen kosto.

Kosto, kelvoton, jo viihdy!
Elä kiihdy!
Rinnan runneltaisit jalon,
Hengen valon
Pyhän saisit sortumaan;
Kosto, viihdy, viihdy vaan!

Sydän, salli koston kuolla!
Tuolla, tuolla
Koston kalpa korkealla
Taivahalla!
Parhain kosto päällä maan:
Kiitä keltvotonta vaan.

—❧—

Nuorelle Taidemaalarille.

Koivon Sulle, nuori Taideniekka,
 Että taitos kasvais kukoistaen,
 Kesällä kuin Suomen kankahilla
 Kasvaa koivut, tuomet tuoksuavi,
 Lehdot kaikki leuhkaa lähistölle,
 Paistehessa kesä-aurinkoisen!
 Niin Sun taitos, kuntos kasvakohon
 Kuvailemaan kummut, kukkulamme,
 Laaksot, lammet, kosket kuohuinensa,
 Hyrskyinensä virrat vahvimmatkin,
 Maalaamahan maamme mahtipaikat
 Sekä sodan, rauhan sankarimme,
 Loihtimahan tummat loistaviksi.
 Niin Sä kasva, kartu kansallemme,
 Kunniiasi olkoon kunniamme!

Toukokuun 1:nä päivänä v. 1870.

Jo Pohjan taivas pisaroihin puhkeaa,
 Jo lämmönmalja loistaessaan läikkyi,
 Ja maalle terveen elonvoiman vuodattaa,
 Jo talvenvalta kesän tieltä väistyy.

Ja linnut, jalon juhla-aamun kaunistain,
 Jo tänne rientää matkoiltaan ja laulaa
 Nyt kunniata Korkeimman, nyt toivottain
 Myös menestystä maallemme ja rauhaa.

Kuin luontohon, niin sydämihin ihmisten
 Myös kevään lemmen taivas vuodatteli,
 Ja enkel'seuran suojelijaks lintujen
 Maan lapsist' ihanaisen valitseli.

Ei murhaten, mut iloisina tervehtäin
 Nyt lapset rientää lintulaumain luokse,
 Ei niinkuin vihollisten luo, vaan ystävään
 He tästäpäivin merkittyinä juoksee.

Siis terve, Suomen lapset, „Kevätseuroihin!“
 Näin luonnon juhla-aamu kuiskuttaapi.
 Siis terve linnut tänne Pohjan laaksoihin,
 Tääll' ystävien joukko odottaapi!

Kalju luoto.

Miksi luotonen merestä
 Pinnalle pilaksi nousit,
 Kaljupääksi katsellaita,
 Kun et nurmena kohonna,
 Kuni neitonen, kukilla
 Meren soutajan suloksi,
 Kunniaks oman elosi,
 Tahi maannut maan omana,
 Venynyt veden povessa?

Ellös vain mokoma moiti!
 Luoto on Jumalan luoma
 Ihmislapsien iloksi:
 Jos olis syvälle syösty,
 Piiloteltu pinnan alle,
 Ehk' ois surma soutajalle,
 Kuolema meren kululle,
 Kuni kahlehet salassa
 Väijyväiset vainolaisen.
 Vaan nyt, tultua tukalan,

Yön myrskyisen mylleröivän,
 Voitpa väistyä pulasta
 Luodolle lakeapäälle,
 Kuni kultasi sylihin,
 Rinnoille oman emosi.

Äidin haudalla.

Pois äiti läks, jäi tänne lapsensa!
 Nyt kuinka maksan huolet, vaivansa
 Ja monet kyyneleensä kylvetyt
 Mun sairasvuoteheni vierellä?
 En maksaa voi niit' itkullani nyt,
 En katkeralla murhemielellä.

Oi, kallis äiti, lahja armias,
 Useesti lasna nukuin rinnoillas!
 Voi, silmäykses, sielus huokaus,
 Ne sydämeni pohjaan tunkevat!
 Ah, muistutukses, rintas rukous —
 Ijäti sielussan' ne valvovat!

Läks äiti pois! Ei itku haudallaan,
 Eik' kultapatsas maksa vaivojaan, —
 Vaan multa tää, jon nukut helmassa
 Odottain suuren päivän pasunaa,
 Se mullekin on maassa kalleinta —
 Ah, vanhempain ja — munki hautuumaa!

Oisinko maalleni kuin kukkapuu,
 Jok' kummun kunniaksi versostuu,
 Jaellen ympär' ruusut tuoksuineen:
 Niin hautas kunniana loistaisin;
 Kuin kukka turpeesen, kuin keväinen,
 Niin luokses, riemuksesi raukeisin!

Vanhus.

Lasna huokaelin näin,
 Miesten töitä nähdessäin:
 „Ah, jos lapskin mies jo ois,
 Miehen töitä tehdä vois!“

Kuulin töitä urhojen,
 Rauhan, sodan sangarten,
 Ajattelin: „onneton
 Olen kurja, kunnoton“.

Nousi päivä nuoruuden,
 Hyörin, pyörin, puuhaillen,
 Vaan ne, mitkä aikaan sain,
 Kaikk' ol' lasten töitä vain.

Rintani nyt raivostui,
 Elon päivät halventui,
 Huusin: „Enkö nuornakaan
 Mies voi olla toimimaan?“

Maltuin. Toivoin miehuutta.
Tuli miehuus, mainetta.
Vaan se, minkä tehdä voin,
Kaikk' on kehno, arvotoin.

Tyydyin, vaikka hämmästyin.
Vanhennuin ja nöyristyin.
Maani alttarille vein
Heikon uhrin, minkä tein.

Nyt ei voimat työhön käy.
Toista toivon, jok' ei näy.
Iloitsen, kun kuntoni
Kaikki kannoin maalleni.

Takkavalkean ääressä.

Peräksellä piistä voin
 Iskeä liekin noin,
 Niinkuin silmä silmästä
 Iskee lemmen liekkiä.
 Kipunat
 Polttavat
 Ympäriälle räiskyy:
 Kaikki väistyy.
 Liekki syöksyy huminalla
 Kiukkuisalla
 Hörmihin. —
 Intokin
 Nuoruudessa riehuu, reuhaa,
 Vaarat ympäriltään peuhaa:
 Kohouu,
 Kirkastuu.

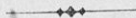
Liesi tyyntyy, talttuu;
 Perhe ympärille käy,
 Rauha vaan on, tuult' ei näy.

Näin ne raivomielet malttuu;
 Miehuus seuraa nuoruutta,
 Järjen johto hurjuutta;
 Näin kuin takka perheellen
 Vanhemmat on lapsillen:
 Valo, lämpö virvoittava,
 Karkoittava
 Järjen taudin tyhmyyden,
 Syämen kolkon kylmyyden.
 Niinpä vanhemmat
 Taivaan töitä auttavat,
 Juurkuin iltatuike on
 Apulainen auringon.

Katso yöhön,
 Kuinka valhekuvan tuolla
 Ikkunaisen ulkopuolla
 Lieden työhön
 Melkein voisit verrata!
 Petos vältä,
 Tutki lähemmältä!
 Usein tyhjä valon varjo
 Kolkon pimeyden tarjoo,
 Vaikk' ens näyttää loistoa.

Puutkin riutuu, räytyy,
 Niinkuin ihmis-elämä
 Täytyy

Vanhuutehen nääntyä.
 Liekki puhdas sinervä,
 Niinkuin senki
 Jalo henki,
 Jok' on juuri lähtevä.
 Mutta raitis lämpö jää
 Huoneellen,
 Perheellen; —
 Miks ei siis ylevämpää
 Maansa ja
 Kansansa
 Sydämiin
 Kätke ihmishengen lyhtykin,
 Muuttaissaan
 Taivaalle loistamaan.

Rukoukseni.

Luojani!

Jos nuorna mun viet pois maasta, jos nuorna,
 Niin helpota ensin lähtöni kuorma:
 Mun kaks elon maljaa juoda ens anna, —
 Sä, Kuolema, sitten maljasi kannan.

Runotar, tuo ensiksi
 Mulle mehumaljasi!
 Nesteet maasta, taivaasta
 Salli siihen kumpuilla,
 Sulattele nesteesen
 Aarteet ihmissydänten:
 Rinnoiss' elon virrat saan
 Laulaa sitte kuohumaan.

Lemmetär, tuo toiseksi
 Mulle herkkumaljasi!
 Loihdi lemmen ruusuista
 Siihen viina vaahtoisa,
 Sulattele viinahan

Riemuhelmet taivahan:
Autuaana sitte voin
Elää, kuolla, huoletoin.

Luojani!

Näin juotua, tuon viel' uhrini Sulle,
Ja helppo on silloin kuoloki mulle:
Niin seisota silloin tykkivä suoni,
Niin maasta mun tuokoon luoksesi Tuoni.

Paimenelta.

1.

Lauluni.

Mun lauluin halvat kaikumaan
 On alttarilta isänmaan.
 Ehk' oiskin parhain jäädä pois,
 Kun tehdä vois
 Sen poika-innoltaan.

Puhunko tuulta turhanpäin?
 Tai voinko peikot peljättäin,
 Kuin paimen-torvi toittottaa,
 Niin raikuttaa
 Ratoksi maamme ystäväin?

Se liikaa ois! — Mä laulan vaan
 Kuin paimen kulkein polkujaan
 Hyräillen hyppii mielissään,
 Vaikk' yksikään
 Ei lainais hälle korviaan.

2.

Muistan kuinka paimenessa
Immen kanssa iloitsin,
Muistan kuinka iloitessa
Toisinaan myös suutelin,
Suutelin ja suudellessa
Neiti hymyi hempehin.

Aika kului lehdikossa
Leikiten ja lemmiten,
Kaikk' ol' leikki viatonta,
Tointa luonnon lapsien.
Kaksitellen, joukotellen,
Kaikk' ol' yhtä vapaisuus,
Viatonna vieretellen —
Se on soma suloisuus!

Miks et vielä veri kiehu,
Niinkuin lasna, lemmiten?
Miks et hyöri, liiku, liehu,
Laulaen ja leikiten?
Niin, mä tiedän, miks et liehu:
Tunto suree turmeltu;
Viallinen ver' ei kiehu,
Luonto itkee loukattu.

3.

Paimenen laulu.

Täällä koira karjoineen,
Täällä karja kelloineen,
Hui, huhu huu!
Täällä nurmi ruohokas,
Aho, mäki marjakas,
Hui, huhu huu,
Korpi kajahuu!

Salot suuret salini,
Mätäs pieni pöytäni,
Hui, huhu huu!
Eväskontti aittani,
Lähde kaljakannuni,
Hui, huhu huu,
Korpi kajahuu!

Tyynet lehdot leikkini,
Linnut soittoseurani,
Hui, huhu huu!
Joutohetket juhiani,
Luojan luonto pappini,
Hui, huhu huu,
Korpi kajahuu!

4.

Lauloipa mullekin laakson lintu
Taivahan kaunihill' äänellänsä;
Päiv' oli silloin lämmin ja leuto,
Kukkaset suuteli toisiansa,
Kukkaset suuteli, lehtoset lempi,
Kuusia syleili hempeä henki,
Minäkin lintua lempiä sain.

Autuas aika ja kultanen kehto! —
Laakson lintua lempiä sain!
Kukkaset lempivät, lempivät lehdot,
Luonto kaikk' oli lempeä vain.
Vaan ijäks taivas ei maillemme mahdu.
Onni tääll' on kuin tuulessa rahtu. —
Kulkeva kotka mun lintuni vei!

5.

Poikana.

Kerran, poikana,
Vuoren harjulta
Katselin koskehen rientoa ankara aaltoin.
Silloin toivoni
Vyöryi, virtaili,

Miettehet taivohon, pilviä ohaten, lensi.
 Vuoren korkeus,
 Virran vilppaus
 Kilvass' ei kyllin kestää voinut.

Läksin laaksohon,
 Kosken kaltohon,
 Kukkia, Wellamon hopeahelmiä, katsoin.
 Nautin tuoksua,
 Lintuin laulua,
 Maistelin marjoja, suutelin ruusuja rannan.
 Näin sai untumaan
 Luonto helmassaan —
 Vaan jopa kutsuva kaikui soitto.

Käki vietellen
 Sai mun vuorellen,
 Siellä mä kuuntelin kukkua, pauhua kosken.
 Päivät riemuiten
 Vietin laulellen,
 Muistelin laaksoa, ihmehin huokuja honkain.
 Aika riensi vaan,
 Riensi rientoaan —
 Viel' en ol' entänyt toivoin maata.

6.

Mikä olenki utala? —
 Olen höyhen tuulosessa,
 Ra'e raju-ilmasessa,
 Vene viono vaahtopäissä,
 Lastu aaltojen ajolla.
 Kuhun kulkenen katala,
 Kuhun oksahan osannen,
 Kuhun jäähän jäätynenki,
 Missä löytänen leponi,
 Rannan tyynen, rauhallisen?

7.

Kuin himmeä on helmi hohtavaisin,
 Timanttihin verraten.
 Kuin tumma vaan on tähti tuikkavaisin,
 Aurinkohon verraten.
 Niin vienosti ja tummaan välkkyväinen
 On ihmishenki, korkein käskyläinen,
 Luojahansa verraten.

8.

Kun päiv' on kirkas, paisteinen,
Niin pääsky pilviin entää,
Vaan kun on taivas pilvinen,
Se läsnä maata lentää.
Niin toivot, riennot ihmisen
Ne nousee, laskee jällehen.

9.

Kah, punapilvet mustain alle tunkee!
Kah, ruskonenkin yöhön uppoaa!
Vaan rintani tok' riemun, rauhan tuntee:
Näen yölläkin kuin Pohjo leimuua!
En näe vaan, mut tunnenkin sen palon,
Se sydämeen luo pyhän lämmön, valon
Jok' yli maan ja kansan kuumoittaa.

10.

Kuka iloitseepi kukast' auran,
Päivän kukasta ken punoo paulan,
Vaan on mulle mieluisampi varmaan
Kämmekäinen Maariani armaan.

11.

Kompastus.

Useesti, kun ma kompastuin,
Niin häpesin ja tuskastuin;
Mut kerta sattui onnikin:
Mä neidon helmaan horjahdin!
Ah, kuinka silloin ihastuin!

12.

Peippo pesii puuhun,
Sorsa salmen suuhun,
Minne pesin neito raukka,
Kun on katkottuna kauppa
Kanssa Kaarloni? —

Pesin turpeen alle
Kauas korpimaalle,
Sinne tuudin turvattoman,
Laitan liekun onnettoman
Lapsi-laittoni.

13.

Kukkaa monta kasvaa kunnahalla.
Muuan kaunis, kiiltävä ja kirkas

Tuoksutonna luopi loistoansa:
 Sille paimen hymyy huoletonna.
 Kukka toinen, vailla kauneutta,
 Lähettävi tuoksun taivahille:
 Sitä paimen katsoo kainostellen.
 Kukka kolmas, kaunis, tuoksuvainen:
 Sille paimen hymyy hiljallensa,
 Suutelee ja ottaa rinnoillensa.

14.

Missä kukka,
 Siellä kesä,
 Missä tähti,
 Siellä taivas,
 Missä lempi,
 Siellä autuus.

15.

Puhjetessa kukka puhtahin,
 Lehti tuorein hiirenkorvallisna.
 Kevähästä kesä kaunihin,

Lintuin laulu silloin suloisinta.
Aamusella päivä armahin,
Kastehelmen kukkaa suudellessa.
Lemmen kukan ensin puhjetessa
Sydän sulin onpi neitosessa.

16.

Oi, jos oisit sydämeni:
Raitis kuni uusi oras,
Puhdas kuni kehdon lapsi,
Kirkas kuni lähteen silmä —
Niin jos oisit sydämeni!

17.

Missä köyhän kujerrus? —
Kankahilla kuivilla.
Missä reuhtoo rikkaus? —
Korpisoilla kolkoilla.
Entäs maine, kunnia? —
Tuolla vuorten harjuilla.
Mutta missä lempi? — Ai!
Rauhan ruusulaaksot sai!

18.

Kuin kukka rannan hiekassa,
Mun sydämeni Liisassa
Niin kiinni riippuvi.
Mut myrsky jos vaan kohtaapi,
Ja toinen kukka hohtaapi,
Niin jätän Liisani.

19.

Lapsen kyynel kirkkahin
Äidin rinnoilla,
Lemmen kyynel lämpimin
Neidon poskilla,
Kaipuun kyynel katkerin
Haudan reunalla.

20.

Neidolta sai poika suuta.
Paimentyttö kuuli sen,
Kertoi emännälleen.
Koko kaupunki nyt huutaa:
„Neidolta sai poika suuta!“

21.

Jos ma sirkkana sirisen:
Kuuntelevi kukkatarha.
Soittelenko sirkkusena:
Lehdet puissa leikitsevi.
Pensaskerttuna pajatan:
Paimen seisovi polulle.
Laulelenko leivon lailla:
Kyntömieskin kuuntelevi.
Satakielisinä sanelen:
Vaipunutkin virkoavi.
Kukun kuululla käkösen:
Kajahtaapi korpimetsä,
Neidon rinta riemahtaapi.

22.

Käki nauraa kukkuessa:
„Kohta sataa vettä!“
Neito hymyy nukkuessa:
Sataa aamun koittaessa
Hunajaa ja mettä!
Kelle vesi? —
Paimenelle.
Kelle mesi? —
Sulhaselle.

23.

Ellös kadehtiko onneani,
 Paimenellakin on pahat henget:
 Paarmat kāskee kiroelemahan,
 Närhi räiskyttävi ruokotonta,
 Korppi kavaluutta ylistääpi,
 Varkautehenkin pyytää vares,
 Kotka kiihoittavi murhatöihin,
 Viel' on yksi pahin kiusanhenki,
 Joka täyttää koko sydämeni:
 Se on, näet, tuo Nella nilkosilmä.

24.

Myrskyinen ja tyyni lampi.

Kun kylmänlintu myrskyn ennustaa,
 Ei muut kuin tuuli silloin uskaltaa
 Kuohutella lammen lainehia,
 Liikutella rannan lehtosia.

Vaan taivasta kun lampi kuvailee,
 Niin sorsat siinä kilvan uiskelee,
 Sulho soutaa kanssa impyensä,
 Taivas täyttää heidän sydämensä.

Näin vaihetellen sydän vallatoin
 On usein riehuvainen, rauhatoin;
 Vaan kun lohdutus tuo rauhoituksen,
 Tyyntyy rinta, löytää virvoituksen.

25.

Marjatyttö.

„Oi te maasta mansikkaiset,
 Saatte kyllin suudella:
 Teitä etsii ihmislapset,
 Teitä lintu laulava;
 Vaan ken etsii minua,
 Kenen silmä mulle tuikkaa,
 Ken se mulle suuta suikkaa?“

Näin se neito suulla soitti,
 Mansikoita poimien;
 Vuoret kaikui, vaikka koitti
 Neito laulaa hymisten:
 Metsämiespä hiipien
 Suunsa tarjosi, — mut kuuli:
 „Pois sä, käärme, myrkkyhuuli!“

26.

Kuuluu kellot, kalkkanat,
 Ulkon' orhit kuopivat,
 Talohon käy kosijoita:
 Tyttö, säpsähtäen noita,
 Heräjääpi aitastaan
 Ylkävierait' ottamaan:
 Silmäns unen sikkarassa,
 Korvans unen kokkarassa,
 Pääns on turrin tarrillaan,
 Suunsa mirrin marrillaan:
 Kosijotpa peljästyvät,
 Ovest' ulos peräyvät,
 Ratsuin kellot helkähtää: —
 Tyttö parka yksin jää.

27.

Miksi viheltääpi Wilho,
 Miksi ilon itsestänsä
 Ottaa aina iltasella? —
 Siks kun päiv' on päähän päästy,
 Päivä päästy, työt on tehty,
 Kulku viepi kullan luokse,
 Asunnolle armahansa.

28.

Paimentyttö.

Mättähältä mättähälle
 Poika seuras neitoa:
 „Annathan sä suuta mulle,
 Ethän poista huulia?
 Eihän torju kukkakaan
 Perhosa huuliltaan!“
 Mättähältä mättähälle
 Neito juoksi allapäin:
 „Enpä kuule kuiskujasi,
 Elän paimenessa näin:
 Satakieltä kuultelen,
 Mansikoita suutelen“.

29.

Likisti neito kättäni:
 Vavahti silloin rintani;
 Sivelsi sormin poskeain:
 Kuohahti veri rinnassain;
 Syleillen vaipui kaulalleni:
 Jo luulin jättäväni maan;
 Huulensa liitti huulilleni:
 En tiennyt mitä luulinkaan.

30.

Sin' et usko tarua,
Ett' ois ruusupensasta
Luotu puiden kuninkaaksi;
Vaan kyll' uskot, poika, sen,
Ett' on luotu neitonen
Sydämesi valtiaaksi.

31.

Armaani syntyaika.

Silloinpa syntyi minun kultani,
Kun kirkas päivä nousi taivahalle:
— Siitä sielun kirkkaus.
Ja kuu kun riensi lempeänä länteen:
— Siitä syämen lempeys.
Koi kaunihisti silloin vilkutteli:
— Siitä silmäin ihanuus.
Ja ruusut juuri puhkeilivat silloin:
— Siitä kasvoin kauneus.
Ja lemmenkukkaa kevät kasvatteli:
— Siitä lempi rinnassaan.
Sen Luoja käski mulle kasvamaan.

32.

El' aina.

El' aina kerro keväimestä,
 El' aina kevät-aamusta,
 El' aina kuisku kukkasesta,
 El' aina laula lemmeestä!
 Vaan mistä nuorna laulaisin,
 Kun kevät nuoruuteni on?
 Ja oisko kukka-aikakin
 Ja lemmenpäivä lauluton?

33.

Kevätlaulu.

Vihertää viljasarka
 Ja hyppii lammas arka
 Edellä paimenen,
 Ja vuohet vainiolla
 Vipeltää vallatonna,
 Kuin hurja poikanen.

Ja tuulten kanssa pillit
 Viheltää: pedot villit
 Kavahtaa kankailta;
 Kaikk' ilkipeikot kuiluun

Pujahtaa, kuullen huilun
Sävelten sointua.

Hyvästi, murhe musta!
Nyt rinnan tahrausta
Kev'-aallot puhdistaa,
Ja kukkain kanssa mieli
Havahtuu: sydän, kieli,
Kuin linnut, laulahtaa.

34.

Tammen varjossa.

Mä kesä-iltan' uuvuin
Unehen nurmikolle,
Varjohon vahvan tammen,
Keskellä tuoksukukkain:

Mun luoksen' astui impi
Utuisin hienohelmoin
Ja hapsin hajannaisin,
Valosta välkkyväisin,
Kuin säikehinä kultan.
Kasvonsa loiste hehkui

Kuin helle aamupäivän,
 Ja siniliekkin lailla
 Myös säihkyi silmänsensä.
 Mun luoksen' astui impi
 Ja taittoi tammen lehvän
 Ja kukkakimpun taittoi,
 Tul' itse kolmanneksi.
 Hän lehvin peitti pääni:
 Niin järki raukan sulki.
 Kukilla täytti rinnan:
 Niin sydämeni ryösti.
 Ja tuosta rohkeasti
 Syliini itse hiipi: —
 Näin kerrassaan mun voitti.
 Ei, totta, neito viekas
 Näin valvoissan' ois tehnyt.

35.

On jotkut tulleet näkyihin
 Ja silloin nähneet enkelin,
 Vaan selvälläpä päällä minä
 Sain suudellakin enkeliä.

36.

Kaikk' ihmein oudoksuu, kun Katri rohkenee
 Levätä aitassa, joss' aaveet hoippuilee,
 Vaan lujastihan Katri uskoo sen,
 Ett' aaveheks ei muutu sulhanen.

37.

Kukka nukkui —
 Neito valvoi vieläkin;
 Linnut nukkui, —
 Neito lauloi vieläkin;
 Sulho nukkui, —
 Nytpä nukkui neitokin!

38.

Yleni vuori kaunis kaukana,
 Puu kaunis kasvoi vuoren kupeella,
 Puuss' ihanainen oksa viherti,
 Ja oksa kantoi pesän ihanan,
 Pesässä linnun munan korean,
 Munasta sievä lintu liverti,

Linnussa kasvoi höyhen hienonen,
Ja höyhenestä tehtiin tyynynen,
Tyynylle kaunis neito nukahti.
Niin nukahti, vaan siit' ei mainittais,
Jos onnellisen unt' ei uinahtais.

39.

Niin muinen lauloin lemmestä,
Kuin oudon kukan tuoksusta,
Jon tuuli toi
Ja huokua mun soi.

Nyt löysin lempiruusun, nyt
Voin laulaa myös kuin lempinyt,
Ken hunajaan
Kastaapi huuliaan.

40.

Erhetyksiä.

Me ihmislapset usein erhetymme
(Vaikk' erhetyksiä en ylistä):

Kas, äsken janossa mä vettä etsin,
Mut vahingossa tartuin viinahan;
Nyt neitonen toi mulle kukkakimpun,
Mä erhetyin ja tartuin — neitohon.

41.

Pakeneva lohdutus.

Pisarainen,
Loistavainen
Lehden poimessa:
Kuiskaellos hiljaa mulle,
Mistä löydän vertaa sulle
Kirkkaudessa.

Näin kun lausuin, — tuima tuuli
Kukkaa häilytti,
Hiljaa vavahti sen huuli, —
Helmi hälveni.

Kukka rannan!
Kelle annan
Sinut muistoksi?
Kell' on huulet samanlaiset,
Kasvot, kuin sun, ihanaiset,
Ken on kultani?

Laine läikkyi, — rannan sorti,
 Ryösti kukkasen,
 Niin mun mielenikin murti,
 Jätti murheesen.

Hellä rastas!
 Mieli raskas
 Multa virvoita!
 Lausu voinko toista kuulla
 Ääntä suloista, kuin sulla,
 Kuulla armasta!

Rastas lauloi — mutta haukka
 Hänet karkoitti!
 Yksin siinä seisoin, raukka —
 Kyynel vierähti.

42.

Tuskan kuumuus liekillään
 Murhemaljan kuohuttaa,
 Mutta kyynelhelmillään
 Kuohut liekin sammuttaa:
 Murhemalja vailentuu,
 Tuskanliekit laimentuu.

43.

Kevytmieli.

Mik' oisi parhain elon malli? —
Tuo kevytsydän kimmopalli.
Mitenkä parhain kuolla ois? —
Lennähtää tuulispäässä pois.

44.

En tiedä miksi laulaa lintunen
Ja miksi jyräjäapi ukkonen,
Vaan itse tiedän siksi laulavani,
Kun sävelehet soivat rinnassani.

45.

Kun sulhoist' impiseura haastelee,
Yks siinä naurahtaa, yks hymyilee
Ja toinen raskahasti huoahtaa,
Salassa kolmas itkuun tillahtaa.

Ken arvaa, miksi näin he kujeilee? —
Ken naurahtaa, sen toivo vahva on,
Ken huoahtaa, sen toiveet horjuilee,
Ken itkevi, se raukk' on toivoton.

46.

Äiti.

Rakas tyttöin, kuulepas!
Kun sä kitket kukkasarkaa,
Ellös kitke kukkias.

Tytär.

Kas, kuink' äiti näiss' on arka,
Vaan ei sääli ruusuja
Sydämeni pellolla.

47.

Kukahti kähkö kolme ennustusta
Kes'-yön sydännä talon tanhuvilla:
Kukahti emännälle kuolinvuotta,
Ja leskivuotta lauloi isännälle,
Vaan tyttärelle kuiskui sulhovuotta,
Niin, sulhovuotta sekä naimavuotta.

Tuost' aamusella miel'-aloja syntyi:
Emäntä itki lähdön katkeruutta,
Isäntä armastansa sureksivi,
Vaan tytärtäpä lohduttavi sulho.

48.

Tyttö kaunis ja korea,
 Hienohelmainen, sorea
 Tuli tanssihin ilolla,
 Toivorintana remahti;
 Etsi sulhonsa suloa,
 Kaihomielin kultoansa,
 Etsi silmin, kuuli korvin,
 Kuni lintua lehosta.
 Vaan ei kuullunna kähköä,
 Nähnyt ei hunajahuulta,
 Kuuli vierahan vikinän,
 Sävellykset oudon linnun:
 Murhe mielensä pimentti,
 Huolia herätti harmi.
 Tyttö kaunis ja korea,
 Hienohelmainen, sorea
 Läksi seurasta surulla,
 Kaihoten keralta joukon.

49.

Paimen lähteelle.

Niin on paimenen elämä,
 Kuin on lähtehen lirinä
 Läikkyväisen lehdikossa:
 Kuuset sulle kunniaksi,

Rannan kukkaset ratoksi
 Rengastavat reunojasi,
 Hongat huolias puhuvi,
 Koko metsä murheitasi;
 Lehtolintujen lirinä
 Tunnot syämesi sanovi;
 Kuun kuvat ja päivän paiston
 Kalvosi kimaltelevi;
 Tähdet tuikkavan tulensa
 Yö-sydännä sylkyttävi
 Pintasi pimentehelle.
 Lemmeksi sinulle luonto,
 Ihmisist' ilo vähempi:
 Jos ken juo heleän helmen
 Silmäsi sirottamasta,
 Kasvonsa ken kaunistavi
 Pohjasi pusertamasta,
 Niin jo matkalleen menevi,
 Sun uralle unhoittavi.
 Niin on lähtehen lirinä,
 Kuin on paimenen elämä:
 Lemmeksi sinulle luonto,
 Ihmisist' ilo vähempi.

50.

Tuost' iloitsevi nuorin tyttö,
 Kun kohta puhkee ruusunsa,

Vaan tuost' on riemu vanhimmalla,
Kun nyt jo kukkii ruusunsa.
Tuost' iloitsevi nuorin tyttö,
Kun toivoo naimavuottansa,
Vaan tuost' on riemu vanhimmalla,
Kun nyt jo löysi sulhonsa.

51.

Murrettu seppeli.

Tyttö tanssi nurmikolla,
Päässä kukkaseppeli;
Poikajoukko vainiolla
Vallatonna hyppeli.

Tyttö istui nurmikolle,
Nauraen ja ilkkuen;
Poikajoukko ruusustolle
Riensi luokse tyttösen.

Poikajoukko liehakoi: —
Tyttö seppeleensä soi:
Vaan sen ruusut murtui rikki: —
Tyttö vaikerti ja itki:
„Voi, mun seppeleeni, voi!“

52.**Viimeinen toivo.**

Kevät kului kesää toivoen.
Kesä rankka myrskyn raatama.
Tule syyskin, keltahiuksinen,
Haudalleni hapses hajoita,
Käske kukkas saattovierahaksi,
Nurmi haudalleni nukkujaksi,
Iltarusko haudan siunatkoon,
Tuulen viima virren veisatkoon,
Talvi tulkoon, hautapeittoni,
Senpä all' on viime toivoni!

53.

Mik' on kuulla kaunihin? —
Korpin laulu ja vareksen.
Mik' on nähdä ihanin? —
Suden silmät ja ilveksen.
Tuntea mik' armahin? —
Surman sormet ja suukkonen.

54.

Tyytymättömät.

Pisara:

Miksi mä kurja

Pisarana?

Miksi ei suotu

Virtana vierrä

Viitojen halki

Järvehen mun?

Virta:

Miksi mä halpa

Virtana vain?

Miksi en järven

Lainehin loiski,

Kuohuen kauas

Merehen käy?

Järvi:

Miksi mä mieto

Järvenä näin?

Enkö mä aalloin

Vyöryvin voisi

Merenä maita

Valtaella?

Meri:

Miksi mä hurja
Rantoja lyön?
Miksi en taivon
Pilvenä päily,
Taikkapa loista —
Helmenä vaan?

55.

Paimenen surma.

Pelvotonna paimen leikki
Rannalla, joss' aallot vyöryi;
Lainehille lastun heitti,
Venheesen hän itse vieryi. —
Aalloistapa äänsi tuuli:
„Paimen, ellös eksy harhaan,
Käänny Tapiolan tarhaan!“ —
Leikiksi sen paimen luuli.

Ärjy-aallot mylleröivät,
Kuohutellen vetten karjaa,
Suuret pienempänsä söivät.
Vaan kun hirmun vaahtoharjan
Herkkuihin nyt syttyi mieli,
Kurkkuns' ahnehen se aukas,
Suuretkin, kuin pienet, haukkas, —
Paimenenkin silloin nieli.

56.

Lyhyt kesä.

On lyhyt kesä Pohjolassa, on,
Sit' usein täytyy, usein surkutella:
Töin tuskin lintu ehtii lentohon,
Töin tuskin kevätlaulut lauleskella,
Niin myrsky jo sen lannistaa, ja hän
On nähty kuolevan tai nääntyvän.

57.

Yön kuu ja tähdet.

Yön kuu ja tähdet miksi noin
Hääjoukon lailla loistavat?
Mä mietin. — Arvata jo voin:
Unissaan henget hurskahat
Taivaassa käyvät vieraisilla,
Siit' ilo syttyy taivahilla:
Yön kuu ja tähdet loistavat.

TOINEN SARJA.

(1872—78.)

~~~~~
Urhoiin haudalla.

Wallan tuntuvi kuin Jumal' its' olis ollunna
tässä;

Niin pyhä, juhlahinen, jalo on koko tää keto-
kumpu.

On isäsankarten pyhä, rauhallinen lepoturve,
Jost' ylös käy satavuotiset harmaat kunnia-
hongat,

Tai viherjöitsee huojuen, aaltoellen elonvilja.
Nyt pojat laihoa leikkaa, miss' isät toukoja
kynti,

Miss' isät toukoja kynti ja hurmeen kallihin
kylvi.

Täss' ilo on eleskellä ja armas huolia kantaa.
Ken tyly tahtoiskaan lopen unhoittaa pyhän
haudan,

Tunnoton ken isäarmasten hi'en, työn, veren
hylkää —

Ruhjoilkoot ihanasti hänt' isänmaan kiroukset,
Hänt' isänmaan pyhä taivas uhkailkoon viha-
silmin! —

Ah! sano miss' suloisempi ja arvokkaamp' elon
tanner?

Täss' elon kunniakenttä ja kuolokin autuas
tässä.

Täst' en järkähtää taho viimeiseen verentilk-
kaan.

Kamppailut, sodat, rauha ja vastukset palavim-
mat

Täss' sukuhaudallaan hyv' on kestää versovan
polven.

Ken, isänmaani, ken julma ja tapparakainalo
tohtii,

Raivoellen rajupäissään katkertaa ilopäiväs,

Katkertaa ilopäiväsi, lannistaa jalot rientos?

Ah, Jumal' aut'! suo koston kalpojen välkkyä
silloin!

Haamut haudoistaan nykypolvehen taas pukeut-
koot.

Kuin tuli tauloa jäytää, sortajat syö tuli koston;
Hurmeetkin sadevihmana virvoittaa sulon hau-
dan.

Nouskohon näin vapauskin ruskona, kuin sulo
aamu,

Päiv' elon auetkoon tahi haut', isänmaan povi
armas!

Isänmaani.

Jos minne kuljen, mistä lähden,
 Tää maani mulle kallis on,
 Mut kallis on se vaan sentähden,
 Sen kansa kun niin armas on.
 Sen kansa taas on armas siksi,
 Se maansa kun tek' kallihiksi
 Verellään, kärsimyksillään.

Salomme vaikk' ois täynnä kultaa,
 Hopeita hyrskyis aaltomme;
 Vaikk' ois meill' loistoa ja valtaa,
 Vaan konnan töit' ois muistomme,
 Kansamme kulkis hylkyteitä, —
 Ah! silloin maamme varjo meitä
 Kuin musta haamu vainoais.

Vaan nyt ei synkät syyt, ei hallat
 Meit' isäin haudoilt' eroita,
 Ei taistelut, eik' ilkivallat
 Maast' armaimmasta vieroita,
 Niin korvet synkät, kallioiset,

Kuin laaksot, järvet tuhatmoiset —
Kaikk' ovat kalliit, rakkahat.

Takana soitten, kallioissa
Sai äidit piilon lapsineen,
Kun urhot kaatui taisteloissa,
Tai voiton toivat armailleen.
Niin korpea kuin vainioita
Luut isäin peitti, veri noita
Kostutti kallis kaikkia.

Vakaana niinkuin vuoren seinä
Kansamme puolsi maatansa;
Ei huikennellut niinkuin heinä,
Säilytti pyhät tapansa.
Parjatkoot tyhmät, ett' tää kansa
Hyljätty, halp' on tavoiltansa —
Maan kalliin ostanut se on!

Muun riemun jos ken ryöstäis multa,
Maan' armahan kun muistot jäis:
Ne rinnassani voiman tulta
Ja innon liekin virittäis.
Oi urhoin kehto, isänmaani!
Suojelkoon Herra armastani,
Siunatkoon hautaa urhojen!

Herännyt Suomi.

Pois sortajan valta ja ansa
Saloilta mun Suomeni maan!
Tult', intoa täynnä on kansa,
Pojat valmihit taistelemaan.

Et, Suomeni, nyt unisilmin
Saalistasi kaapata suo;
Siis voimasi nostaos ilmiin,
Etukyntehen kuntosi tuo!

Ken ties, vihamiehesi uhkaa
Sun silmäsi puhkoa pois,
Tai työntäis täynnä ne ruhkaa,
Hämärään sinut eksyvän sois.

Vaan syys-yön tonttujen kanssa
Voit rynnätä taistelohon,
Et peljätä voi petokansaa,
Kun vaan valo lippunas on.

Jalo kansani ei kitukasvi,
Mut voimakas orhi on vaan,

Joka kytkeyss' innoten puhkaa,
Yhä kaivaten valjahiaan.

Siis valjahat orhini ylle
Ja kansojen kilpaeluun!
Ei lainatut konkarit tälle
Vedä vertoja päivinä kuun.

Niin surraten vaapsiaisparvet
Ja paarmat karkavi pois,
Ja vastukset ei satarvet
Hätäpäiviä tiellesi tois.

Pala, kansani voimakas henki,
Valon leimua Pohjahan luo!
Läpi vuorien vaskisienki
Etukyntehen kuntosi tuo!

Laulu Wuoksella.

Mahtavasti,
 Voimakkaasti,
 Saimaan aallot vyöryy Wuoksessa.
 Vuori nostaa poikiaan
 Veden voimaa kiusaamaan,
 Synnytellen salakaria.
 Leikitenpä hypähtää
 Niistä aalto kuohupää.
 Mahtavasti,
 Voimakkaasti
 Saimaan aallot vyöryy Wuoksessa.

Virran raisun
 Mahti paisuu,
 Vuoren vastuksista vimmastuu.
 Jäykkäpäisen kallion
 Kylki vastassa nyt on —
 Ahdistettu aalto rajustuu!
 Kuohut uppiniskoissaan
 Eespäin työntää toisiaan.

Mahtavasti,
Voimakkaasti
Saimaan aallot vyöryy Wuoksessa.

Aaltoin vimman
Kiukkuisimman
Tieltä särkyy voimat kallion:
Kas, kuin ähkymähän jää
Vuori jyrkkä, härkäpää,
Syrjin katsoo virran voittohon.
Metsä, äänetön kuin yö,
Näkee aaltoin ihmetyön.
Mahtavasti,
Voimakkaasti,
Saimaan aallot vyöryy Wuoksessa.

Maalle sullen,
Kiusatullen,
Voitonvirttä laulaa Imatra.
Saimaan aallot uneljaat
Wuoksessa on voimakkaat,
Kalliot niit' ei voi kahlita.
Niinp' on kansa Suomenmaan,
Herättyään, noustuaan,
Mahtavasti,
Voimakkaasti,
Ilkivaltain muurit murtava.

Vangittu äiti.

Völl' istui vangittuna linnassa
 Murheinen äiti, lapsi rinnoilla.
 Sodassa, vertä niellehessä, jo
 Kuol' isä lapsen, äidin puoliso,
 Suomelleen sortuen,
 Sen onnellen.

Hirmuisna karjui vihollinen, kuin
 Himoinen tiiker', etsein sakkasuin
 Uutt' ydintä ja verenvaahtoa.
 Niin äidin luo ja lapsen julmana
 Vihollissoturi
 Käy, lausuvi:

„Sun pääsinpäiväs, vaimo lähestyy!
 Iloitse! Kas kuin poikas ällistyy!
 Armosta olet vangiks' otettu,
 Sä muutoin paikall' oisit tapettu,
 Kuin miehes kuollehen
 Näit pyörtyen“.

„Kun suoritat nuo helpot lunnahat,
Ett' aseman ja piilon ilmoitat,
Mihinkä piili sotajoukko se,
Jok' äsken syöksyi päälle joukkomme —
Koht' astut vapaana
Pois linnasta“.

„Kavahda! kuule linnan tornista
Vapaitten petolintuin kirkuna.
No, eikös koske korvarumpuhus
Kahleitten kalke, vankein uikutus?
Ne maasi lapsia
On kurjia!“

Vavahti äiti, lapsi parkasi,
Kun julmur' raaka sisään karkasi.
Vaan pelko ensi kyynelissä jo
Valahti pois. Vaikk' uhkas turmio,
Vakaasti äiti vaan
Käy lausumaan:

„Voin olla vanki, kuolla vankina,
Kun säilyssä on maani kunnia!
Vaan uhrata en vertä urhojen
Voi edestä näin halpainen, heikkojen,
Kuin äiti lapsineen
On kansalleen“.

„Oi sotilas! jos sydän rinnassas
 Sun onpi, eikä kiven kannikas,
 Et vainotöilläs veren vikoja
 Niskoilles etsi viattomilta!
 Ne tahra sotilaan
 On kunniaan“. —

„Ja kaunihin mun oiskin ollunna
 Tään lapsen kanssa silloin sortua,
 Kuin armahani hurmevirrat mun
 Löi pyörryksiin kuin sieluun ammutun.
 Mä siitä virkosin,
 Vaan — kahleihin!“.

Irvistäin nauroi julma sotamies:
 „Sun kahlees katkeaa ja loppuu ties
 Tää maallinen. Nyt surman satulaan
 Saat kohta istua ja ratsastaa
 Kuolleitten kamalaan
 Yömaailmaan“.

„Sun silmäs kirkastuu! ja riemusta
 Suu muhoilee myös tuolla lapsella!
 Te kuolost' iloitsette? Malttakaa!
 Voin lähtöhelvetin ma valmistaa.
 Se riemut hälventää,
 Vaan tuskat jää“.

„Tuon poikas ensin näet paistuvan,
 Sun hiilloksilla sitten korvennan.
 Yks sana vaan sun tästä pelastaa:
 Tahdotko sotajoukon ilmoittaa?
 Lupaatko tehdä sen?“ —
 Vaan äiti: „en!“

Mies myrkyinen pois läksi. Äitipä
 Polvilleen vaipui, lapsi sylissä:
 „Nyt, taivaan Herra, tahtos pyhän näin,
 Sä armosilmin katsot meihin päin: —
 Suot kuolla kansallein
 Mun lapsinein“.

„Vaan lapseni, jos tahdot, pelasta:
 Se miehenä vois maataan palvella!
 Viaton säästä! Kunnialla mun
 Suo kuolla, urhoin edest' uhratun:
 Niin lapsen isänmaa,
 Mun kuolo, saa“.

Näin äiti rukoili ja silmänsä
 Nyt muuriss' aukon löysi — äkkiä
 Siit' ulos laski lapsen itkevän
 Kuin suuhun surman kaikki nielevän,
 Vaikk' antoi enkelten
 Sen kätehen.

Taas julmur' raaka sisään karkasi,
 Kädestä miekanterä irvisti.
 Ja jäljessä toi toinen kattilaa
 Tulisten hielten alla hehkuvaa:
 Näin ilmi helvetti
 Nyt uhkasi.

Härnistäin miekkaa toinen karjahti:
 „Nyt tänne lapses!“ — „Sen vei enkeli!
 Kun armoa ei teiltä riittänyt,
 Sit' olen taivahalta pyytänyt“. —
 „Vait'! istu kattilaan
 Nyt kiehumään!“

Näin komentaen, nilkosilmiään
 Hän toverilleen paahtoi ähmissään. —
 Kas silloinpa, kuin iskein valkeaa,
 Uroolta vaimo miekan sivaltaa! —
 Rintaansa syöksee sen
 Nyt — kaatuen.

Yö kirkastui ja kahleet helskähti,
 Ään' outo vankein keskelt' tärähti:
 „Oi, jalo vaimo, maasi kunnia,
 Sä sankar-arvon ostit vankina!
 Vapaina urhot maan
 Nyt puoltakaan!“

Neiti Iisa Asp'in haudalla. *)

† 18¹²/₁₁72.

Tuoll' aina, missä Pohjantulten palo
Yön synkeydeltä rauhan valloittaa,
Siell' yleni se ihmishenki jalo,
Jon ruumista tuo hauta tallentaa.

Siell' yleni hän, siellä syttyi koitto
Sieluunsa Pohjan taivaspalosta,
Ja isänmaalle kunnia ja voitto
Säteili vienosti sen valosta.

Ja siellä hälle sielun hartautta
Herätti salon syvä huokaus;
Siell' antoi rauhan, riemun runsautta
Kotoisen lammen tyyni kirkkaus.

Mut Pohjan tuli, kerta syttyneenä,
Ei rauhaa suo, se tahtoo valaista,
Kun päiväks' yön se näkis muuttuneena,
Silloinpa vasta löytäis lepoa.

---

*) Lausuttu vainajan hautakiven nostettua Jyväskylän hautausmaalla Kesäkuun 7 päivänä 1874.

Se Pohjan neiden rauhatonna syöksi
Valoa isänmaalle kantamaan,
Se rinnastansa levonlaulut ryösti,
Kamppaavan kosken nosti pauhaamaan.

Vaan taivaan tult' on kauan mahdotonta
Maan lapsen kestää, tomu-asunnon:
Tuo toivon maa, tuo tähtein valtakunta
Taivaisten tulten asuinpaikka on.

Kas sinne Pohjan leimuna myös lenti
Kukinto-ajallansa neitonen;
Tääll' lepää ruumis, siell' on puhdas henki,
Kotoisen lammen tyyntä nauttien.

Jäi laulun ruusut haudalleen ja tänne
Jäi ystävät ja siskot suremaan.
Vaan hautakumpu kuiskaa: Elämänne
Valoksi loistakohon synnyinmaan.

Armaansa kadottanut.

Vikstoista vuotiaana vasta
 Kisailin, kuin jo taivahasta
 Kuiskaili mulle rakkaus.
 Kakstoista täytin töin ja tuskin,
 Niin sammui tuo ens rakkauskin, —
 Sen tukahdutti kateus.

Lie viidestoista vuosi tullut:
 Taas rakastuin — voi ihmishullut!
 Me palamme kuin rohtimet! —
 Vaan pian sammui rohdintutta:
 Mä kylmenin ja etsin uutta.
 Näin vierauntui sydämet.

Vuos' yhdeskolmatt' ehti tulla:
 Kuin teräksellä karkaistulla
 Mä iskin lemmen valkean:
 Voi tuhat, voi sit' armautta,
 Sit' ihmissielun kirkkautta! —
 Vaan sen vei surma hautahan.

Hän kuoli! Ken vois ihmetellä,
Jos, synkeällä sydämellä,
Suon kyynelvirtain vuotavan?
Vei kateus — ei murhe siitä;
Söi halla — tapahtuuhan niitä; —
Vaan surma vie mun surmahan!

Enkel'armahani.

Mä enkeliksi tulla himoitsin,
 Kun enkel' oli armahanikin.
 Mut tomussa mun ollessani, jo
 Hän loisti kirkasna kuin aurinko.
 Kun siipiänsä tahdoin sukostella,
 Ne välkkyivät jo Luojan istuimella.

„Tee, Luoja, minut enkeliksi, tee!“
 Niin sieluni viel' aina huokailee.
 Himoitseen yhä armahani luo,
 Ja kerran hetki koittaneekin tuo.
 Maan mustan tomut päältäni kun puistan,
 Mä rinnoill' enkel'armahani loistan.

Helmin lähtö.

§ Syys itki kesän lähtemistä,
 Vaan syksy raukan kyynelistä
 Ei kesä kulta huolinut —
 Ol' elämä sen sammunut.

Ja kesän sammuessa impi,
 Keväistä kukkaa kaunihimpi,
 Pois lähti maailmasta: hän
 Taivaasen näkyi rientävän.

Hän iltaruskon rautessa
 Vaaleena lepäs vuotehessa,
 Ja noustess' aamuauringon
 Vierellään kyynelseura on.

Uus päivä katsoi kyyneleitä,
 Ja taivas parven enkeleitä
 Lähettti immen noutamaan, —
 Maan lapsille jäi muisto vaan.

Vaan muisto kasvoi kukkasiksi,
Haudalla immen loistaviksi;
Niit' ystävien kyöneleet
On illoin, aamuin kastelleet.

Helmi.

Sairas on Helmi:
Sen rusoposkien
Ruusuinen seppel
Kuihtunut on.

Kuoliko ruusut?
Ei — mut on enkeli
Autuain maahan
Kantanut ne.

Sairas on Helmi:
Sen sulosilmien
On palo armas
Himmeä jo.

Sammuiko liekki?
Ei — mut on enkeli
Autuain maahan
Kantanut sen.

Kuollut on Helmi:
Sen jalo henki jo
Kalpean haamun
Jättänyt on.

Kuoliko Helmi?
Ei — mut on enkeli
Autuain maahan
Kantanut sen.

Purppuraposkin,
Leimuva-silmänä
Autuain maass' on
Helmeni nyt.

—❧—

Surevalle sulholle.

(Kansanlaulun tapaan.)

Ellös surko nuorukainen, ellös huolko ylkä!
Eihän sua armahasi ikänänsä hylkää.

Häinkö sinut unhoittaisi? Kuinka taidat luulla?
Ennen aallot järvisämme jäätyis kesäkuulla.

Voishan kukat kuihtua ja syys ja talvi tulla,
Immen sydän liekkiväinen säilöss' ain' on sulla.

Muut jos kaikki unhoittais sun, eihän Suomen
impi:
Hälle maansa, armahansa muit' on kallihimpi.

Kuvan vaan.

Ja viimeksi
 Hän katsahti
 Kultansa kuvaa illalla.
 Ja noustuaan
 Sen povesta
 Taas ensin otti aamulla.
 Hän siunasi
 Ja rukoili
 Tuo kullan kuva rinnoillaan —
 Ja muistanpa, kuin kuollessaan
 Hän vaipui, kuva huulillaan.
 Vaan tiedetään,
 Ett' eläissään
 Hän muut' ei nähnyt kullastaan,
 Kuin — kuvan vaan.

Kesämuisto Lohjalta.

Maantietkin auhdot Lohjan nummella
 Mun silmissäni näytti kukkivan,
 Ja taivas loisti Lohjan aalloista
 Mun rintahani onnen rauhaisan.

Ja laaksojen ja saarten kukastot
 Mä hymyhuulin kuulin kuiskuneen:
 Maan nurmet, metsät, vuoret, vainiot
 On lemmen tulta nousseet tulvilleen.

Miss' oli lintuin laulut vaienneet,
 Siell' oksat puun sai lehdet kielikseen,
 Ja, kuin ois tuulet sormin soitelleet,
 Mä luulin suvilintuin laulelleen.

Ja öillä soudellessa, vaikka kuu
 Ja tähdet piili pilven peitossa,
 Venheessä taivas mulle kirkastuu —
 Näin aurinkoni immen kasvoissa.

Nyt pois on impi, poissa aurinko
Ja nurmi vaan nyt hiekkaa tuoksuttaa,
Ei kukkain hymy, lintuin laulelo
Voi Lohjan maita mulle sulostaa.

Jäi Lohja, jäi. Nyt rinta rauhaton
Vaan kaipausta hiljaa laulelee:
Ah, armas neiti! onni, rauha on
Sun luonasi — sun kanssas pakenee.

Lempi.

Mun elämäni aamuruskona
Sä, lempi, loistat, palat tulena.
Vaan päivän valjetessa laajenet
Ja sydämeni joka sopukan
Sä puhdistat kuin kesätaivahan,
Niin koko elämäni valaiset.

Vaan illan tullen, ilman viiletän
Ja lempipäivän maassa sammuen,
Mik' onpi silloin iltarusko tuo?
Ikuisen lemmen aamukoi se on,
On juhla-aamu, joka lepohon
Tomusta kutsuu meidät Luojan luo.

Pojan laulu.

En lempiä mä tahtois
Teater'lavalla,
En kihloja myös kantais
Tytöllen kirkossa.
Vaan laaksossa, kuin kaksi
Sydäntä kaksin on,
Kuullessa lehtolintuin,
Nähdessä ruususton —
Siell' armahani huulet
Sais' ensi suutelon.
Kas sieltä linnut kantais
Taivaille sanoman,
Ja ruusuin tuoksu täyttäis
Lemmellä maailman.

Hän.

Kuin hoikka Pohjan neiti
 Hän onpi varreltaan,
 Pelloilla kasvatettu
 Viljaisen Pohjanmaan.
 Ja kasvot Hämeen immen
 On hällä kainommat
 Kuin laaksot, metsälammet
 Hämeessä hohtavat.
 Silmäinsä sulo, säihky
 Kuin Savon tyttären,
 Saimaalla päivän nousu
 Ei niin lie herttainen.
 Jo mainitsenko tukkaa
 Niin tumman ruskeaa,
 Kuin salohon syys-ilta
 Sulattais purppuraa.
 Vaan armain aartehesta
 On sydän kultani,
 Kuin Suomen naisen sydän:
 Sulouden temppeli.

Syksyn tullen.

Jos olet mun,
Tuo syyskin kevähäksi käy.
Jos olet mun,
Ei myrskyt taivahalta näy.
Ei ruoho lakastu,
Ei lehti kellastu,
Ei jäädy aallotkaan,
Hymyilee taivas vaan.
Ei tule talvi, vaikka näyttää,
Vaan kevät sydämeni täyttää,
Jos olet mun.

Pohjatuulelle.

§ Syyt muita uhkaa Pohjolasta,
 Syyshallat muita peljättää,
 Mä pohjatuulten huo'unnasta
 Kevättä toivon lempeää.
 Mä kenties aivan syyttä luulen
 Niin lempeäksi pohjatuulen.

Et vaan, oi tuuli vankkasiipi,
 „Ei“-sanaa immeltäni tuo!
 Sen tuotko — koht' yöhallat hiipii
 Viluisna sydämeni luo.
 Mä kenties sentään suotta luulen
 Niin ankaraksi pohjatuulen.

Mä toivon pohjatuulen tuovan
 Simaisen lemmen sanelman,
 Niin ruusut rintahani luovan,
 Niin luovan kukkamaaailman.
 Mä kenties sentään syyttä luulen
 Niin lempeäksi pohjatuulen.

Nupussaan kukat sydämeni
 Uneksii puhjetaksensa;
 Oi, tuuli, säästä kukkaseni,
 Ett'eivät kuole kehdossa!
 Mä kenties sentään suotta luulen
 Niin ankaraksi pohjatuulen.

Puhalla, armas pohjatuuli,
 Rintaani lemmen sanelma:
 Kun impen' ei lie hallahuuli,
 Hän kukkani suo puhjeta.
 Mä kenties sentään syystä luulen
 Niin armahaksi pohjatuulen.

Pohjatuulen tuomiset.

 i ruusut rintani,
 Oi vilustunehet,
 Oi surkastunehet! —
 Oi ruusut rintani,
 Kuink' ovat kuollehet!

Kuink' uskalsin ja voin
 Hyyn, hallan tuulelta
 Rukoilla rakkautta!
 Kuink' uskalsin ja voin —
 Toi talven pohjola!

Toi talven, linnut vei
 Ohitse etelään.
 Ne lauloi mennessään:
 „Ei tyttös lemmi, ei“ —
 Jäi kannel itkemään.

El' itke, kannel, noin,
 El' itke ruusujas,

Sureksi lintujas!
Viel' et lie onnetoin:
Voit soida Suomestas.

Pois lempi kieliltäs,
Pois kiau kuolemaan! —
Vaan Suomi ainiaan!
On lempityttönäs:
Soi kannel synnyinmaan!

Lemminkäisen laulu.

Ei lampea välkkynyt rauhaisaa
 Mun kotini ikkunan alla,
 Vaan koskipa vaahtosi vallaton —
 Siit' aina on rintani rauhaton,
 Kuin aallolla taistelevalla.

Ei vakainen huo'unta hongikon,
 Vaan lietopa lehtojen helke
 Mun heijaili lapsuen kehtohon —
 Siit' aina mun mieleni lieto on
 Kuin tuulessa lehtien välke.

Ja en lepovuonna mä syntynyt,
 Vaan sota oli ankara silloin:
 Sen pauhussa viettelin vuosia —
 Siit' ain' ilotyöni on taistella,
 Kun on sota myrskyisä milloin.

Näin kuohun mä aikani koskena
 Ja lemminpä lietona hetken.
 Mä taistelen — toivonpa voittoa,
 Kuin armahan äitini helmassa
 Olen päättänyt melskeisen retken.

Eloni.

Mun eloni tääll' on kuin astunta
 Petollisella haudan kannella,
 Jok' usein upottaa
 Ja uhkaa vajottaa
 Povehen mustan kirkkomullan.

Niin maassa riemu mulle pilkahtuu
 Kuin pilvitaivahalta valju kuu,
 Ja immen rakkaus,
 Kuin tähden kirkkaus,
 Vaan kaukaa hohtaa kaipausta.

On elon kukat tomumajassa
 Kuin Lapin kevät hetken loistava,
 Ja harvoin kypsyvät
 Tääll' ehjät hedelmät:
 Ne toivon maa voi valmistella.

Joulutähti.

Vaivaalla muinen tähti kiilsi,
 Kuningas tähtiparvien.
 Sen sydänt' usein murhe viilsi,
 Nähdessä vaivat ihmisten;
 Ja, surren synkeyttä maan,
 Hän jätti riemun ylhäisen
 Ja astui maata loistamaan.

Majaanpa pienehen täht' ensin
 Valonsa pyhän vuodatti;
 Siit' ympär' ihmiskunnan lensi,
 Sydämet, mielet lämmitti.
 Hän kuoleman ja varjoin maan
 Elämän maaksi kirkasti,
 Ja rauhan toi sit' asumaan.

Tuo tähti synkeästä yöstä
 Valoisan armopäivän loi,

Ja ihmissielut harhatyöstä
 Totuuden tielle viedä voi.
 Hän, taivahinen kirkkaus,
 Joul'-aamuhun tuon valon toi,
 On maan ja taivaan valkeus.

Tähtein tanssi.

Pihalla taivaan tanssivan ma nään
 Tuon tähtiparven ringissään.
 Sen keskell' loiste auringon
 On valonsoihtu summaton.

Hymyillen katsoo tanssiseuroja
 Auringon silmä valvova;
 Vaan surunsätein himme'in
 Vilahtaa tähtiin eksyviin.

Oi onneton, ken tähtyeistä vaan
 Vieraantuu alkuvalostaan:
 Se jähmettyen, sammuen,
 Musertuu avaruutehen!

Vaan toiset, „Herran kehrää“ kiertäen,
 Radallaan riemuin tanssien,
 Valoa juovat, loistavat —
 Rinnoille päivän nukkuvat.

Maan lapset, tomun sikiötkin me
Valolla Luojan loistamme:
Elämä riemujansa tuo,
Kun Herran Henki valons' suo.

Vaan onneton, ken Luojust' eksynee:
Sen sielun soinnut vaikenee,
Sydämen liekit sammuu — hän
Rintansa tuntee jäähtyvän!

Oi taivaan soihtu tanssiseuroines!
Ken onnellisna rinnoilles
Tuikahtaa vois ja ken sais sun,
Sun luonas soinnun kaivatun!

Maapallo.

Kun sydämeni kiveä lie raskahinta varmaan,
Kun toisinaan pois puhkaista on rintakehäni.
Ei kovaa tok', ei jähmeää kuin kylki vuoren
harmaan,
Kosk' useasti kuohulähteen lailla läikkyvi.

Maapallon nuorna kerrotaan myös tulikehrä ol-
leen,
Joss' aaltoeli kalliota ja vuoret virtana;
Kun hiukan vanhui, kerrotaan maan kuoren ko-
vaks' tulleen,
Vaikk' ydin malmivuorineen viel' uhkui kuu-
mana.

Vaan ydin kuuma pintahan kuohutti kukkatarhat,
Loi maahan avull' auringon puut, ruohot, pen-
sastot,
Eläimet — riemuks' toisilleen niin halvimmat
kuin parhaat,
Täynn' elämää, täynn' onnea viherti vainiot!

Näin kevätloistossansa maa heloitti nuorna ollen.
 Vaan joskus rinta pakahtui nuort' tulta kuohu-
 maan,

Kun kirousta nousnehen näk' elon-vainiollen —
 Sen poltti, rankaisi — ja taas sävystyi innos-
 taan.

Mon' ennustaa, ett' ydin, maan vanhaksi tullen,
 jäähtyy —

Tuot' ennustusta, rintani, el' usko kauheaa!
 Kun ain' on liekit valveilla, elämä maassa viih-
 tyy,

Maa autioksi kallioks' ei kohmettua saa!

Maapallo ihmissydän on, joss' aaltoelee tulta,
 Tult' aaltoilee, kun nuoruutta sen ydin uhkuu.
 Ah, sydän, hedelmöitse myös, kuin kukkii kevät-
 multa,

Jos puhkeat, niin rankaise vaan *pahaa* maailmaa!

Ei — jos.

Ei purjelaivat nähdä
 sais aaltoin huojuvan,
 Jos tuulet aina torkkuis,
 ei näyttäis valvovan,
 Vaan myrsky-yöt on Herran hallussa.

Maan valkeat ei koskaan
 valaisten ruskottais,
 Jos hiilihin ne hiipuis,
 ei leimuks' lekahtais.
 Vaan vaaratulta Herra torjukoon.

Ei elämä, ei henki
 maailmaa valloittais,
 Jos haltioiss' ei koskaan
 maan lapset touhuais.
 Vaan torju, Herra, murhan enkelit!

Tomussa.

Tudassa uivat helmisimpukat,
Hiekasta virran kulta huuhdellaan,
Timantit erämaasta nousevat —
Tomussa kaikk' on kalleudet maan.

Vaan ihmisrinnan mutalähtehestä
Maan arvoisimmat löytyy aartehet.
Jos kaivaa voisin, kirkkaiksi ne pestä,
Tuhannet loisin maalle loistehet.

Ma loisin valot, jotka lämmittäis
Ja elonvoimaa paistais maailmaan;
Ei Pohjan jäätkään kukkimatta jäis,
Ja Pohjan kansa hehkuis loistossaan.

Niin, loisin, loisin — moinen raukka luoja!
Omatkin kalleuteni uppoais,
Jos aarteitten ei korkein ilmituoja
Rintani tomuun joskus puhaltais.

Kukka ja lintu.

Kukan ympäri
 Leikki lapsia,
 Lapset kiitteli:
 Kah kuin kaunista!
 Kukka tuoksui vaan
 Eikä tauonnut,
 Kukka loisti vaan
 Eikä kuihtunut —
 Kuihtui vasta syksyn tultua.

Linnun ympäri
 Leikki lapsia,
 Lapset kiitteli
 Linnun laulua.
 Lintu lauloi vaan,
 Eikä tauonnut,
 Lauloi innoissaan,
 Pois ei muuttanut —
 Muutti vasta syksyn tultua.

Kukka kaunihin
Lienet, lapsonen,
Lienet lintukin
Laulu-lahjainen:
Kiihdy tuoksumaan,
Konsa hyväillään,
Laula parhailtaan,
Konsa kiitellään —
Tauota voit syksyn tultua.

Pikku Ilma.

Helmass' äidin, suojass' isän
 Pikku Ilma iloitsee,
 Aamupäivän, kevätkesän
 Riemuja hän nautitsee.

Rauhan laakso äidin helma,
 Jossa sadut kukoistaa,
 Isän sylissä taas Ilma
 Hongan turviss' istahtaa.

Päivyt hellä hymyileepi
 Isän, äidin kasvoista,
 Joka silmä tuikkeleepi
 Hälle tähtivalona.

Ilman kyynelkin on armas,
 Kuin yön kyynel kesäisen;
 Raitis on se eikä karvas,
 Ei kuin myrskyt murheitten.

Taas kun riemuita hän saapi,
Enkelitkin riemastuu,
Ja ken häntä katsahtaapi,
Siltä murhe surkastuu.

Taivas, ellös viekö maasta
Tuota viatonta pois!
Tääll' ois monta autuasta,
Monta puhdasta jos ois.

Lapsen osa.

Naapurihin Tuomo aamull' astui
Iloissahan, hyppyhynkin valmis;
Vuorotellen vihellys ja laulu
Tuomon suusta hilpeästi raikkui.

„Miksi, Tuomo“ — emäntä näin kysyi —
„Läikkyvi nyt ilos' yli laitain?
Joko onni lapsilles soi leivän,
Puuttehessa ennen itkeneille,
Vaiko otti osan heistä Tuoni
Majoillensa riistarikkahille?“

„Eipä Tuoni ottanut, mut leipä
Taivahasta putosi, kun kuuteen
Lapsehen loi Luoja seitsemännen.
Hälle „hengen antaja suo leivän“,
Leivän, jot' ei nauti vielä lapsi;
Toisillensa osansa siis jääpi.
Työtä anon, emäntä, nyt sulta
Iloissani Luojan antimista“.

Kodista ja kotiin.

Kun jätin kodin hyvästi,
 Syntypaikkani parahan,
 Taivas pilvihin pimeni,
 Ilma heltyi itkemähän;
 Ihmissydämet syvästi
 Huokaeli, huolten pilvi
 Niistä synnytti satehen.

Kun kodista matkustelin,
 Tiepä pystyhyn pysähti,
 Vastamaaksi vainiotkin,
 Matkan tuuletkin tukalti,
 Vinkui vastahan vihuri;
 Kaikki ihmiset ivalla
 Tiepuolista tirkisteli,
 Mua pilkaten poloista.

Käännyinpä kotihin koito:
 Nytpä vainiot viherti,
 Myötätuulet tuuditteli,

Maat mäelti mennessäni,
 Kulkeissan' alamäkeä
 Kodin kultaisen pihalle:
 Taivas kiilsi kirkkahana
 Päivän paistavan valossa,
 Luonto riemussa rehoitti,
 Ihmiset ilon väessä
 Mun syliinsä sieppaeli.

Niinp' on vierahisin kulku,
 Kuin syksyllä surman suuhun;
 Niinpä on kotihin kulku,
 Kuin keväällä kullan luokse.

Kuun sammuttajat.

Kiiruusti apuhun kaikki jo!
 Miss' ovat kiulut ja ammehet,
 Ves'-ruiskut, rattahat, hevoset?
 Tuoll' yltyy valkean vahinko,
 Sen leimu väikkyvi kauhuna:
 Kohoontuu, näettekös, pilvihin
 Hivuksin liekki nyt punaisin,
 Kuin orhin kaulakin kaareva!

Näin talost' äkkiä tuoksahti
 Nyt väki valkean vaarahan,
 Ja vuoren taakse se kiiruhti,
 Sielt' uskoi tult' ylös kuohuvan.
 Syys-illan riensivät hämää,
 Jop' aukas' huutoihin hätä suun;
 Vaan silmät vuorella selviää,
 Kun nähdä saavat he hellän — kuun.

Taikavoide.

Kolme kertaa kolme
 Koston rauhoittaa,
 Kolme kertaa kolme
 Surman karkoittaa,
 Kolme kertaa kolme
 Haavat parantaa.

Ruoste kirkonkellon,
 Tuhka kyisen pellon,
 Lähdevettä lemmon
 Kanna kiehumaan.

Ydinpihka puusta,
 Vaahto karjun suusta,
 Hammasta hiiden suusta
 Tunge kattilaan.

Ihmisvertä nuorta,
 Muru ikivuorta,
 Lemmon leivän kuorta
 Työnnä hautumaan.

Kiehuvi,
Kuohuvi, —
Kypsyi.

Jäähtynyt,
Pentynyt, —
Haavaan.

Kirvelee,
Paranee, —
Terves!

Kolme kertaa kolme
Koston rauhoittaa,
Kolme kertaa kolme
Surman karkoittaa,
Kolme kertaa kolme
Haavat parantaa.

Viinanpolttajan sanat.

Hiehu kattila,
Si'itä sappea,
Jolla pyöräytää
Ihmishenkeä.

Höyry polttavin,
Liity liekkihin,
Niinpä vimmahan
Syökset maailman.

Liemi vaahtoinen,
Loitsi ihmisten
Himot nielemään
Neste höyrynään.

Maistanut ken on,
Olkoon rauhaton,
Siks' kun juodessaan
Kurkku sauhuaa.

Pää kun selviää,
Sydän kirveltää,
Kunnes suitsuvi
Niinkuin helvetti.

Hurjan viisastelua.

Hen moittii, sano, ken,
 Jos viiniss' uiskelen?
 Maailma tukehtuis
 Ja ain' ois tomuinen,
 Jos viinissä ei uis.

Ken moittii, sano, ken,
 Jos syöksyn tulehen?
 Kun viin' ei puhdistaa
 Voi saastaa sydämen,
 Sen liekit kirkastaa.

Näin vuoroin uiskelen
 Ja syöksyn tulehen:
 Mä viinissä vaan uin
 Ja lemmen tulehen
 Mä syöksyn päin ja suin.

Vyyhtynyt.

Yöt päivät yhtä mittaa nyt
 Tuo lapsi park' on itkenyt
 Rinnoilla äitiarmaan:
 Sairasna pieni vaikeroi,
 Kertoilla kipujaan ei voi,
 Kun sanoiksi sen ään' ei soi —
 Hän kenties kuolee varmaan.

Yöt päivät äit' on valvonut,
 On rukoellut, toivonut
 Herralta lahjaa kahta:
 „Laps' armas terveheksi luo,
 Kotihin lapsen isä tuo,
 Selkeenä häntä nähdä suo!“ —
 Ken noita kieltää mahtaa?

Yöt päivät isä juonut vaan
 On kapakassa raivossaan,
 Ei muista kotiparkaa;
 Vaan kaikk' kun tuhlannut hän on,

Järkeensä niellyt turmion,
Niin koti johtuu muistohon —
Hän sinne vihdoin karkaa.

On äiti vuotehella nyt
Ja laps' on hiukan vyyhtynyt,
Kun haamu tulla horjuu:
Ov' aukenee ja lonkahtaa,
Sisälle haamu horjahtaa,
Vaan taas laps' sairas kirahtaa —
Tuost' isä hurja karjuu.

Last' äiti heijaa polvillaan,
Mut pieni kiihtyy itkussaan,
Ei saa hän unt', ei rauhaa.
Äit' itkee myös ja vapisee,
On hiljaisna ja rukoilee,
Mies mieletön kuin kiroilee
Ja huimapäisnä pauhaa.

Juur' äiti lasta siunasi,
Vaan kohta huone tärähti,
Kun kirous soi raskas:
Sylissä pieni säpsähti,
Sen kyynelvirret vaikenä,
Hän riutui, sydän seisahti —
Nyt Herra korjaa lastas!

Yö rauhoittui. Mut aamulla
Sairasti äiti vuoteella,
Kalpeena nukkui lapsi.
Vaan isä huokaa tuskissaan,
Valittaa, itkee polvillaan,
Kun lapsi hänt' ei milloinkaan
Tunnusta vanhemmaksi.

Loisen poika.

Pimeessä synnyit pirtissä
Sä mustaan maailmaan;
Vaan äitis päivän rinteellä
Sun kantai kasvamaan.

Loispoika pirtin pimeään
Jäi yksin äitineen;
Häll' ehk' ei äidin silmäkään
Paistellut sydämeen.

Sinulle äiti lauloi näin:
„Valosta puhkeaa
Maan ruusut — valost' ystävään
Myös sydän aukeaa“.

Loispoika pirtin nurkassa
Peikoista kuuli vaan.
Häll' äiti lauloi: „petoja
On asuvaiset maan“.

Näin tunteet julmat, katkerat
Poik' imi äidistään;
Sai pedon kynnet, hampahat,
Pirtistä lähteissään.

Nyt loisen poika maailmaa
Hurjasti raatelee:
Yöt murhaten hän rosvoaa, ,
Korvessa kärkelee.

Ja kylän kansa vapisee
Nyt loisen pojasta,
Hänt' etsii, häntä vainoilee
Kuin metsän petoa.

Oi kylän kansa, laskekaa
Valoa pirttihin,
Ja loisen poikaa muistakaa,
Sen hirmutöitäkin!

Syrjähdys.

No, väitelkää min väittelette,
Jos uskotte sen taikka ette —
Vaan sydän luotiin ihmiselle
Ens oikealle kupehelle.
Mut syntihin kun langettiin,
Niin vasemmalle kaaduttiin,
Myös sinne sortui sydänpalli —
Siit' asti kaikk' on mullin mallin.

Uusi maailma.

Ma noitur' olla tahdon nyt,
 Lumooja, velho verraton —
 Ma riidan irvihampahan
 Pois manaan tieltä maailman —
 Luon rauhan sulo-sovinnon.

Ma vihan, kateuden työt
 Ja kostonhimon alhaisen
 Pois loitsin — rakkauden vaan
 Ma kutsun maata asumaan,
 Maan lapsill' luomaan autuuden.

Nuo himot, surman siittämät,
 Ja kaiken vainon, vääryyden
 Sanalla ruhjon syvyyteen:
 Totuuden päästän valloilleen,
 Perintöön valta-istuimen.

Yön maasta kadotan mä pois,
 Ja kärsimys ja vaivaisuus

Lieventyy suloisuutehen:
Näin valonmaahan uutehen
Jää puhdas kuolemattomuus.

Maailman mikä rumentaa,
Mi saastuttavi elämän,
Sen avaruuden rajoista
Pois karkoitan — maa ihana,
Kuin taivas, nähdään välkkyvän.

Maa autuain näin valmis on —
Maan lapset siihen joutukaa!
Vaan kenpä joutuu, hyljätkään
Hän rumat henget syämestään:
Hääkauneutta vaaditaan.

Siipenne tomust' irroittain
Siis nouskaa kilpalennossa!
Kohotkaa valon sydämeen,
Unelmain iki totuuteen,
Ihailen jumal'-istuinta!

Laulajan lapset.

Sun lapses, laulaja, on kummanlaiset:
 Jo synnyttyään täysikasvuiset,
 Ja lausehet on suussa sointuvaiset,
 On usein purevaiset hampahaiset,
 Vaan joskus huulet leikinlaskuiset.

Vakaasti toisinaan kuin hongan humu
 Nuo lapset haastavat, ja otsallaan
 Heill' useast' on surun synkkä sumu;
 Vaan suru tuo on maasta noussut tomu,
 Mi lemmen valkealla poltetaan.

Niin, lempisilmin, täynnä rakkautta
 On laulajani lapset ainiaan.
 He leikitellen suosii viisautta,
 Vaan välttävät sen yliherrautta
 Ja kauneutta luovat maailmaan.

Vaan, Herran tähden, jospa suuttumahan
 Nuo jumal'-lapset syntyissään jo saat:

Lemmenkin liekit vihan valkeahan
Vaihtuupi silloin, syttäin kapinahan
Ja kukistaen kaupungit ja maat.

Ikuiset kuin nuo tähdet korkeuden
On laulajani *jalot* siittämät.
Maan yöhön paistavat he kirkkauden
Ja lämmittävät jäisen kolkkouden,
Maan äärist' äärihin näin lentävät.

Kun kerta väsyn.

Kun kerta väsyn enkä jaksa laulaa,
 Kas silloin kastan kuolemaksein kaulaa,
 Ja lähden pois maat' isäin kiusaamasta,
 Vaan kuoltuani laulan taivahasta.

Suo anteeks' silloin, armas maani, mulle,
 Runoilijalle surmaan tuomitulle!
 Sun häpeäkses eläisin; kun kuolen,
 Sun kunniasi kasvaa toisen puolen.

Mä taivahille mainetöitäs soitan,
 Sielt' arvoseppeleitä sulle voitän;
 Ja kevätpäivän paistaessa sieltä
 Tuon saloillesi tuhat satakieltä.

Ja taivahasta laulan maailmalle,
 Runoillen sanat metsän huminalle,
 Ja lainehille loiskiville rannan
 Syvyyden suusta sanoja mä kannan.

Kun myrsky-yö on, meuruaa kun tuulet,
 Sanani niiden säveleissä kuulet,
 Ja ukkosenpa tulen pauhinassa
 Sanoja lausun voiman Jumalasta.

Kas nyt en laula.

Kas nyt en laula, en!
 Kuin paimen, hyppelen
 Mäillä, kunnahilla,
 Kukkivilla.

Keväällä laulelin,
 Kuin lauloi linnutkin:
 Nyt hoitaa pääsky pieniään,
 Niin, kenties, peippo, kerttunen,
 Töin tuskin kuulet leivosen,
 Ja rastas sata säveltään
 Jo vaihtoi tiukkuvirtehen;
 Huus käki ammoin: „hoiloilo“,
 Ja päätti laulun jo.

Joukossa laulais huonoinikin,
 Ja yksin, kuin ei kuultaisin;
 Vaan kuullen monen kultasuun,
 Pilannen ehkä laulupuun,
 Halvennan virretkin:

Siis kesän vietän näin ja noin,
Vaan syksyll' yhtyä mä voin
Taas lähtövirsihin.

Kas nyt en laula, en!
Kuin paimen, hyppelen
Mäillä, kunnahilla,
Kukkivilla.

PAIMENET.

ENSIMÄINEN JAKSO.

 n ilta. Pirtin istujat
 Näyttääpi rauhaisalle,
 Vaan ikkunasta ikkunaan
 Käy levotonna Kalle.
 Rinnassa häll' ei katumus —
 Poskilla kevätuoreus
 Toist', aivan toista todistaa,
 Ja silmiensä palon
 Sä luulet luovan, loitsivan
 Tähdille uuden valon.

Hän harteva ja varteva,
 Häll' otsa kirkas hohtaa;
 Tuo otsa kirkas, kaareva
 Pelvotta vaarat kohtaa.
 Syys-yölle vastakohtana
 On tukka liinan valkea.

Mut huolta kantaa rinnassaan
Ja rauhatonna kulkee,
Kun laulut äidin lauhkean
Tiet, ovet hältä sulkee.

„Et mallassaunaan mennä saa
Tän' iltana, se muista?
Nuo miettehet nyt mielestäis
Vaan, poika parka, poista!
Syys-illat on ja pitkät yöt,
Vaan viel' ei lopu iltatyöt:
Voit veistää re'en kaplaita
Tai pärehiä vuolla —
Niin, luulen, isäs tahtoo — yöks'
On sulle sänky tuolla.

Ei muulloin iltavalkea
Niin hauskuta kuin silloin,
Kuin perhe kaikk' on kotona
Ja takan ympär' illoin.
Myös silloin vanha rukkini
Voi pyörähdellä helposti,
Ja huolet, joita kantaa saa
Lapsestaan vanhin aina,
Ei silloin muistu mielehen,
Ei höyhentäkään paina“.

Näin äiti, polkein rukkiaan,

Pojalle lauleskeli,
 Puut paukkuen kuin takassa
 Ratosti leimueli.
 Vaan Kalle yöhön synkeään
 Tähysti — terässilmistään
 Hän ehkä syys-yön pilvihin
 Valoa luoda tahtoi. —
 Tuost' äidill' outo aavistus
 Rinnassa piillä mahtoi.

Sisälle isä astui nyt,
 Mies lyhyt, vankka varsi.
 Entistä käskevämpi on
 Nyt hällä käytösparsi.
 Hän poikahan kuin katsahtaa,
 Sen käskyksi het' oivaltaa:
 „Sä otat eväskontin nyt,
 Kirveen ja pyssyn parhaan!
 Kuin nuoli nopsa, kiiruhtaa
 Saat Willin niittytarhaan!

On karhut, kuulin, kaataneet
 Kylästä orhin nuoren.
 Muu hevosparvi paennut
 On turviin Räihävuoren.
 Kylässä kaiken nuorison
 On hanke karhun-ajohon.
 Mä häpeän, jos poikani

Ei siell' ois' joukon kanssa;
Kun nuoremp' oisin, nuolena
Saapuisin seurahansa.“

Kuin päivän silmäterältä
Pois pilvet pyyhkii tuuli,
Niin Kallen yö nyt kirkastui,
Tuon sanoman kuin kuuli. —
„Tult' iskee nuorten kantapäät,
Vaan vanhain pohkeiskin on jäät!
Kuin korven herran turkki vaan
Silmiini vilkahtaapi,
Niin metsän rinta raikahtaa
Ja karhu kellahtaapi!“

Mut tuohon isä: „Maitosuut
Noin kerskaa ennen työtä.
Kuin voiton toisit kotihin,
Muut kiitoksen tois myötä“.
Vaan näitä Kalle kuulisko?
Hän valmis lähtöhön on jo.
Mut lähteissään mit' etsii hän? —
Hän säästömakeisensa
Kokoopi kontin pohjahan —
Ne viepi kullallensa.

Kylässä matkan varrella
On Kallen Mari kulta.

Keväästä asti kummankin
 Rinnassa hehkui tulta.
 Kuustoista täytti kumpikin,
 Kuin kevät puhkes kukkihin.
 On syys — se kesän kuihdutti,
 Vaan loistaa nuorukaiset;
 Rehoittaa ruusut poskien,
 On rinnat paisuvaiset.

Syys-ilt' on, tähtein silm' ei näy,
 Kuu hallava ei paista.
 Keveesti Kalle kiiruhtaa,
 Yön synkeytt' ei muista.
 Syys vaikk' on kolkko, kukaton,
 Vaan tähtitarhan, ruususton
 Rinnassaan poika säilyttää
 Ja laulaa riemuisasti;
 Noin vuoroin laulaa, viheltää
 Hän mallassaunaan asti.

Kas, höyry sauhun sekainen
 Ovesta tupruaapi.
 Käy joutuin, Kalle, kiiruhda,
 Jo Mari odottaapi!
 Ah, makeata lämmintä!
 Oi Maria, kuin lempeä!
 Sen tukka liekin leimuna
 Harteilla lainehtiipi;

Kuin lintunen hän liikkuvi,
Kuin pääsky sirkosiipi.

Unissa hiillos punoittaa,
Kas Marin poskipäitä!
Oi, sulho, aamun koittavan
Sä luulet, nähden näitä.
Sinervä liekki hiilloksen
On leimu Marin silmien.
Oi, poika, etsi taivahas
Ja joudu tyttös luokse!
Oi, muista aamuruskoas
Ja kiiruisammin juokse!

Kuin tulen kieli tuikuttaa
Pihdissä pärevalo,
Ja viulu-Aapran sävel soi,
Rehoittaa nuorten ilo.
He permannolla pelmuua,
Ken laulelee, ken rallattaa. —
Kupeessa uunin yksinään
Ei sirkan virsi soinut,
Ei soinut sirkan — Mari ei
Myös laulella nyt voinut.

„Pois, Aapra, viulu! laulut pois!
Syys-yöll' ei leikki sovi! —
Vaan ken se kopsii ulkona?

Aukeeko saunan ovi?

Oi, soita, Aapra! laulakaa!

Nyt vallan vaikka tanssi saa!

Ah, oisko seinät, katto pois,

Sais hyppiä kuin hullut!

Taas Mari onnen lapsi on:

On Kalle kulta tullut.“ —

„Oi, Mari, katso konttihin —

Kas siellä ispinöitä!

Tuo suukkosi!“ — „Oi, Kalle, noin

Sä kuljet yksin öitä!

Kas täältä naurispaistikkaat

Ja ohra-pannukaakut saat.

Tääll’ ystäväs’ ja kultas’ on,

Et yksin lähde varmaan;

Voit hetken hellän viipyä

Ja laulaa luona armaan.“

Niin kuiskuivat, ja Aapra taas

Viritti viuluansa;

Sai Kalle, Mari rinnakkain

Taas laulaa muistojansa.

Hymyili huulimansikat

Ja silmätähdet loistivat.

Syys synkkä vaihtui riemuhun,

Neidoiksi karhut vaihtui;

Loi lempi sielut kahleihin

Ja vaaran pelko haihtui.

He ylistellen lauloivat
 Suloa paimenmuistoin,
 Kuin kautt' ois' rinnan kulkeneet
 Purojen, metsäpuistoin: —
 Kuink' kevät uhkui armautta,
 Kuink' kesä kantoi kukkia,
 Syys kuink' on runsas lahjoistaan,
 Syys-illat rauhaisia,
 Ja talven jäillä leikitkin
 Kuink' ovat raittihia.

Kun voisin.

Ylhäinen metsästäjä
 Näin lauloi kulkeissaan:
 „Oi teitä laakson lehdot,
 Kanervat kangasmaan,
 Puut pienet, puolan varret
 Ja korven mökkinen!
 Teilt' ei vie myrskyt rauhaa,
 Ei tuiske tuulien;
 Teill' aina kaste kirkas
 Otsalla loistelee,
 Luonanne perhot pyörii
 Ja linnut laulelee.
 Niin tyyness' aina oisin,
 Kun voisin“.

Vaan köyhä mieron poika
 Tien varrell' lauloi näin:
 „Te hongat uljaslatvat
 Taivaasen käytte päin;
 Palatsit teistä paisuu
 Valoisat aina vaan —
 Mit' on nuo laakson lehvät
 Pimeessä piilossaan! —
 Te tuulten juhlavirttä
 Synnyitte laulamaan,
 Saleina loistollisna
 Soitollen kaikumaan. —
 Niin ylhäinen ain' oisin,
 Kun voisin“.

Vaan paimen huiluhuuli
 Polulla soitti noin:
 „Kuin raitis kevätuuli,
 Vapaana laulaa voin:
 Kuin kuuset huokaa, silloin
 Hartaammin laulelen,
 Ja myrskyll' entis-aikain
 Murheita muistelen.
 Ja kosken pauhu kertoo
 Kuink' ennen taisteltiin,
 Vaan laakso tuolla kutsuu
 Iloihin nykyisiin.

Tällaisna aina oisin,
Kun voisin.

Kas täällä lintu laulaa
Ilonsa, huolensa,
Ja kukka armas kuiskaa
Suloimmat toivonsa.
Mä rinnassani tunnen
Purojen helkkehen,
Ja aamukaste kirkas
Mik' on, sen tuntenen:
On paimentytön silmä,
Jok' etsii kukkia
Laaksossa — poika poimii
Aholla marjoja. —
Tällaisna aina oisin,
Kun voisin“.

Aamulla.

Tutu, tuu, jo päivä koittaa,
Tutu, tuu, jo paimen soittaa
Laitumelle laumojaan:
Laajan laakson ruohomaan,
Virran vieremille,

Miss' on paimenille
 Kukkakumpu, marjamaa,
 Missä lauma rauhan saa
 Rehoittaa.
 Ahdas laidun, lauma nälkäinen
 Syy on paimenten. —
 Tutu, tuu, jo kellot kaikuu,
 Tutu, tuu, jo torvet raikuu:
 Riemu aamun, rauha illallen.

Kesäaika.

On kevät. Paimentorvi soi
 Ja soipi karjan kellot.
 Jo nurmen nukka vihannoi,
 Vihoittaa viljapellot.
 Purosen partailla vilppahan
 Puut puhkeaapi jo lehteen,
 Ja paimentyttö hän kirkkahan
 Istuupi laidalla lähteen.

Ja tuores kevätvesa -on
 Purosen luona poika;
 On raitis hän ja huoleton,
 Kuin toivon-, riemun-aika.

On puhdas lähde se tyttönen
Ja poika kuin kevätuuli,
Ei heitä hallan ja myrskyjen
Viel' ole koskenut huuli.

Heill' elämä on aavistus,
Kuin toivon aamurusko:
On haaveksiva rukous,
On murtumaton usko.
Min kevät kätkevi kohdussaan,
Sen kesä kukkina kantaa;
Ja syys'kun joutuvi, tultuaan
Se lahjat runsahat antaa.

Sai toiste nurmi kukkihin,
Heräsi tunnot nuorten,
Puroset niinkuin ilmihin
Rinnoista puhkee vuorten;
Niin sammalmättähäll' istahtaa
Luo tytön poika nyt tohti. —
Vaan luudat, siivilät singoittaa
Tuo tyttö poikasta kohti!

Ei poika suutu — poimi vaan
Ropeisen mansikoita:
Nyt tyttö ylväs nauramaan
Ja huolinut ei noita!

Vaan sitten suolla kuin luutineen
Hän karjan jälkiä astui —
Jo vaipui multahan, lietteeseen,
Ja tyttö parka nyt kastui!

Poik' avuks' ehti, ryntäillään
Kummulle tytön kantoi:
Nyt kiitokset jo mielissään
„Marjoista“ tyttö antoi.
Ja sammalmättähäll' istua
Luo tytön poika nyt tohti;
Nyt silmät säihkyivät riemua,
Nyt posket ruusuja hohti.

On kesä. Kummut kukkivat,
Aholla marjat hohtaa,
Ja paimenlapset iloisat
Nyt usein toistaan kohtaa.
He marjat kukkihin vaihtavat
Ja missä kulkevat, siellä
Jo vuortenrinnatkin huokuvat
Ja laaksot on ilomiellä.

On päivä kuuma, helteinen
Ja harvoin käki kukkuu;
Niin paimentyttö kukkien
Keskelle väsyi — nukkuu.

Kuin metsäruusujen haltijaa
 Nyt kesän hengetär suojaa,
 On tyyni rauha, on pyhä maa
 Ja luonto kiittävi Luoja.

Katveesta paimenpoika vaan
 Tuon näkee suloisuuden;
 On hiljaa, tuskin huokuikaan —
 Hän havahtuu vois muuten!
 Vaan silloin kellot soi karjojen,
 Jotk' eellä paarmojen kiili: —
 Heräsi tyttö ja — poikanen
 Nyt taakse pensahan piili!

Vaan kevät, kesä lyhyinen
 Kuin siivin ohi kulkee.
 Syys saapuu, suru paimenten
 Ja riemun laaksot sulkee.
 Jo laumast' on susi kaatanut
 Parasta hiehoa kaksi:
 Nyt paimentyttö on muuttunut,
 On käynyt murheisemmaksi.

Vaan paimenpoika lohduttaa:
 „Kas pellon kuhilaita! —
 Ne hiehoja taas kasvattaa! —
 Ja muista niittymaita.

Suo syksyn tulla! ja talvi tuo
Paimenten juhlihan joulun,
Talv'-illat raittihin riemun suo,
Kun viulu soi kera laulun“.

Niin kesä vierii paimenten
Ja muistot hellät painaa;
Yks' etsii toista kaivaten,
Yhdessä oisvat aina.
Kuin sitten näin kesät vuorottain
On mennyt, toisia tullut,
Niin poika, tyttönen rinnakkain
On vihkityynyllä ollut.

Iltalaulu.

Ukon ilmaa, sadetta,
Tyyntä, päivän paistetta —
Ken niit' aamull' aatteli!
Vaan kuin päivä mennyt on,
Kaikki johtuu muistohon,
Ilta kaikki muistavi.

Päivän silmä sammuva
Luopi iltaruskonsa

Vainioille, metsillen.
 Väsyttää jos paimenta,
 Vielä soittaa torvea
 Hyvästiksi saloillen.

Kylä viljavainion
 Keskelt' aukee; laaksohon
 Rauhaisaan se viettelee.
 Sauhut kohden taivasta
 Nousee ilta-uhrina,
 Laakson virta vilisee.

Kylän lapset laulaen
 Rientävät luo paimenen:
 „Missä metsän tuomiset?“
 Karja ammoo, kellot soi:
 Päivän voiton ilta toi,
 Kylän lapset riemuiset.

Sinne lauma kylläinen
 Edellä käy paimenen.
 Heltehestä väsyneet
 Siellä virvoitusta saa.
 Paiment' innoll' odottaa
 Siellä kasvot kaivanneet.

Petoin kanssa kamppailla,
 Myrskyss' olla, ukkoista

Kokea jos päivän saa,
Kunhan illan tultua
Löytyy koti rauhaisa —
Taistella se kannattaa.

Paimenten talvilaulu.

On kesä mennyt paimenten,
Ja kuihtui kesän kukka;
Syys ohitse on myrskyinen,
Pois metsän keltatukka.
Ne mennehet,
Vaan paimenet
On talven pakkasissa
Viel' iloiset,
Kuin tähtyet
Tuoll' ylä taivosissa.

Vaan kukkalaaksot muistoineen
Ei heitä paimenlasta:
Ne piilee paimensydämeen
Viluhun kuolemasta.
Viel' lauluja
Kuin niitulla
Saat kuulla paimenelta!

On ruusuja
 Sen poskilla,
 Ei poistu pakkaselta.

Nyt paimen metsäst' ajelee
 Vaan havuja ja multaa,
 Ja mieli täynnä hehkuilee
 Vaan hunajaa ja kultaa!
 Hän muistelee,
 Kuink' kutelee
 Nyt tyttö kangastansa,
 Tai neulonee
 Ja kehräilee
 Hän äitimummon kanssa.

Ja hän, jok' kutoo palttinaa,
 Hän ketä aatteleepi?
 Hän muistaa mullan-ajajaa,
 Hänestä lauleleepi.
 Oi, poikanen
 Jos tyttösen
 Kädestä paidan saisi —
 Ois lämpöinen!
 Vaan noin nyt ken
 Toivottaa uskaltaisi!

Saas jouluaamun joutua,
 Voi hauskaa, riemullista!

Kun tervaslyhtyin loistossa
 On kylät juhlallisna.
 Ja kilvassa
 Kun kelloissa
 Kirkolle varsat juoksee! —
 On tullunna
 Nyt valoa
 Maan paimenlasten luokse.

On Hiivanuutti, Laskiain
 Kaks suurta talven juhlaa.
 Oi, niistä kieli laula vain,
 Et turhan päiten tuhlaa!
 Kun illoilla
 Soi raitilla
 Tuhatta kellokaulaa!
 Kun varsat vaan
 On vaahdossaan
 Ja nuorikansa laulaa!

Mont' talven jouto-illoista
 Kuluupi leikkilöissä
 Ja monta tanssin tahtia
 On soinut tähti-öissä.
 Ei murheitaan
 Suo kaikumaan
 Tää raitis paimen-elo.
 On talvi vaan

Kuin tarinaan
Puettu kesän sulo.

Syys-illall' istuessa noin
Soi viulu, laulut luisti:
Ken miehentöitä, vaaroja
Yön hekkumassa muisti?
Vaan kopse kuuluu ulkona,
Ov' aukenee ja — ovesta
Sisälle vanhus keikahtaa,
Muut' yllä ei kuin paita;
Hän säärin seisoo paljahan
Ja katsoo „kuink' on laita“.

Pään harmajan ken nosti noin
Yövuotehelta varhain,
Kun kukko viel' ei laulanut,
Tuo aamun virkku parhain? —
No, eihän koske kukkohon,
Min soitto, laulu tehnyt on. —
Hän vakavaan kun silmäilee,
Ujoina seisoo naiset
Ja vaiti miehet tuijottaa —
Niin kaikk' on kummanlaiset.

„Kuin elin nuorna“, ukko näin
Nyt laukes' lausumahan,

„Ei tyttö kättäns' antanut,
 En mennyt ottamahan —
 Ma kunnes töissä olin mies,
 Niin että muut, kuin tyttö, ties
 Mun urhoseuraan kelpaavan, —
 Nyt tyttäreni tässä
 On valmis kätens' antamaan,
 Vaikk' ken ois pyytämässä!“

Tuo soimaus kuin käsky soi
 Ja kaivoi nuorten mieltä.
 Asehet nousi olallen,
 Ei kuultu äänt', ei kieltä.
 Kätellen jäivät tyttöset. —
 Marilta vierä kyönelet. —
 Kuin päivä ukkoispilvehen,
 Niin riemu peittyi yöhön.
 Viel' lähtöviulu vingahti —
 Ja sulhot riensi työhön.

TOINEN JAKSO.

Matkalla syys-yössä.

I.

On metsätiellä poikajoukko
Niin reipas astumaan.
Ken myrskyss' itkisi, ois' houkko,
Vaan mies ei milloinkaan.
Vaikk' usein hongat vuorten
Saa tuuli sortumaan,
On selkä notkee nuorten,
Ei sorru kuitenkaan.

Jos riemu runsas tyttötarhaan
Jäi poikaparvesta,
El' eksy toki nuorna harhaan,
Vaan kestä urhona!
Saas tulla taisteluita,
Ne meistä miehen saa,
Yön petoja tai muita —
Ne voimme karkoittaa!

Yö must' on, kesän kiiltomato
 Ei loista ruohosta;
 Vaan aamun voitto, runsas sato
 On meillä toivona.
 Pois nimen poikanalkki
 Me kauas suljemme:
 Kuin urho uljas halki
 Maailman kuljemme.

II.

Syysviima vinkuu puusta puuhun
 Ja metsä huokuu raskahasti.
 Yön pilvet varjonsa luo kuuhun
 Ja taivas katsoo surevasti.
 Vaan vaikk' on luonnossa
 Syys-yö ja kuolema,
 Ain' nuorten rinnoissa
 Elämän virrat pauhaa:
 Ne rauhaa
 Ei suo — ne jalohon vie taisteloon.

Nyt itkee luonto kyynelsilmin,
 Syys kun sen riisuu kukat yltä;
 Noin rinnan huokaus käy ilmi,
 Kun kuihtuu ruusut lemmityltä.
 Mut poikaparv' on vaan,
 Kuin kevät, riemuissaan,

Ja toukolauluillaan
 Se ennustaa: syysvallan
 Ja hallan
 Taas nuori kevät kerran karkoittaa.

Hitaasti valtansa yö heittää,
 Pimeys ei sois' päivän tulla;
 Yön varjot aamun otsaa peittää,
 On usva luonnon hartiolla.
 Vaan nuoret rinnoistaan
 Saa usvat poistumaan
 Ja aamun koittamaan,
 Vaikk' keskell' luonnon yötä —
 Miestyötä
 On poikaparvi uljas alkamaan!

Laulu hevospaimenista.

Annas kuulla kertomusta
 Poikaparven keskeltä,
 Kuinka ennen hevospaimen
 Eli syys-yön metsässä:
 Kuinka alla kuusien
 Luona niittylähtehen,
 Havumajan edustalla

Roihui liekki korkealla,
Yötä mustaa valaisten.

Kuinka koivukannon päähän
Tulinuijaa jyskittiin,
Taikka paimentorven rai'ull'
Ilmanranta halkaistiin:
Metsät, vuoret vastasi,
Sudet, karhut pakeni.
Kellot vaan soi hevoskarjan,
Hirnu kuului liinaharjan —
Paimentaan se muisteli.

Satuja jos kerrottihiin,
Peljätty ei peikkoja;
Painittiin jos toisinansa,
Aina oltiin veikkoja.
Nukkua jos tohti ken,
Jalat ilmaan nousi sen,
Vettä kylmää satoi päähän. —
Ken nyt, jos ei käynyt jäähän,
Taas ei tuost' ois' virkkuinen?

Valvoa ja hoitaa tulta
Tääll' on virka paimenten;
Huuto, pauke, torven raiku,
Niissä pelko petojen.
Niin he lauman säilyttää,

Vaikk' on yö ja myrskysää,
 Kunnes kultaotsa aamu
 Koittaa — poistuu yö kuin haamu,
 Rauha maille leviää.

Karhun saarto.

Ryöstösaalist' usein rauhassa
 Kuin par'aikaa nautitaan,
 Mehu mieless' on ja huulilla,
 Rangaistust' ei aavistetakaan, —
 Silloin saapuu nuolet kostajan,
 Päättää päivät, matkat maailman,
 Tilin vaatii ankaran.

Niinpä osmon, korven herran,
 Kohtas kosto kerran,
 Saalistaan kuin aamusella
 Räihävuoren kupehella
 Ahmi parhaillaan.
 Silloin saapui parvi nuorten,
 Sulki tiet ja polvut nuorten
 Jahtiverkoillaan.

Joukko uljas ties:
 Niinkuin yksi mies

Kuulat laskettava on —
Petohon.

Vaan ken käskyn ankarimman
Sai, ja toivon suloisimman
Tallentaa, ja kellä tahdon ponsi
Luja on, ei mielenhaave onsi, —
Valmis on hän mielellänsä
Täyttämähän tehtävänsä,
Säästämättä henkeänsä.
Semmoinen
Nuor' on joukoss' sulhanen.

„Kättä neidon enkö voittais,
Kun sen miehen työllä saa?
Nuorukaisna enkö koittais
Vanhain toivot vahvistaa?
Mik' on miesten työksi luotu,
Lie se mun myös tehdä suotu!“
Näinpä sulho rohkeasti.
Silloin joukko vakavasti
Tähtäsi —
Paukahti!
Huuto hurja raikui,
Vuoren rinta kaikui!

Vaan nyt nousi kämmenilleen
Korven herra kauhea;

Ennustaen vainojilleen
 Kuolemaa ja kosta. —
 Päälle karkaskin
 Kaksin kämmenin,
 Irvihampahin,
 Karjunalla
 Hirmuisalla!

Pyssyn ponsi, kirveslapa,
 Minkä kukin löytää!
 Paeta ei ole tapa,
 Päälle parvi töytää.
 Ensi miesnä ken on siellä,
 Jonk' on peto melkein niellä? —
 Hän, tuo nuorin,
 Pulskin, suorin,
 Sulho parven parhain!
 Hänpä viskaa
 Lailla huiman
 Pedon niskaan
 Iskun tuiman —
 Mutta sortuu varhain
 Maahan alle kämmenten,
 Raivoisten.

Avuks' ehtii toiset.
 Silloin sinkuu iskut julmat,
 Löönnit rajunmoiset:

Puhkoo pedon otsakulmat,
Verihinsä sulloo, sortaa,
Maahan murtaa
Urhokkaan
Korven kuulun valtiaan.

Miks' ei kuulu riemun raiku,
Miks' ei kaiku
Kajahtele vuoresta?
Voittoparv' on synkkä aivan,
Lailla taivaan,
Jok' on pilvivaipassa.
Siit' on päivä pilvessänsä
Poikaparvi murheissaan:
Urhon alku, ystävänsä,
Tainnoksiss' on haavoistaan.

Vaan ei hädäst' auta voivotus, —
Työstä, toimesta on lohdutus.

Kotihin nyt vaan on tie.
Heinäreki, valjahat
Niityll' on. Siell' uljahat
Ruunat syö; — kas niistä pari
Reippahasti kyllä vie
Saalihit ja sairahat,
Vaikk' ois tie kuin hiekkakari. —
Elävän ja kuolevaisen,

Vanhuksen ja nuorukaisen
Koti, armas koti saa
Rauhoittaa.

Palaus.

Himmeesti pärevalkea
Valaisee uuninkorvalla
Nokisen orren alla.
Sen luona, käsi poskellaan,
Uneksii tyttö valveillaan
Kuin illan kuutamalla.

Innosta mieli hehkuaa,
Se silmäin kautta soimuaa,
Kuin joskus pohjan palo.
Ja kyyhky kotkan rohkean
Saa siivet — sulhon seurahan
Se kiiruhtaa kuin valo.

„Oi, armas, joukost’ uljahin
Sä ollos! — tullen kotihin
Saat miehen-arvon kantaa.
Ja tyttös, juosten vastahas,
Sukostaa huulin poskeas,
Kätensä sulle antaa.

Koi, anna aamun joutua,
Hän saapuu, saalis seurassa
Ja voittolaulut raikuu.
Niin nuoret, vanhat riemuitsee,
Ett' ilmanranta kohisee
Ja kylän kummut kaikuu“. —

Sai vihdoin päivä puolehen,
Syyspäivä tumma, sumuinen,
Kuin murhevaipassansa.
Vaan silloin hetkeks' aurinko
Pilkahdi — pilvilouhisto
Sen laski luolastansa.

Nyt kansa kulki kujallen
Ja voittajille riemuiten
Se kiitoslaulut kantaa.
Ylinnä Kallen nimi soi:
„Hänestä urho tulla voi,
Kun Luoja elää antaa“.

Kas silloin hapsin hajonnein
Keskelle nuorten kumppalein
Riens' innoissansa Mari.
Siell' luona korven kuninkaan
Nyt kansa kiehui riemuissaan,
Syleili nuori pari.

Vaan päivä väistyi pilvehen,
 Syys saapui taasen sumuinen —
 Vait synkistyi nyt kansa;
 Ja Mari hämmästyksissään
 Syvästi heltyi itkemään —
 Hän itki sulhoansa.

„El' itke!“ Kalle aprikoi,
 „Näin nuorna syys ei tulla voi,
 Sen kevätlempi voittaa.
 Sun nähtyän' en kuolla saa,
 Sinussa lemmin maailmaa,
 Sun kauttas taivas koittaa!“

Taas uljasta kaks' orhia
 Otusta kiskoi vaahtoisna —
 Reen tallat tulta tuiski!
 Kelmeenä sairast verinen
 Taas istui karhun kupeellen
 Ja armastaan vaan muisti.

Vaan Mari toivon, epäilyn
 Välillä horjuu — lemmityn
 Hän suree onnetuutta:
 Syys kadehtiiko nuoruuden
 Keväältä ruusuin, liljojen
 Suloa, tuoksuisuutta?

KOLMAS JAKSO.

Pyhän aatto.

On ilta, Herran päivän aatto
Ja kirkon kellot kumisee:
Näin päivän töistä väsyneille
Ne juhlalevon julkaisee.

Vakaana, tyynnä, hartahana
Käy kansa töiltään kotihin.
Ken täyttänyt on tehtävänsä,
Sill' ain' on rauha suloisin.

Pois arkitomut iltasilla
Saa päivämies nyt puhdistaa.
Kirkkailla juhlavaattehilla
Hän Herran päivää odottaa.

Yö vihdoin, hiljainen kuin hauta,
Sylliinsä sulkee nukkuneen.
Hän nukkuu, kunnes aamun koitto
Herättää Herran huoneeseen.

Uneton.

Unessa muut on autuaassa,
Ken yksin valvoo, rukoilee?
Ken juhlan valko-vaattehissa
Taivasta kohti huokailee?

Hän onko tunnon tuskissansa
Ja etsii sielun lepoa?
Tai rauhan-enkel', Luojaaltansa
Jok' anoo maalle armoa?

On ihminen, on luonnon lapsi,
Keväimen tytär nuhteeton;
Ylkänsä pelkää luopuvaksi —
Siit' on hän valpas, rauhaton.

Ei unta saa, hän hiipii yöhön,
Hän etsii kullan kotoa:
„Oi, jospa aamun koittehessa
Ylkääni voisın kohdata!“

Ei kuu, ei tähdet taivahalta
Valaise tietä tyttösen,
Epäilyllys hältä toivon peitti,
Kuin taivahan yö pilvinen.

Ei pettäjää hän yljässänsä,
Mut valoansa etsii vaan;

Hän etsii kevätlempeänsä
Ja toivon aamuruskiaan.

Valonsäteitä yöhön.

Tyyn' ilma on kuin hallayönä,
Kuin taistelust' ois' uupunut;
Pimeys murhekapaloonsa
On luonnon kaiken verhonnut.

Ja neito sulhon kartanolle
Nyt hiipii valko-vaatteissaan;
Hän lohdutusta, virvoitusta
Tuo sairahalle rinnassaan.

Vaan vastahan mik' outo loiste
Sielt' ikkunoista hohtelee?
„Hän ehk' on terves — voiton vuoksi
Nyt nuoret siellä riemuitsee!

Siell' lauletaan ja viulu soipi,
Mä saavuin voittojuhlanan!
Tääll' yöss' en viihdy harhaellen,
Kosk' avata voin taivahan“.

Valvojaiset.

Siell' laajan pöydän ympärillä
Nuor' istuu parvi paimenten,
Ja korven saalis, karhun jalka,
On olvikannun viereinen.

Vaan alla orren honkapuisen
Ei riemunkannel kaiukaan,
Ja reunall' ei nyt honkapöydän
Juo nuoret riemumaljojaan.

Ei viulu-Aapran virret vierä
Nyt lailla hyppysoitelman,
Ja laulu nuorten metsämiesten
On sävel surun haikean:

On parvest' uljain miehentoivo,
On ylkä sorja sortunut.
Hän, jonka luoti karhun löysi,
On kylmäks' aivan kalvennut.

Siin' äiti istuu kyynelsilmin
Pään luona poikavainajan,
Ja isä, vailla lohdutusta,
Myös sortuvans' sois' hautahan.

„Miks' omiaan ei syksy riistä,
Vaan kevätvesat katkaisee?

Tääll' elänyt ken kyllin onpi,
Hän hautahan jo joutanee“.

Näin kaikuu virret kaipausta
Ja viulun kielet surua.
Niin ilmestyypi valko-impi
Sisällen yöstä mustasta.

Hän kirkastui — vaan haamun lailla
Kasvonsa kohta vaaleni:
Kuin kuolon enkel', armahansa
Hän vuotehen luo lankesi.

Nyt kynttilätkin kirkkahammin
Valaisi kuolinvuotehen
Ja sävelvirrat suruisammin
Soluivat kautta sydänten.

Yön kaiken voimakkaasti kaikui
Näin murhevirret ahkeraan,
Vaan ylkänsä luo impi vaipui —
Ja siit' ei noussut milloinkaan.

Syysluonto armotonko voitti
Näin ihmis-elon kevähän?
Kun kukka puhkes, päivä koitti —
Jo hallayö vei hedelmän.

Vaan varro! Herran päivän tullen
 Saat kuulla kelloin kaikuva,
 Saat kuulla täältä kutsutullen
 Ikuisen kevään koittavan.

KOLMAS SARJA.

(1878—81).

Runovirtani.

Ei mun runovirtani
Juoksu seiso siitä,
Jos sä moitit töitäni
Taikka kiität niitä.

Min' en laula — luonto vaan
Rinnassani laulaa:
Eihän luonut lintukaan
Itse laulukaulaa.

Eikä virta laaksossa
Väsy vieremästä,
Kunnes lähde vuoressa
Ehtyy päilymästä.

Lähde, laakso, virta vaan
Kaikk' on Luojan töitä, —
Hänpä laululahjoillaan
Muistelee myös meitä.

Nöyristy, ihminen.

Paisutko, ihminen,
Kyynärän kunniaa,
Mainetta vakkasen
Voitettuas?

Jos yli honkien
Kunnias nousikin,
Ei edes pilvihin
Leijata voi.

Maan tämän äärihin
Maine jos lentelee,
Siivet jo raukenee
Voimattomiin.

Nousisko kunnia
Ain' yli tähtien,
Halk' avaruuksien
Mainehemme!

Voittaisko ihminen
Yhdeksän taivahan

Kunnialoistehen —
Voittaisko sen!

— Heimoa Luojan on
Henk' ijankaikkinen,
Täydellisyytteen
Siks' ikävöi. —

Vaan lelu tyhjä on
Kunnia kultineen,
Mainekin mahtineen
Maailmassa.

Kunnian, mainehen
Ainoa lohdutus,
Ainoa siunaus
On isänmaa.

Sen povi nouskohon,
Sen nimi soikohon!
Sen onni ainoa
Onnemme on.

Nöyristy, ihminen!
Liittäy Luojahas,
Mainehes, kunnias,
Unhoittaen!

(1881).

Runo,

lausuttu

Suomalaisen lyseon perustamiskokouksessa,

Wiipurissa, Tammikuun 15 p. 1879.

Ei vaan leiväst' elä ihmissuku:
 Sana Luojan, aate, hengenmahti
 Maailman loi, muodostaa ja johtaa.
 Ja kun aate, rakkauden luoma,
 Ihmisrinnan nytkin valtaa, valmis
 Hän sen-tähden uhraamaan on leivän,
 Hengellensä voitoks' elääksensä.

Moinen aate, kansallinen aate,
 Kansan itsetunto on, jok' ohjaa
 Kansakunnan omast' itsestänsä,
 Omist' oloista ja keskuksista
 Etsimään ja kasvattamaan suurta,
 Korkeaa ja arvon-ansioista,
 Omituista, uutta ihmiskunnan
 Ihailuksi, elinrakenteeksi,
 Palvellen näin kukin kulmallansa

Ihmiskunnan suurta tornintyötä,
Taivahasen ylittyväistä kerran:
Sivistystä suuren ihmissuvun.

Moinen aate, kansallinen aate,
Suomen kansan elimihin uhkui,
Kuohutellen luonnon lähtehestä,
Kansan hengest', ennen nukkuneesta,
Vilppahan ja valvovaisen virran,
Virran vastuksia murtavaisen,
Laajenevan, taajenevan tulvan —
Kansalliset riennot, oudot ennen,
Hartauden, innon uppo uuden,
Itse-uhrauksen ihmevoiman,
Opin-innon, valon valloituksen —
Kunnes aaltoaapi kaikkialla,
Kaikkialla kansan henkivalta,
Kansan henki kansaa vartioipi.

Moinen aate, kansallinen aate,
Läpi Suomen etelän ja pohjan,
Kautta Suomen sydämen nyt käypi,
Nostatellen, luoden loitsimalla
Kansallisen hengen oppitarhat,
Joissa ajan tulevaisen toivot,
Kansan lapset, kansan rakkauden
Päivänpaistehessa versostuvat,
Siunauksesta rakkauden töiden.

Moinen aate, kansallinen aate
 Myös loi innon Suomen itämaille,
 Hartauden, toimen tänne tuotti,
 Kansan kutsui avuks itsellensä,
 Oman toivehensa täyttäjäksi:
 Päästämähän kansan kasvavaisen
 Tiedon-tarhaan oman kielen kautta.

Kansallisen omantunnon ääni
 Kajahtaa nyt kautta Itä-Suomen,
 Rajojenkin tuolla puolen tuntuu:
 Nouse, kansa, valvo vanha suku,
 Kauan kaihoksissa unteloinut
 Alla vitsan vierahan ja vallan!
 Tunne lippus', uhris' ilmi kannan,
 Hengenvalta, kaiken vapauden
 Alku-ehto, itsellesi hanki,
 Maallisella uhrill' osta kallein,
 Maassa kallein, suurin taivahassa,
 Jälkipolven perintö ja aarre:
 Hengenvalta, vapauden mahti.
 Nouse, kansa, valvo vanha suku,
 Itä-Suomi, Karjalainen kanta!
 Muistojesi hiilloksesta lietso
 Toivojesi toinnutteeksi tulta:
 Täältäähän, kas täältä Suomen suku
 Mainehensa maailmalle nosti,
 Täällä kuulun kunniamme lähde:

Kansallisen hengen ikihelmet,
 Laulut suuret Kalevalan kansan
 Täällä syntyi kansan sydäimestä,
 Sydäntenpä sytteheksi lähti. —
 Nytkös, koittaessa ajan uuden,
 Piilloksissa tääll' ois luonnon-lähde,
 Kansan henki, nukkuis' hangen alla
 Virtomatta maata vihannaksi,
 Kansallisen viljelyksen maata?
 Koteloonko särkyis' hengenhelmet,
 Ilmestymätt' iloks' ihmisille,
 Maalle kuuluksi ja kunniaksi?
 Nouse, kansa, valvo vanha suku,
 Itä-Suomi, Karjalainen kanta!
 Lahjat sull' on muita muhkeammat,
 Henki herkempi ja herttaisempi,
 Muistot mainioimmat maailmassa,
 Kalevalan kaukahiset muistot.
 Kunpa nouset, nouse notkeasti
 Oman toivehesi täyttäjäksi:
 Laittaos pää-kaupunkisi kuulu
 Kansallisen koulun kaupungiksi,
 Oppitarhaks' omankieliseksi,
 Josta opin korkeamman tähkät —
 Niinkuin muinen valkeuden oppi
 Karjalan pääkaupungista kulki,
 Valtavasti laajeni ja voitti —
 Puhkeaa ja singahtaapi kauas

Suuren Suomen, kaunon Karjalamme
Iloks', ihmeheks' ja ihanteeksi;
Jossa lapset täältä sekä tuolta,
Itä-Suomen suuren ilman alta
Versostuvat maansa mainioiksi,
Haltijoiksi Kalevalan hengen,
Laulajoiksi sekä loitsijoiksi,
Loitsijoiksi uuden aikakauden,
Sankar'-ajan kunniasta kuulun.
Itä-Suomi, Karjalainen kanta,
Laittaos pää-kaupunkisi kuulu
Kansallisen koulun kaupungiksi!

Näenhän jo isät Itä-Suomen,
Kasvattajat kansallisen toivon,
Näen silmät toivon säihkehessä:
Rinnass' innon kansallisen hehku
Kertyvät he avuks' asiansa. —
Pyhittää jo kansallinen aate,
Rakkauden aate, Suomen kansan.

Keisarin, Suomen Suuriruhtinaan
 ALEKSANDER Toisen
 viidenkolmatta hallitusvuoden riemujuhlana
 Maaliskuun 2 p. 1880.

I.

Kansa, viel' on muistossas
 Nuori, uljas Ruhtinas,
 Mieli täynnä jaloja
 Aatteita ja toivoja.
 Sydän nuori aaltoeli
 Rakkautta tulvillaan:
 Kansain toivot Häness' eli,
 Kansain onni kalleinnaan.

Vaikk'ei silloin valtikkaa
 Kantanut, loi suloisaa
 Lohtua jo kärsiviin.
 Valoi kansain elimiin,
 Aamuruskon lailla, uutta
 Elonvoimaa, tenhoa;
 Suojaeli vapautta,
 Hellitteli kahleita.

Itse jalo kevät, Hän
 Kantoi kansain kevähän:
 Tallensi sen povessaan
 Suuriss' aatteis', aikeissaan.
 Paljon suurta nuorukainen
 Kantanut lie rinnassaan,
 Mies kun jalotöillä maineen
 Kiitosta sai kaikumaan.

II.

Kun toivottu nous' valta-istuimelle
 Ja tarttui kansakuntain valtikkaan,
 Kohosi miljonien sydämelle
 Rukous, nousten uumenista maan,
 Ja toivonriemu aavistuksen lailla
 Sit' ennusti, mit' oli oltu vailla.

Ja niinkuin kevätpäivä noustuansa
 Maan kaiken täyttää siunauksellaan
 Ja salot, salmet laskee kahleistansa
 Ja kukkaseppeleillä kiehtoo maan,
 Niin valtiaankin rakkaus, mahti kansat
 Pimeestä päästi, laukoi orjain ansat.

Nyt miljonat, jotk' ennen iestä kantoi,
 Vapaina nosti päänsä painuneen.

Ja vapaus se ihmis-arvon antoi
 Kuin kevät elonmerkin kukkaseen.
 Ja kansakunnan ydin voitti uutta
 Nyt sisällistä voimaa, mahtavuutta.

Nuo uudet voimat viisas valta sääsi
 Työn, toimen, aatteen palveluksehen:
 Tiet korpeen kasvoi, höyrynvoima pääsi
 Maat halki; — sydämihin kansojen
 Myös tiedontiet ja opinsuonet johti,
 Vei maat ja kansat edistystä kohti.

Työt jalot, suuret rajoja ei tunne,
 Vaikk' oman maan ja kansan kehdokseen
 Ne kaipaa — muuten rientävät ne kunne
 Vaan tosi tarve etsii avukseen.
 Sen tunti Ruhtinaamme kansoinensa,
 Kun Balkan-niemi kutsui avuksensa.

Nyt kansa vieras läpi vaiheittensa
 Ain' ylistellen muistaa Valtiaan,
 Jok', ihmiskunnan voitoks', uhriensa
 Kautt' osti orjuudesta Balkanmaan.
 Niin kansa, ennen poljettu, nyt siellä
 On kansallisen edistyksen tiellä.

Näin ihmis-arvon, vapauden aiheet,
 Näin edistystä maille, kansoillen

On valtiaamme luonut, kansain vaiheet
 Utt' aikakautta kohti ohjaten.
 Mutt' itsessään on kansoiss' onnen ponsi,
 Jos sampo heill' on eikä tyhjä kansi.

Vaan vaikea ois' laulun luetella
 Mit' ihmiskunnan sankar' tehnyt on,
 Sill' aikakirjain lehdet arvostella
 Vaan voipi töitä moisen urohon.
 Maa palkintoa niist' ei jaksa antaa,
 Sen rinnass' omassansa sankar' kantaa.

III.

Öin usein raaka, jylhä suo
 Maan yli ruttohuurut luo
 Ja ilman saastuttaa.
 Ja sielt' öin hiipii, väijyy hiljaa
 Myös hallan henki pellon viljaa
 Ja tahtoo tähkät kuolettaa.

Niin noussut keisar'valtion
 On sivistyksen peltohon
 Myös rutto myrkkyinen.
 Sen liitoss' on kaikk' ilkivallat,
 Kaikk' inhoittavat surmat, hallat —
 Niin ihmiskuntaa häväisten.

Ja valtakunnan kunniaa,
 Sen kruunua, maan jaloimpaa
 Työt mustat vainoaa.
 Hänt', uuden aikakauden luoja,
 Maan edistyksen, onnen suojaa
 Pimeys vaanii, ahdistaa.

Mut Korkein kaitsee omiaan.
 Niin tuhat juonta julmaa vaan
 On turhaks' rauennut.
 Ja valtias Hän vaaroissansa
 On kirkastunut, kunniansa
 On kansain suussa kaikunut.

Niinkauan kuin voi seistä maa,
 Ain' ihmiskunta kiroaa
 Työn julman, kavalan.
 Vaan järjestystä, oikeutta
 Ken suojaa, voittaa rakkautta
 Ja voittaa jälkimaailman.

IV.

Suomen, synnyinmaamme, kansa mist' on riemuis-
 saan?

Harras kiitosjuhlan henki huokuu halki maan.

Tuntuu niinkuin kautta honkain pyhät tuulet pu-
haltais,
Kansan elonkorju-juhlaan temppeleihin kokoais.

Neljänneksen vuosisadan saaliist' iloitaan,
Kantain uhrikymmenykset alttarille maan.
Riemu raikuu, kiitos kasvaa, yltyy ylle pilvien:
Luojaillen ja Ruhtinaallen kantaa kansa kiitoksen:

Kansallisen hengen sato meill' on voittona.
Sit' ei koi syö, ruoste, mato ei voi turmella.
Ruhtinaamme sanan voima on sen kasvun suojellut,
Kansan työ ja itsetunto hedelmän on kantanut.

Valistuksen juhlasoihtu koittaa kansallen,
Torjuu mustat työt, kuin hallat, poistaa vääryyden.
Kansa, niinkuin kallis aarre, kätköstänsä kohoaa;
Siit' on riemu Ruhtinaalle, siitä Suomi kukoistaa.

Hänpä armas valtioonme uuden elon loi,
Korvilleen kun kansan äänen jälleen nousta soi.
Niin nyt Suomi, templin lailla, juuristansa raken-
tuu,
Ruhtinaan ja kansan tahto siinä yhteen tajountuu.

Viel' ol' aarre vartioitta, templi turvatta,
Kansa, niinkuin lapsi, ilman miehen aseitta.

Silloin Valtiaamme tahto liittyi kansan tahtohon:
Ruhtinaan ja maansa suojaks' Suomi nosti vartion.

Täysi-miehen vyölle vyötti miekan Ruhtinas,
Löi kuin ritariksi kansan jalo Waltias.
Miehen uskollisen rinta kiitoksest' on täyttynyt.
Rakkautta Ruhtinaansa Suomen kansa kuohuu nyt.

Siksi palatsit ja mökit, kylät, kaupungit
Juhlariemua on täynnä niinkuin temppelit:
Kaikkialla kiitos kaikuu, kiitos harras Luojallen,
Henki jalo voitossaan kun loistaa yli vehkeitten.

Mitkä myötä-, vasta-vaiheet kohtaa Suomenmaan,
Kansa kiitollinen muistaa jalon Ruhtinaan:
Suku suvun, lapsi lasten kuulla kertoo, siunaten
Suurta ruhtinasta, joka täytti kansan toivehen.

Niinkuin elonjuhlaa Suomi viettää riemuiten,
Ruhtinaansa töitten muistoks' lyhteit' uhraten:
Valistuksen, hyvän, pyhän voitoks' uhraa Suomen-
maa.

ALEKSANDER Toisen muisto niistä aina loiston
saa.

J. V. Snellman'in juhlassa

Wiipurissa Toukokuun 12 p. 1881.

Tienhaarass' seisten Suomi arpaa heitti,
 Kääns' itä silmät, länsi sydämen.
 Vaan vastaisuuden epätieto peitti,
 Kuin ruudinsauhu sotatanteren.
 Vaikk' oli ammoin käyty sota Suomen,
 Ei vielä valjenneena uusi huomen.

Ken Suomenkansan voittaa omaksensa?
 Tai hukkumaanko meidät tuomittiin?
 Niin tutkailtiin. Vaan silloin paistehensa
 Loi järjen soihtu Suomen toivelmiin.
 Uus' aamu luki sädeotsaltansa:
 On Suomellensa voitettava kansa.

Uus' sota syttyi, uusi Suomen sota
 Ja Johan Vilhelm Snellman johtamaan.
 Kun kansan hengen kuolemalta ota
 On särjettävä, siksi taistellaan.
 Niin teräs-innon, rautatahdon taika
 Nyt nosti kansan — koitti uusi aika.

Niin Kallaveden kainalosta nousi
 Maan halki „Saiman“ sananvasamat,
 Ei syrjähtynyt jäykkä järjen jousi,
 Vaan oikeaanpa aatteet sattuiivat:
 Sai epäilyksen Goljath kuolinhaavan
 Ja kansa näytti oman tahdon saavan.

Ja vanhat kaavat vankkui, herrat horjui,
 Kun sananpuuskat tuimat tuiskuivat.
 Uutt' urhoa nyt mahtimiehet torjui,
 Vaan Joukahaisna suohon sortuivat.
 Sill' uros uusi vanhan Wäinön tunsi,
 Se Suomalaisen paras tiedonponsi.

Ja tiedon tiellä käyvä nuorukainen,
 Kun innotonna tutki kirjojaan —
 Kun leipä, virka hälle kuivanlainen
 On hengen palavuutta nostamaan —
 Soi silloin korviss' isänmaa ja kansa:
 Työ luisti, sydän syttyi, poistui ansa.

Niin Saiman aallot, Kallaveden vuoksi,
 Kuin kevätulva, kansan sydämeen
 Tien uursi, hengen ytimehen juoksi
 Ja sielun nurmet nosti kukkaseen.
 Ja kansan miehet sankar' ympärilleen
 On nähnyt yhdistyvän sankimmilleen.

Heit' ylhinnä hän valppahasti johtaa
 Ja ruorissa on käsi voimakas.
 Kuin nuori, myrskyt vanhanakin kohtaa
 Ja taisteluiss' on voiton valtias.
 Vaan kesken kirkuille huutajille
 Hän hillitys on: Kauko-kumppanille.

Ja Iku-Turson, kansan hengen turman,
 Hän alle aallon syöksi syöveriin:
 Hän torjui Suomen kansan iki surman,
 Kun oman hengen nosti valvoksiin.
 Ei Louhen luoma vieras vainovalta
 Voi onnen-aarrett' ottaa valvovalta.

Mies suuri, mutta suurin kansallensa
 On Johan Vilhelm Snellman tosiaan.
 Hän mihin koski tenhotaikoinensa,
 Sen suomalaiseks muutti kerrassaan:
 Maailman lasta rahaa hetken kantoi,
 Niin suomalaisen tunnon sille antoi!

Hän vanhana viel' on kuin urho nuorin,
 Tult' täynnä sydän, järki valveillaan.
 Ei ihmis-arka: sanoissansa suurin
 Hän aina on, kun totta tarvitaan.
 Siks' ihmetykseen innostuttaa nuoret
 Tää vanha sankar', juuriltansa tuoret.

Ja siksi Suomi kilpakiitoksilla
Nyt vanhukselle kantaa kunniaa.
On Suomen kevätjuhla. Kukkasilla
Siis seppelöimme touon alkajaa.
Nuo kukat, jotka Suomi hälle laittaa,
Se sydämensä lähteheltä taittaa.

Se sama sydän, lämmin, suomalainen,
Niinkauan kuin tää kansa hengittää,
On hälle ijankaiken kukkivainen
Ja hänet muistaen taas lämpiää.
Niin nuortuu aina uudelleen tää kansa,
Kun muistaa suuren henkiin-nostajansa.

Nyt Suomen silmät tähtää kotirantaa
Ja kansan sydän Suomen oma on.
Mies, jost' on alku, johtoa viel' antaa
Ja uusi polvi jatkaa taisteloa.
Vaan alkuaate: kansa Suomellensa,
On vallattava — se on johtehensa.

Joulukuun 10 p. 1880.

En sano kestä laulelen,
 Kun tuntee hänet jokainen:
 Niin köyhin, jok' on valveillaan
 Jo mökki-huonossansa,
 Kuin rikas, jolle onni maan
 On kallis ja sen kansa.
 Jo „Nuijasotaa“ lukeissaan
 He miehen oppi tuntemaan.

Hän kansaan, kansa hänehen
 Jo silloin kiinsi sydämen.
 Siit' asti hyvin tajunneet
 He ovat toisiansa,
 On käsi kädess' seuranneet
 Ja tehneet voittojansa.
 Ja kansalla on historia
 Nyt toivon tiellä soihtuna.

Ja historiaan tää aimo mies
 Niin kansan hengen luoda ties,
 Ett' oman muinois kuvansa

Siell' löytää suomalainen,
 Ja toivo kasvaa voimassa,
 Jos on se horjuvainen.
 Sielt' innon uuden kansa saa
 Ja työhön, työhön kiiruhtaa.

Nyt monta muiston helmeä,
 Joit' ennen unho synkeä
 Tai harhatieto tunsi vaan,
 On noussut valohonsa;
 On tosi noussut kunniaan,
 Sai varjot tuomionsa.
 Ja uudet aatesäkeneet
 On kansan tielle singonneet.

Niin valaissut on historiaa.
 Ja nykyaikan' arvoisaa
 Mit' etsii, kaipaa Suomenmaa,
 Hän ensi mies on kohta,
 Jok' onnen-airot ohjaltaa
 Ja Sampolaivaa johtaa:
 On Louhen vallan kauhistus;
 Vaan kansan ilo, ihastus.

Työ, sana häll' on aseinaan
 Ja kansan henki purjeissaan:
 Tuo henki joka yltä maan,
 Nyt huokuu kaikkialla,

Tuo innostus, jok' aallollaan,
 Kuin koski, valtavalla
 Kaikk' esteet tieltä kumoa,
 Maan onnenmurut kokoa.

Viiskymment' on hän vuosiltaan,
 Vaan kansa toivois' ainiaan
 Elävän moisen miehensä. —
 Elääkin totta varmaan
 Hän aina kansan mielessä
 Kuin kuva oman armaan.
 Kuin aika nuortuu vanheten,
 Niin muisto miesten semmoisten.

Kun suomenkieli sointujaan
 Jo luopi kautta kaiken maan;
 Kun kaiku Suomen kanteleen
 Yli idän, lännen soipi,
 Ken silloin voittoseppeleen
 Myös hältä kieltää voipi?
 On Suomen kansan kilvessä
 Hän aina loistohelmenä.

Uno Cygnæus'en täytettyä 70 vuotta

Lokakuun 12 p. 1880.

Kun kääntänyt ol' itse suuri Snellman
 Jo kansallisen hengen kesannosta;
 Kun Lönnrot uuden touon siemenjyvät
 Toi kansan muinaisuuden hinkalosta,
 Ja Koskinen, kuin kevät-ouru, uursi
 Par'aikaa pellon valtakaivannoita:
 Loi Suomen muistot eri sarkahansa —
 Maa vaati vielä paljon muokkaajoita.

Maa vaati kaiken kansan nostamista
 Tuost' ynseästä tainnos-unestansa;
 Sill' itse jumalainkin tahto raukee,
 Jos heidän hengestään ei syty kansa.

Siks' opin-auran kaikkialla käydä
 Pit' ihmissydämiä penkomassa,
 Ett' alttihipsi, kylvökelpoiseksi
 Maa kypsyis' ajan hengen tuoksinassa.

Mies silloin kokemusten koulutieltä,
Elämän aartehisto rinnassansa,
Esille astui: armast' oli kaksi
Vaan hällä: valistus ja Suomen kansa.

Ne vihkiä hän tahtoi toisihinsa
Ja kutsui kaikki Suomen nuorukaiset
Häävierahiksi; sulhaspojat niistä
Hän valitsi ja etsi nuodenaiset.

Niin auraltaan ja ruikin luota läksi
Mon' itsepäinen, jäykkä nuorukainen,
Ja jalon innon tunsu, niinkuin tuntee
Se, jonka maata vaanii vainolainen.

Ken rakkaudellaan ja laitoksillaan
Näist' innokkaista luonnontuottehista
Tek' isänmaalle hengen auramiehet
Ja kansan äidit Suomen neitosista?

Ken rinnan rikkahan ja köyhän lasta
Yht'-arvoisina koulutielle johti,
Ett' yhtä kirkas heille toivontähti
Elämän aamutaivahalta hohti?

Ken halki syytösten ja soimausten
Viel' innoll' aina johti joukkoansa

Ja leijussansa kantaa vaihtumatta
Nuo toivonsanat: „Valistus ja kansa?”

Ei kysytä. Työ seitsenkymmenisen
On rakkauden uhri kansallensa,
Ja tunne jalo, jonka povessansa
Hän kantaa, seuraa häntä haudallensa.

Vaan kansallisen hengen kukkiessa
Ja hedelmiä kantaessa kerran,
Ken silloin kieltäis', ett' on ansioita
Myös Uno Cygnæolla suurten verran?

Kun mahtihenget silloin kansaa johtaa,
Heit' tukee sankat joukot takanansa,
Ja jumalainkin tahto vasta täyttyy,
Kun heidän hengestänsä syttyy kansa.

Viipurin Vapaaehtoisen Palosammutus- kunnan Marssi *)

Niinkuin rientää uljas urho vasten vainojaa
 Innoll' aina isänmaansa puoltohon,
 Niinpä pojat, rauhanmiehet, leiju nostakaa,
 Kosk' on noussut luonnonvoimat raivohon!
 Yksin mielin lannistamme luonnonvoimat vim-
 mastaan,
 Rauhantöitten palveljaks' se kahlitaan.
 Päivä taikka yö,
 Lepo taikka työ,
 Valmis ollos vasten tulta taistelemaan!

Ahkeruus ja työ ja toimi rikkautta luo,
 Kartanot ja kaupungit se nostattaa,
 Kansakunnan karttua se mahtavaksi suo,
 Rauhantöitä, rauhanpojat, suojelkaa!
 Vapaina työ, voima, henki uhriks' yhteiskun-
 nallen

Antakaamme lailla jaloin isien!

---

*) Säveleen näille sanoille on sepittänyt R. Cajanus.

Päivä taikka yö,
Lepo taikka työ,
Valmis ollos vasten tulta taistelemaan!

Leijumme, sun ympärilläs' into liekitsee,
Into nuori, valmis vaarat voittamaan.
Vaikka myrskytuulet murhatulta auttelee,
Meill' on käsky: avuks' lähimmäisen vaan!
Usko uljas, tahto tuima, altis itseuhraus,
Niist' on vaarass' apu, voitto, lohdutus.
Työ ja taisto vaan
Meille Suomenmaan
Luonnonvoimat aarteita saa antelemaan.

(18¹⁵/₁₁78.)

Isällemme.

 i, isä armas,
 Taivasten Herra!
 Henkesi luodut
 Uudistelee:
 Kun sulo lempes'
 Maan yli huokuu,
 Kuoleman varjot
 Pois pakenee.

Maammekin silloin
 Yön, lumivallan
 Kahleista nousee
 Kukkimahan;
 Siunaus silloin
 VIRTAINA vuotaa,
 Päivänä paistaa
 Maailmahan.

Talviyön kahleet
 Kansakin katkoo,

Henkensä voiman
 Herra kun suo:
 Saa valo voiton,
 Rakkaus vallan:
 Niin jalot urhot,
 Kuin kukat, luo.

Ihminen tääll' on
 Vaan tomu, tuhka,
 Tok' isä meit' ain'
 Etsiskelee:
 Henkensä lahjoill'
 Luo elon uuden,
 Kuvansa meissä
 Kirkastelee.

Aut', Isä, meit' ain'
 Altisna Sulle,
 Oikeudessas
 Vaeltamaan:
 Niin sulo Suomi,
 Kansasi kallis,
 Sun ilos' on ja
 Kaunistus maan!

(1880).

Kotoinen sydän.

Mä sydänt' etsin sieltä, täältä,
 Maan, mustan multapallon, päältä,
 Vaan silkin, kultakuoren alta
 En löydä vertaa maailmalta,
 Sydämen vertaa kotoisen.

Kotoni köyh' on mökki vainen,
 Salossa Suomen seisovainen.
 Vaan matalan sen orren alta
 Petäjä maistuu mairemmalta
 Kuin voit ja vehnät vierahan.

Siell' äidin ääni hellän soiva
 On omantunnon rauhan hoiva,
 Ja isän sana, lemmen laki,
 Paremmiin tuntoon tiensä haki
 Kuin runne vitsan vierahan.

Jos erhetyn — kun paljon puuttuu —
 Maailma mulle tiuskaa, suuttuu;

Vaan kotonani armas nainen
On kaikki anteiks' antavainen,
Hän sylihinsä sulkee mun.

Kun väsyn, ken niin virvoittaisi,
Jos kotimökk' ei aukeaisi?
Ken sairasna ja murhemiellä
Niin ohjais' uskon, toivon tiellä,
Jos kodin sydän auk' ei ois?

Sydäntä etsin sieltä, täältä,
Maan, mustan multapallon, päältä,
Vaan silkin, kultakuoren alta
En löydä vertaa maailmalta,
Sydämen vertaa kotoisen.

Kevätlaulu.

Päiväsi, oi isänmaani, jo koittaa,
Tullut jo sun keväthetkesi on!
Kunnian, mainehen maa jalo voittaa,
Kansa on astunut taistelohon.
Henkensä haittoja Suomi jo ratkoo,
Kielensä sointuja sommittelee,
Kuin kevät järvien kahleita katkoo,
Salomme lauluilla lumoelee.

Leppäruukki.

Miks' sinusta ei, leppä lauhkea,
 Miks' sinusta ei huoli laulaja?
 Jos tietäis' sorvarin hän laittaneen
 Sun varrestasi ruikin rullineen,
 Sill' iltakaudet tytön kehränneen,
 Jos tietäis' sen!

Ja kelle kiersi paitarihmoja
 Ja mihin lointa, mihin kudetta,
 Ja kuka täytti tytön sydämen,
 Kun tullon täytti rihma hienoinen,
 Ja ken sai omakseen sen tyttösen,
 Jos tietäis' sen!

Jos tietäis' laulaja, kuin lapsiaan
 Se tyttö, emännäksi tultuaan,
 Tuon leppäruikin ääress' opetti
 Ja kuinka heitä neuvoi, nuhteli
 Ja usein yötkin istui, kehräsi,
 Jos tietäis' sen!

Ja kuinka vaimo, miehen kuoltua,
Jäi lasten hoivaks', itse turvatta,
Vaan luotti Luojahan ja rukkiseen
Ja mökkihuonoss' asui lapsineen,
Joi leivän särpimeksi kyyneleen,
Jos tietäis sen!

Kun lapset lintusina lehtohon
Jo pääsi, väsyksissä äiti on.
Vaan lapsilleen viel' antoi aarteheet
Hän, sydämensä neuvot, ohjehet:
Työn arvon, Luojan armoantimet,
Ne neuvoi hän.

Ja sitten nukkui. Mutta laulaja
Sai kuulla leppärukin vaiheista,
Ett' äidiltänsä tytär peri sen,
Sen peri hän ja puhtaan sydämen:
Ne aarteheet ken voitti poikanen,
On onni sen.

Jo tunnet, laulu, lepän vaiheita,
Se halpa on, sai paljon kokea:
Jos muistojen ja toivon kyynelet,
Kaikk' ilon, sulon, surun tuntehet
Tuon leppärukin luota poiminet:
Saat helmivyön.

Laupeuden enkeli.

Nälkävuonna hallasuolla torpan väki sairastui.
 Lopuss' oli pettuleipä, taudin tuskat tuimentui.
 Kylä kaukana. Nyt mistä hoiva, huojaus?
 Luojaillenpa yksin kuului köyhän rukous.

Silloin orpo mieron tyttö saapui suolle torppahan;
 Hänestä tek' itselleen nyt Herra pyhän palveljan.
 Lähtehestä toi hän vettä, leipää laukussaan,
 Sieluillen hän lohdutusta lauloi rinnastaan.

Lieventyi nyt taudin tuskat, mieli virkos' sairasten,
 Henki huokas' sanattoman kiitoksensa Luojaillen.
 Orpo kiitti onneansa, lohduttaa kun saa,
 Iloks' olla ihmisille, heitä rakastaa.

Viikot vierä, leipä loppui — tauti yltyi uudelleen;
 Houreihinsa torpan väki taasen vaipui vuoteelleen.
 Ken nyt virvoitusta tuopi? Orpo valvontaan,
 Nälkähän on nääntyneenä eikä jaksakaan.

Tuoni tuopi rauhoitusta — vanhemmat ja lapset vei.
Taudin tuskaa, vaikerrusta äsken kuului — nytpä ei.
Orvon kyynel loistaa vainen, kuuluu huokaus:
Onni loppui hältä: olla muiden lohdutus.

„Vanhemmistani jäin ensin, nyt mun jätti maailma.
Kelle voin nyt onneks' olla, lohdutusta tarjota?
Kylässä — ken sinne jaksais'! — ihmisiä ois, —
Tarpeheton lienen maassa, joudan täältä pois“.

Näin kun toivoi mieron orpo, silmät kohti taivasta,
Ilmestyi het' outo, vieras matkustaja ulkoa:
„Rukoukses kaikk' on kuultu, tahtos' toimitan,
Riemun rakkauden töistä sulle valmistan.

Kun sä kaipaat puhtahinta palvelusta Jumalan,
Kuolemata maistamatta autuaaks' sun koroitan:
Laupeuden enkel' olla saat sä ainiaan,
Tuskain lohdutusta kantaa asuville maan.

Missä sairas on ja missä sota, vainot ahdistaa,
Siellä laupeuden enkel' lohdutusta tarjoaa.
Täynnä Luojan rakkautta maljas' olkohon,
Onnesi on, lohdutusta kun saa onneton“.

Pikku Elli.

Esein ihmisiä maan
 Enkeleihin verrataan —
 Turhaan tosiaan!
 Vaan jos pikku Ellillen
 Luoja antais siipyen,
 Muut' ei puuttuiskaan.

Rafaelin, Murillon
 Enkeleitten viaton
 Katse hällä on.
 Mutta Ellin tyyneys,
 Armas ihmelempeys —
 Muille mahdoton!

Nyt jo jaksan uskoa
 Enkeleitten varjella
 Voivan pahasta.
 Miss' on puhdas kauneus,
 Siell' ei synnin-ajatus
 Mieltä valloita.

Anni.

Tuo Toivolan pikku Anni,
Tuo kahdeksan-vuotias,
On vieraita nähdess' ensin
Niin reipas ja haastelias.

Ei teeskele: aukomielin
Hän tietonsa kertoilee
Ja ääniä sydämensä
Hän kielellä säestele.

Mut vuosia vuodet seuraa,
Niin Anni on muuttunut:
Hän nyt yhä yksin laulaa,
Vaan muille on vaiennut.

Nyt vuoret ja lahden laine
Vaan tyttöä kuuntelee:
Hän luontohon vielä luottaa,
Mut ihmistä epäilee.

On tyttö kuin rannan sorsa,
 Jok' ensin on pelvoton:
 Kun ampujan silmä säihkyi,
 Niin lintu on rauhaton.

(22/80.)

Nuori luistaja.

(18¹²/₁₁79.)

n kirkas, liukas luistinjää.

On nuorten raitis riemu tää!

Jää kannattaa.

Siis luikukaa!

Mies uljain ensin ennättää!

Jää läikkyy, väikkyy, ruskailee,

Jää vongahtaa ja tuskailee,

Kun pelvotta

Sen kannella

Nuor', uljas parvi kilpailee.

Kaks' innon poikaa kiitämään

Nyt lähtee saareen siintävään:

Yks' jälkeen jää,

Yks' ennättää —

„Kas, taivas välkkyy alta jään!“

Jää viekas virtapaikalla

On tyynenkirkas, loistoisa.

Ken aavistaa,
Ett' ennustaa
Sen taivasloiste kuoloa?

Vaan nuoren posket ruskoittaa
Ja silmät riemuin hehkuua.
Ken aavistaa
Voi kuolemaa,
Kun rinta toivost' aaltoaa?

Ja nuorukaisen silmissä
On saari kaunis, siintävä.
Jää ruskailee,
Jää tuskailee —
Vaan virran jää on pettävä . . .

Jää petti taivasloistollaan.
On rannall' itku, parku vaan.
Oi, lohtukaa!
Ei surra saa!
Jään all' on taivas loistossaan.

Kyyhkyn pojat.

Huusi suojas' oksillansa
 Kyyhkylinnun pesää,
 Jossa emo poikiansa
 Hoiti kaiken kesää,
 Hoiti niinkuin äiti aivan,
 Näki yöt ja päivät vaivan.

Kasvoi pojat, viel' ei lennä —
 Kuherrusta kuultiin:
 „Pakohon täst' ei nyt mennä,“
 Pesässä niin luultiin,
 Vaikka usein pesän luoksi
 Kalle Villen kanssa juoksi.

„Häkkilinnut siivot noista
 Kyyhkysistä saisi;
 Oispa hauskaa kaikenmoista,
 Kun nuo kasvattaisi“.
 Vaan ei poikain päähän lennä,
 Mit' ois häkkiin itse mennä.

Poiss' on emo. Pienet puusta
Häkkiin työnnetähän;
Nähdäkään ne ei saa kuusta —
Kylään riennetähän.
Siellä kauhistuvat uutta —
Rautahäkin vankeutta.

Ville, Kalle ylpeästi
Voitto-riemuissansa
Äidilleen nyt kiireisesti
Näytti saalistansa:
„Onhan saalis kumma saatu,
Äiti, huomaapas sen laatu!“

Murehtui nyt äidin mieli,
Kasvot synkistyivät,
Nuhteihin sai hellä kieli,
Silmät kyyneltyivät:
„Ah, ett'ei vaan voima Herran
Sois teit' orjuutehen kerran!“

Joutuin linnut paikkahansa
Viekää! Rukoilkaatte,
Että vapauden kansa
Aina olla saatte,
Eikä häkkilinnun lailla,
Orja, vapautta vailla“.

Konnan synty.

Parulla tyttölasta
 On kaksi: toisella
 On sydän taivahasta
 Ja muoto toisella.

Vierekkäin tyttölapset
 Lähteelle läksivät,
 Kun kuu ja illan tähdet
 Kilvassa välkkyivät.

Toinenpa lähtehellä
 Ihastui muodostaan.
 Sydämell' ylpeällä
 Hän puhkes lausumaan:

„Oi, kuinka, lähde halpa,
 Kuvastaa tohdit mun?
 Kyll' iloita nyt kelpaa
 Tuon veden riivatun“.

Vaan toinen tyttö aivan
Siell' löysi aarteheet:
Lähteessä tähtitaivaan,
Reunoilla kukkaset.

„Jos kirkas lähde oisin;“
Hän puhkes' lausumaan,
„Kuvastaa tähdet voisin
Ja taivahan ja maan!

Mun rinnastani autuus
Maan lapsill' aukeais,
Maailman myrskyin suuruus
Sameeksi sit' ei sais“.

Nyt puhdas sielu nousi
Kasvoille tyttösen
Ja enkel'haamu sousi
Kalvolle lähtehen.

Vaan toinen tyttö: „miksi
Mä yhä rumennun,
Sä muutut enkeliksi? —
Hyi, lähde, sotken sun!“

Punastui tyttö toinen
Nyt kauneudestaan,
Mut toinen, häijynmoinen
Lähdettä sotki vaan.

Ja tyttö onnetonna
Nyt parkui sotkeissaan,
Kun ruma rupikonna
Hän on kuin onkin vaan.

Kateisna aina siellä
Tuo konna kurnuttaa,
Jalompaa kun hän vielä
Vaan maassa nähdä saa.

Pöllön viisaus.

Parhapöllöllen kun kerrottiin,
 Että hänen sukulaisensa,
 Uljas kotka, läsnä taivasta
 Asustaapi hongan latvassa —
 Riemust' innostui hän pyörriksiin.

Virkosi. Nyt jahtihaukan luo,
 Vanhan hoviheran, kiiruhti,
 Häntä pyysi, oikein rukoili:
 Haasta, serkku, että herrasi
 Mulle armon edessänsä suo!

Loistaessa tähtituohusten
 Valta-istuimen luo saavuttiin.
 Kotka mieltä pöllön palaviin
 Silmiin, vaikka hullunkurisiin,
 Ennushenkeä niist' arvaten.

Pöllö lintuin valtiossa niin
 Nostettiin profetan kunniaan.

Öisin onnistui hän virassaan:
Pelkoa ja vapistusta vaan
Levitti hän lintuin sydämiin.

Yöllä uskottiin, kun peljättiin.
Aamu totta virkki valollaan:
Avosilmin neuvoi liikkumaan,
Valoa ja taivast' uskomaan.
Pöllön viisautta naurettiin.

Häpeissänsä pöllö sittemmin
Pimeässä vaan nyt vaikuttaa. —
Päivästä' ennustaa hän kuolemaa. —
Vaan nyt käki, rastas, leivo saa
Lauluin täyttää lintuin temppelin.
(7/180.)

Puhdas tosi.

Espanjanpa kruunu kantaa
 Timanttia kalleinta,
 Arvellaan, mut ei sit' antaa
 Hijottavaks' tohdita:
 Peljätään, ett' tulis ilmiin
 Valhekivi ihmissilmiin.

Moni kullaks' uskotellen
 Kiiltävätä tallentaa
 Eikä tohdi tutkiellen
 Uskoansa vahvistaa: —
 Kenties kultasepän luona
 Kätehen jää kehno kuona.

Ihaellen piiloittaapi
 Moni mielihauteitaan,
 Muitten korvaa kammoaapi,
 Ett'ei tuomittaisi vaan:
 Puhdas tosi peljättääpi,
 Epätietohon siis jääpi.

Milloin tosi kallihinna
Ihmismielet kirkastaa?
Milloin sana julkisinna
Maailmalle todistaa:
Parempi on jyvä kultaa,
Kuin on kuorma, kuonaa, multaa?
(18/781.)

Ukonsyötti.

n vuorell' uljas temppeli,
 Sen torni nousee rohkeasti,
 Kuin tahtois taivahille asti,
 Maan arkihuolet hylkisi.

Jos ukkonen, jos myrsky-yö
 Lyö sydämiin honkapuitten,
 Voi rikkoo se rinnat muitten,
 Sen liekki temppeliin ei lyö.

On ihmisrakkauden työ
 Siell' ukonsyötti — lemmenvalta
 Voi vihan lientää taivahalta,
 Vaikk' oiskin maassa synnin yö.

(187/180.)

Puro.

Puronen niityn liepehellä
 On pieni virraks', ojaks' suuri,
 Sen oppineetkin hylkää juuri,
 Ei tiedä kirjat nimitellä.

Ei tehdas eikä mylly pyöri
 Sen juoksussa, niin vienoisessa;
 Sen matalassa lainehessa
 Ei höyrylaivain liike hyöri.

Se suurt' ei voi, ei tiedä, toivo,
 Vaan kukkanientä, vainiota
 Se virvoittaa — sen tyyni sota
 On vapaa rauhantyö, ei raivo.

Tien vastukset silt' usein sulkee
 Ja nöyrtyen se väistyy, kaivaa,
 Niin kokee monta matkavaivaa,
 Vaan valtavirtahan tok' kulkee.

Niin virta paisuu mahtavaksi
Ja laivat, tehdastyöt se käyttää,
Se voiman, rikkauden näyttää
Purojen pienten nostamaksi.

(19/8 79.)

Niittypuro.

Näin moititaan: voi kuink' on murheinen
Ja synkän musta niittypuron juoksu,
Vaikk' onkin niityn metsä lehväinen
Ja partahilla kukkain tuhat tuoksu.

Ei muisteta: tuo puro kotoisin
On synkältä ja hallaiselta suolta,
Ja korven kautta juosten, kuulikin
Se näljänhätää, itkua ja huolta.

Nyt, kukkaniityn läpi kulkeissaan,
Vilkastui puro, iloisammin hyppii,
Vaan murhe kuvastuupi muodossaan,
Kun rinnassa viel' entismuistot sykkii.

Myllypuro.

Ei rikas — köyhä myllär' vaan
 Tuoll' asuu mökki-huonossaan
 Purosen pienen partahalla.
 Puroa talvi kahlehtii
 Ja myllär'-ukko huolehtii,
 Ja metsä huokuu korkealla.

On mylly luoman laskussa
 Niin jäykkä, jäinen, kankea,
 Ei tullia sen työ nyt anna.
 Purosen ääni alta jään
 Ei kuulu tuless' ensinkään —
 Ei heikon ääni kauas kannaa.

Kun metsä huokuu, humisee,
 Mies rannall' usein käyskelee
 Ja korvansa hän alas painaa:
 Niin silloin soitto heloisa
 Purosen pienen rinnasta
 Suo hälle toivon, lohdun lainaa.

Mies lastensa luo kiiruhtaa,
 Ja vaimo heille valmistaa
 Nyt suurusviljan viimeisensä.
 Kun viel' on tuulta, tuiskua,
 Niin sekoittaa hän pettua. —
 Jos joutuis kevät lämpöinensä!

Niin metsän tuuli lämpiää
 Ja rannan lumet heltiää,
 Puronen tulvillaan jo pauhaa.
 On mylly valmis pyörimään
 Ja myllär'-ukko mielissään,
 Kun mylly tullin tuo ja jauhaa.

On rannan louhten lomihin
 Jo noussut lemmenkukkakin,
 Jot' armastelee luoman laine.
 Kuin ranta ruokkii kukkiaa,
 Niin myllär'-äiti lapsiaan
 Ja molemill' on riemun-aine.

Viel' itse myllär'-ukko on,
 Purosen lailla, kolkkohon
 Nyt vyötty talvikuorehensa.
 Vaan, läsnä kuullen, sydän sen
 On rinnass' armas: keväimen
 Se toivoo, tahtoo lapsillensa.

Kirkkomatka.

Kun halki seljän aaltoisen
 Mies souti kirkkohon,
 Jäi venhe kirkkorannallen,
 Hän itse templiss' on.
 Hän siellä kuulee, ett' on maan
 Elämä kirkkomatka vaan
 Ja hauta kirkkoranta.
 Elämän venhe matkalla
 Kun särkyy, sill' on tarjona
 Satama: haudan santa.
 Hän, henki, kirkkomatkallaan
 On valmistettu, nostetaan
 Pois sovun maihin sointuisiin,
 Ikuisen rauhan temppeliin.

(29/878).

Matkamies.

Talvi-illalla
Kulki kaupunkiin
Matkamies.
Maassa kirkkahan
Lyhtytähdistön
Näki mies.
Vaan ne myöhempään
Yöhön synkeään
Sammuivat.

Maa kun musteni,
Siitä synkistyi
Matkamies.
Lyhtytähtein maan
Vihdoin sammuvan
Noin hän ties. —
Vaan ei taivahan
Tähtein sammuvan
Nähnyt mies.

Aattehet.

i, jalot aattehet,
 Tähtyet taivahan!
 Tuulet jos myrskyiset
 Puskevat laivahan,
 Tähtien johtohon
 Luottaen tie
 Aukevi, aavikon
 Halki mi vie,
 Luo levon valkaman.

Oi, jalot aattehet,
 Voittajat kuoleman!
 Maass' elonkukkaset
 Näyttävät kuihtuvan,
 Vaan säde aattehen
 Taas elon luo,
 Taas kevät ruusujen
 Tuoksua tuo,
 Vallaten maailman.

Luomisen kevät.

Ensi kevätpäivä loisti
 Yli kaiken luomistyön;
 Valon Herra varjot poisti,
 Tunnettu ei valtaa yön.

Herran kirkkautta kohti
 Kaikki luodut nosti pään,
 Lemmen voimaa luonto hohti,
 Mielt' ei karsast' yhtäkään.

Toisen onni toista nosti,
 Riemun syyn soi runsahan,
 Lempi lemmen töitä kosti
 Halki kevätmaailman.

Kukat — ennen varsissansa
 Aattehina piilivät, —
 Loistivat nyt, tuoksullansa
 Maailmata täyttivät.

Leijonakin kukkaseensa
Mieltyi — naarasleijonaan;
Uroskyyhky kultasensa
Lauloi — kukkaseksi vaan.

Luonnon morsiamet täytti
Aamukaste keväinen. —
Miehen sydämessä näytti
Aatehelmet piillehen.

Yksin, varsi kukkaa vailla,
Kaipion hän tunsu vaan;
Onnen keskelt' orvon lailla
Viel' ei löydä onneaan.

Luonnon Herra, luotu maata
Eedeniksi hoitamaan,
Itse riemuita ei saata, —
Varsi kaipaa kukkastaan.

Silloin luonnon hekkumasta
Vuoti tunne suloisin,
Ylin aate taivahasta —
Mies ne nautti sydämin.

Kaunihinta nähden, vaipuu
Sankar' ihme-unelmiin.

Näkee unta — vihdoin toipuu —
Kukkansa luo Eedeniin.

Tunne suloisin ja ylin
Aate, uni kaunihin
Miehen sydämen ja sylin
Täytti — nainen luotihin.

Ihminen, jot' onnen hukka
Peljätti, nyt nousta voi.
Luomiskevään viime kukka
Vasta täyden kesän toi.

(¹²/₈79).

Korkein.

Halki laajan
Metsälaakson
Lensi perho.
„Onhan ihme“,
Kuiski kukka,
„Lennät noin!“

Halki ilman,
Tuulten teitse
Kiiti kotka.
„Luojan luokse“,
Huokui honka,
„Nouset noin!“

Niinkuin taivaan
Tanssitanner
Leijui pilvi.
„Ilman ääret“,
Voihkui vuori,
„Täytät noin!“

Yllä tähtein
Tanssiseuran
Paistoi päivä.
„Suurin, korkein!“
Huokas kuu, „kun
Nouset noin!“

Asui maassa,
Voitti taivaan
Ihmishenki.
„Yli luotuin“,
Haastoi Koitar,
„Nouset noin!“

Maan ja taivaan
Kautta huokuu,
Henkii Luoja.
„Suurin, korkein!“
Kaikki luodut
Tunnustaa.

(²²/₉79).

En viisastunut.

\$uopursuin keskelt' ennen aikaan
 Kun lakkamarjoja ma poimin,
 Pään pakoituksen pahan sain;
 Vaan siit' en liioin viisastunut —
 Kun löysin, poimin aina vain.

Taas maljan laidalt' ennen aikaan
 Kun riemua join vaahtoisata,
 Pään pakoituksen pahan sain;
 Vaan tuost' en liioin viisastunut —
 Kun seura sattui, joinpa vain.

Niin tyttöin keskelt' ennen aikaan,
 Kun sydänt' etsin lempiväistä,
 Sydämen tuskan tuiman sain;
 Vaan milloin viisastuin ma, milloin? —
 Kun vanhat jäi, taas uutta hain.

Muut kenties viisastuu, kentiesi,

Mun älyni vaan luonto voittaa —
Tää katkeraa on tunnustaa. —
Tiet' oikeaa on turha koittaa
Mun omin neuvoin vaeltaa.

Jumalan vika.

n pikku porsahat niin ihmeen sievät,
 Ett' emäntää ne oikein viehättää,
 Niin puhtahat ja kaunihit! Ei uskois,
 Ett' aika sikoja niist' tulla voi.
 On kissanpojat leikkisät ja somat;
 Niist' usein koko perhe ihastuu.
 Ken uskoisi, kun suuriks' sukeuvat,
 Ett' ovat häijyt, salakavalat?
 Ja koiranpentu vast' on itse hyvyys,
 Aik'ihmisten ja lasten lellimä;
 Ja kuitenkin, kun hammas karkeneepi,
 Se kyllin haukkua ja purra voi.
 Niin moni ihminenkin lasna lammas
 On lauhkea, ett' oikein ihmettää.
 Sua lohdutan, kun olit lapsest' alkain
 Niin häijy, että oikein hävettää:
 Jos susi, koira, kissa taikka sika
 Sa nyt et lie — se Jumalan on vika.

(17/80).

Leivän tähden.

Llämä on pelkän leivän tähden:
 Kerjäläisest' alkain ruhtinaasen
 Kaikki hikoaa ja ähkää, puhkaa
 Niukan taikka runsaan ruuan vuoksi.
 Maamies kuokkii, kyntää, kylvää, niittää,
 Korjaa viljan — kiittää leivän tähden.
 Tai, kun halla vie, hän päänsä painaa
 Alas, katkerasti surren, anoo
 Anteiks' syntejensä — leivän tähden.
 Vaan kun leipä runsas on, hän kuorsaa
 Kirkoss' ajan ratoks istuessaan.

Mitä kielt' ei haastais leivän tähden
 Kaupungissa, maalla kauppasuku?
 Tosi, valhe, oikea ja väärä,
 Käsi liukas, kieli lipeäinen
 Tuusin luusin kiehtoo tuhansia,
 Leipää, viinaleipää ansaitakseen.

Merimieskin aaltoin kimpuss' etsii
 Leipää vaan ja suolaa leipähänsä.

Sotamies senvuoksi puoltaa maataan,
Kun mies maaton leivätön myös onpi.

Papit sitten, suuri hengensääty!
Leivättäkö lähtis' sana suusta?
Vaativatpa vielä voit ja juustot,
Lammasjalat leivän höysteheksi:
Henki heissä vaan on leivän tähden.

Virkaviisaat kirjan-oppineetkin
Viisaudestansa leipää syövät,
Todest' ei, vaan leiväst' ottelevat,
Osan saanut vasta rauhoittuupi:
Nauttii viisaan lepoa ja leipää.

Leivällen kaikk' ihmistaito nöyrtyy:
Ericsson'it sekä Edison'it
Keksintöjen kilpajuoksuansa
Kiiruhtavat — leipää huojentaakseen.
Kirjasepät, — Scott ja Cooper — kilvan
Sekoittavat mustett' ajatuksiin,
Tapauksiin, ansaitakseen leivän,
Kenties hiukka hienomman kuin toiset.
Runosepät — Cervantes ja Kivi —
Näljissänsä suurta soinnuttavat,
Näljissään he, toiset täynnä ollen,
Mutta kaikki, kaikki leivän tähden.

Joskus keino keksijänsä pettää,
 Lasten itkuks' isän leipä särkyä,
 Viinakoppi vaihtuu velkakoppiin:
 Usko silloin loppuu, sammuu toivo:
 Myrkkä, nuora, ruuti, teräs — teiltä
 Kurja henki pelastusta ruini
 Loppuluovutusta suorittaakseen —
 Kaikki, totta varmaan, leivän tähden.

Annas, kaikki kun käy Luojan luokse:
 Jokainen ois' sankar' mielestensä,
 Parhainta ei palkkaa paljoksuisi
 Jaloist', ylevistä — leipätöistään!

Mutta Luoja leivänjyväsistä
 Löytää jonkun lemmen jalokiven,
 Tunnon puhtahan ja vilpittömän
 Hyvän tahdon — poimii aittahansa
 Kaiken mikä kukki elämässä,
 Lausuu: nuo on siemeneni sato.

Haaksirikko maalla.

(Kirje ystävälle).

Oi, armas veli, onnellinen veli!
 Nyt ehkä juuri pullin ääress' istut
 Ja kuulet soitantoja Turhalassa
 Ja katsot kaunotarten hepan keppaa,
 — On silmänruoka myöskin nautintoa —
 Tai väsyneenä, nokka vasten pyötää,
 Vaan unta näet „syviss' aatoksissa“
 Niinkauan kunnes kätten paukkehesta
 Taas heräjäät ja kutsut täyden pullon,
 Ja kallistat — oi onnellinen veli!

Ei pojat äitini niin armahia
 Lie mulle, kuin sä, kallis ryyppyveli!
 Meit' yhdistävät riennot yhtehiset:
 Mont' iloist' iltaa, yötä hekkumaista.
 Vaan aamut pisteli ja kiroilutti,
 Siks' että uusi ryyppy untuvilla
 Taas kietoi sydämen — oi onnen aikaa!

Vaan nyt mun toisin: Asun, tiedät, maalla,
Joss' on vaan tuhmaa moukkaseuruetta.

Ja isäntäni, aika itseviisas!

Hän kansallisill' asioilla kiusaa

Ja ärsyttää kuin pistäis neulasilla

(Mun lakimieheksi hän näet tietää).

Ei siinä kyllin — saarnaa raittiutta:

Ei itse juo ja hammastaapi muita.

Siit', armas veli, tunnet asemani.

Hän olkoon se, kun mun suo olla tämän.

Jo arvaat, että etsin lohduitusta

Ja seuraa haus Kempaa. Niin rautatiellä

Ma löysin hotellin ja ystäviä.

Siin' iltaa istuttiin ja juotiin yöhön

Ja aamuhun niin haus kast', iloisesti

Kuin ennen muinen. Mutta piru vieköön!

Sun vertaistas ei monta ystävätä!

Kuin tunnet, olen arka kunniasta,

Niin loukattuna suutuin kauheasti:

Löin pirstoiks' ikkunat ja tuolit, pöydät,

Yörauhan rikoin. — Olen lakimies ja

Nuo seikat tunnen — kuule, armas veli!

Ei armo auta tässä, jos ei raha.

Jos itsemurhan teen, te, virkaveljet,

Kun rakkaudella lain lievennätte,

Mun kunnialla voitte hautauttaa.

Vaan nyt, kun virkamies on valtiolle
 Syyn-alainen, on julki rikollinen,
 Kun oikeus on vasten valvojaansa,
 Jok' elää vielä eikä tahtois' kuolla —
 Oi, armas veli, täm' on kauheata!
 Ja mikä hirmuisinta: pääni, pääni
 Ja tyhjä kukkaroni! Auta veli
 Ja muista onnetonta veljeäsi!
 Oi muista rahalla! Kautt' ystävyiden
 Ja yhteisien rientojemme kautta
 Mä vannon, että onnekses' juon maljan!
 Ja sitten saavun kohta kaupunkihin
 Ja sovitan — — no, itse kyllä arvaat!
 Vaan eikö kaiken kovan onnen syynä,
 Kun mietin taakse, ollut isäntäni?
 Niin tuottaa tuhmat vaivaa viisahille.
 Oi, armas veli, onnellinen veli,
 Oi, auta onnetonta veljeäsi!

Vaan vielä sana. Kuulehan! Jo horjuu
 Mun vanha uskoni ja aavistuttaa
 Kuin olis isäntäni oikeassa.
 Täm' oire, pelkään, muutost' ennustaapi.

Siellä ja täällä.

Jo taasen pääsin kotoisehen luontoon
 Pois kaupungista rauhattomasta,
 Taas ihmiskeskustahan hyvänsuontoon
 Pois tomupilvest' onnettomasta.
 Siell' ihmistelme ja pauhu vaan,
 Täällä onni, rauha on työssä maan.
 Sot'-asehissa siell' liehuu kansa
 Ja soittaa vaan sotatorviansa;
 Täällä luonnon helmahan sointuisaan
 Vaan paimen laskevi laulujaan.
 Ja runon hengetär täällä kohtaa —
 Maantyttö kaino hän syntyjään —
 Hän kukkalaaksojen kautta johtaa,
 Lumoten maailman ihmeillään.

Pääkaupungin tomupilven tanner
 Voi sota-urhoja miellyttää,
 Vaan rauhan töille on maalla manner
 Ja salo lauluja synnyttää.

(²⁵/₇79).

Matkakuvia.

Mies tomuisesta kaupungista astui
 Maaniityn laajan kukkatanterelle.
 Siell' ilopuvussansa kukkaneitseet,
 Hääkauneuksin verhotuina, loisti,
 Iloa luoden tuhatlukuisille
 Maaniityn perhosille, hyttysille.
 Ja lemun heistä tuuli tuoksutteli
 Ylt' ympäriinsä vuorten rinteille,
 Joilt' ylevinä kuuset, hongat katsoi
 Kuin urhot niityn neitsytkauneutta,
 Tai kuuli jokirannan kerttukieltä.
 Niin yhtyi kukkien ja metsän sohu —
 Kun heissä sama salon henki huokui —
 Niin yhtyivät ne kosken kohinahan,
 Jok' alla niityn vuoren juurell' ähkyi
 Ja neuvoi, ett' on elämä vaan taisto
 Ja työ, kuin kosken, joka jyskää, jauhaa
 Ja myllärin, jok' ohjaa, takoo myllyn
 Ja miehen, joka pellollaan par'aikaa
 Hik' otsassaan maan muokkaa, kyntää, kylvää,
 Ett' taisto ja työ pysyvää luo yksin.

Tuon kosken uurto auk' on läpi aikain
 Ja pellon viljelys, kun jatkuu työtä,
 Ain' antaa uutta, uutta hedelmätä.
 Ja myllärin, maamiehen omatunto
 Saa rauhan kestävän ja sopusoinnun,
 Kuin ruumiskin yön unen, terveyden.
 Niin kukkakunnahat ja metsän rinta,
 Niin virran vapaus ja linnun laulu
 Ain' uudistuvat luonnon toiminnoista,
 Siis työstä, työst' on salon rinta raitis,
 Kuin kansakin, jok' uurtaa ahkerasti
 Suon kuivaks', salon viljavaksi pelloks:
 On raitis peltopoika piikkopaita
 Ja paimen paljasjalka paitaressu.
 Oi, peltopoika, paimentyttö, teissä
 On tulevaisen Suomensuvun väki!

Mies tomuisehen kaupunkihin lensi
 Nyt aatostensa siivin: sieltä löysi
 Hän pensastot ja kukat käytävillä,
 Vaan kaikki nuokkui pölyst' uuvuksissa.
 Ei kesälintuja, vaan soittosarjan
 Hän kuuli, pensaiss' ei, vaan Turhalassa.
 Ja kiihko-äänill' intohimoisilla
 Se veltot hermot nosti tuntoihinsa
 Tuon seurakunnan, jok' ei virran vilppaan,
 Vaan viinalasiensa ääress' istui

Ja imi suin ja korvin „virvoitusta“,
Yön lopettaen aamun uupumukseen.

Siin' istui jäykät virkakonehetkin,
Nyt voiteit' ääress', istui moittimassa
Tät' ihmiskuntaa, jok' ain' uutta, uutta
Vaan toivoo, vaatii, himoaa ja tahtoo
Eik' anna asiain ja ajan mennä
Vaan itsestään, noin kauniist' itsestänsä,
Kuin vierii virkatie tai palkka korkoo.

Siin' istui kuivettunut kirjaviisas,
Mies, jonka viisautta luonto nauraa,
Jonk' aattehet vaan asuu kammioissa,
Ei ulkona, kun siell' on raitist' ilmaa.
Ja vasten häntä näkee nälkä-unta
Myös laulaja: — on näillä ruumisrukka
Vaan leivän pelko, hengen hätävara,
Suu sydämen, ei paljo vatsan tähden.

Viel' istui siellä kielas liikekansa,
Joll' on suu vatsaa, vatsa päätä varten.
Ja kumma! Nyt par'aikaa keskusteltiin
Juur' Runeberg'ist'. Ehkä teoksistaan,
Noist' ihmishengen aarteist'? Eikö mitä!
Pää-omast', ukon raha-aarteista
On juttu seurassa. — „Vai köyhä, hankö?
Ei sitten maksa muistamisen vaivaa!“

On siinä sitten seuraa kaikenlaista,
 Niin löysää, keveää kuin itse turhuus
 Tai tuulen tuiskittava niittyvilla,
 Niin kiiltävää kuin ontot lasihelmet,
 Niin murtuvaa kuin ne — mut sisus löyhkää.

Vaan pohjass' sokur', lopuss' armautta:
 Nuo heinävarret, hennot kaunottaret,
 Ja uuden kaunotaidon mallikuvat,
 Nuo tuulen-arat ansar-ruusut, jotka
 Ain' innostuvat muodist' uusimmasta,
 Joit' imeläiset kirjat ihastuttaa
 Ja korvat kutkuu mairekieltä kuullen;
 Vaan kansaa, luontoa ja kansan kieltä
 Niin kammovat, ett' ennen ahtahassa
 He pulloss' asuvat, jos muoti vaatii,
 Kuin kansan keskess'; ennen auringossa
 He jouten liukenevat palsamiksi
 Turhuuden alttarilla haihtuvaksi,
 Kuin töin ja toimin, askareinsa ruumiin
 Ja hengen jänttä terästyttäisivät.
 Voi kukkaa, joka elää haihtuakseen
 Ja hedelmää ei kannaa elämälle!

Jos kysyt, mik' on oikeaa ja totta
 Näilt' itseviisailt': usin päivälehti.
 Mink' edest' elää tahtovat ja kuolla?

Ei kuolla minkään edestä, mutt' elää
Niin ett' on elämä jo kuolemata.

Vaan tuolla astuu urho pystörinta!
Jumalan kiitos, että sodan henki
Viel' ihmiskuntaa asevelvoituttaa!
Niin lahoamast' estää ihmissyyden,
Jok' eksyy luonnosta ja Luojustansa.

Pois väistyi mies. Niin saapui Armonlaaksoon.
Siell' ihanasti päilyi luonnonlähde,
Bethesdana se kuohui terveyttä.
Sen läsnä läikkyi Pohjanlahden laine.
Ja ihmisetkin, luonnost' eksynehet,
Tääll' emonsa luo hoippuellen horjui:
Elämä luonnoton taas luonnon helmaan
Ja epäjärki järjestyäksensä
Maan alkuvoiman aallon kylpehissä.
Josp' aalto myöskin huuhtoisi' ihmishengen!

Vaan kirkas luoma luikui lähtehestä,
Vei vettä nöyräst' aaltoisehen mereen
Ja olemistansa se tuskin muisti:
Kuin tuolla vainiolla kyntömieskin,
Jok' elää, kuolee unhoituksen lasna
Ja kylvää maalle siunausta sentään;
Kuin merimies, jok' elinpäivät soutaa

Maailman aarteit' esi-isäin rantaan
Ja itse unhoittuu kuin lahden laine.
Vaan sodassakin raittius ja rauha
On heillä elämässä — kuolemassa
On heidän suuruutensa Jumalassa.

Kesäkirje maalta.

Ma täällä maalla käyskelen „pääll’ kukkaisten ja
ruusuin“,

En maailman murheit’ tunne ollekaan,
Mut tunnustan: jos yksinään vaikk’ Eeden’issä
oisin

Mun helposti nälkä tappais’ oitistaan.

En muuta tee kuin kukkien ja lintuin kieltä
kuulen

Ja vahvasti syön ja juon, kun annetaan:
Vaan onneksi on isäntä niin ahkera ja reima,
Mies pyyt, kalat, sorsat, kyyhkyt kantamaan.

Ja emäntä on herttainen, on hyvä niin ett’ oi-
kein,

Hän paistit ja ruohotkin saa maistumaan,
Hän lapsiparvess’ askaroi, hän toimittaa ja
hyörii,

Kuin lempeä mettis-emo huoneissaan.

Tääll' ympärill' on hongikko, joss' oravia juok-
see.

Mä istun ja kuulen: — teiret kukertaa.

Kas, tuolla kerttu ahkera kuin käenpoikaa
ruokkii,

Tuo joutilas minua noin muistuttaa!

Vaan mont' on puolta elämäss': yks' ensin am-
puu linnun,

Sen toinen syö, kun on kolmas paistanut.

Niin vaatii järjestys — mun syönti osaksen' on
tullut,

Mut luonto on mun ja käen laittanut.

Siis asetun taas hongikkoon ja aattehia poimin,
Ne tippuvat täällä oksilt' otsallen,

Kuin aamukaste kukkihin, niin virvoitusta luo-
den

Ja huojentaen maan raskaan heltehen.

Voi sentään kuin nyt kevyt on ja raitis metsän
henki

Ja tuo lemu, joka ilmass' aaltoilee!

Ja isäntä ja emäntä on hyvä niin ett' oikein —
Vaan rintani yhtä yhä kaipailee.

(²¹/₇80).

Onneton nenä.

Eli muinen morsian,
 Joka kantoi maailman
 Kaunihinta nenää.
 Siitä kääntyi sulhojen
 Pää ja sydän pyörällen.
 Onnetonta nenää!

Vaan se neiti kukkasiin
 Mieltyi kaikellaatuisiin,
 Vei ne lähes nenää.
 Ken ois voinut ymmärtää,
 Että kukka myrkyttää?
 Onnetonta nenää!

Kukan kupu aueten
 Päästi myrkkyyhyönteisen,
 Joka pisti nenää:
 Tuhansien sydänten
 Polte nousi nokallen.
 Onnetonta nenää!

Kylä itkee säälien
Tähden nenän kaunoisen,
Jok' ei loista enää.
Mutta onhan tervehet
Sulhoin päät ja sydämet.
Onnetonta nenää!

(¹¹/₇81).

Nuori vieras.

¶ **T**uo nuori vieras pöydässä
Ei syö“, niin moittii emäntä.
Eihän syö, no tietää sen —
Vastapäätä tyttären.

On poissa tytär pöydästä.
„Ei vieras syö“, niin emäntä.
Eihän syö, no tietää sen —
Ikävissä, kaivaten.

Taas emännäll' on vieraita
Niin paljon — häät on talossa!
Jo syö vieras entinen —
Vierell' istuu tyttären.

Tuettu pää.

„n mulla sydän vasemmalla,
 Vaan jotain puuttuu oikealta,
 Sen vuoksi elo kaikkialla
 Niin tuntuu heikolt', ontuvalta:
 Tuo syrjäpaino laitaan kiskoo,
 Useesti vasemmalle viskoo,
 Pois eksyttää tielt' oikealta“.

Niin nurkui mies. Vaan naisen kainon
 Kun puolelleen löys' oikealle,
 Hän tunsu kohta tasapainon
 Ja toisin lauloi maailmalle:
 „Mies naisen pää on“, pappi lukee!
 Niin, kyllä — sydän kun vaan tukee
 Sen, ettei eksy hunningalle.

Tulta lainaamaan.

„**A**sken tulit — nyt jo pois?
Paremp' ettet tullut ois!
Tulit tänne niinkuin vaan
Tulta lainaamaan“. —

„Oikein arvasit! Sen tein:
Pyhää tulta luotas vein.
Auta, armas, aina vaan
Liekki leimumaan!“

(1879.)

Pettynyt.

J
 o kauan kaiveli aarretta
 Hän Paulan rinnasta,
 Ei uhrannut kukkoja, kanoja,
 Vaan lempilauluja.

Muut, valvoen keyri- ja juhannus-yöt,
 Jo löytää aartehen;
 Hän kaikki yöt valvoi ja päivän työt
 Jäi usein unheesen.

Hän silmänliekkiä vartioi,
 Tuot' aarnitultansa;
 Ei arvaakaan miten pettää voi
 Myös virvan valkea.

Ois luullut jo aartehen löytyneen
 Ja vaivat maksavan,
 Mut tyhjän löysi hän: ruostuneen
 Ja „heikon astian“.

(1°/880.)

Kultaa.

Kultaa, tyttöni, kultaa sulta mä kaipaan,
 Rikkaudetta ja aarteitt' en tule aikaan.
 Kultaa täytesi! ulkokulta ei kelpaa,
 Ontto jos sisus on tai täynn' iki velkaa.

Onkin, tyttöni kalliimp' onpi kuin kulta,
 Verrakseen minä halp' olen tuhka ja multa.
 Vaan ken köyhä on, rikkautt' etsivi silloin,
 Rikkaall' ei rikas tarpeeseen ole milloin.

Kukkatarhassa.

Mielelläni istun täällä
 Rannan kukkatarhassa;
 Omenoit' on pääni päällä,
 Ympär' ruusuin tuoksua.

Tyynnä, rauhallisna noita
 Ruusuja ma katselen,
 Mieli ei tee omenoita —
 Muuta, muuta aattelen.

Saapuu ruusujen luo kukka,
 Alle omenaisen puun:
 Terässilmä, tummatukka,
 Sanat soivat ruususuun.

Silloin rauha rinnassani
 Vaihtuu outoon tuskahan:
 Kukkaseksi muuttuvani
 Soisin — neidon poimivan.

Tai jos omenainen oisin, —
 Vaikk' ei sentään kieltyn puun —
 Neidon hyppysihin voisin
 Sutkahtaa — luo ruususuun!

— Hiljaa, sydän! eihän korsi
 Kukan kohtaloa saa,
 Halvan laulajan ei varsi
 Kanna onnen omenaa!

Laula lemmen tuskiasi
 Kärsien kuin kyyhkynen,
 Mutta jatka lentoasi
 Kotkan lailla korkeellen!

Niin mieti.

Niin näyttää, ett'et lemmi laulajaa,
 Vaikk' kanneltaan hän sulle soinnuttaa.
 Sä mietit, ett' on hänen laulunsa
 Vaan ilmalinna, kukkamaailma,
 Jok' usvan lailla tuulen tullen haihtuu,
 Elämän halloiss' itkuvirteen vaihtuu
 Ja laulaja jää kalliolle
 Autiolle.

Niin mieti! Mutta laulunhenki luo
 Taas uudet linnat, kukkamaailmat,
 Sydänten kurjain, onnetonten suo
 Se maassa maistaa toivon taivahat.
 Jos ryysyissäkin hyljättynä kuljen,
 Poveeni aarten kallihimman suljen,
 Ikuisen lemmen synnyinmaalle
 Muistokkaalle.

Runottarelleni.

Runotar, oi ethän päästä
 Mua luotasi,
 Vaikka toinen tyttö kiehtoo
 Usein mieleni.
 Kutsutko mun tähtiyöhön
 Aattehia etsimään.
 Yö on Lyylin tumma tukka,
 Tähdet tuikkaa silmistään.
 Lahjoittaako tahdot mulle
 Aamuauringon?
 Lyylin kauneus ja katse
 Suloisempi on.
 Rinnoilleni kantaisitko
 Kukkatarhat keväiset?
 Kukat Eedenin ei oisi
 Impyeni vertaiset.
 Vaiko viet mun syys-yön hallan
 Usvaan synkeään?
 Oi, sen tunnen — epäillessä
 Hänen lempeään:

Liehun, liikun levotonna
 Niinkuin tuuli lehdossa,
 Etsin, Runotar, sun luonas
 Taasen tyyntä, lepoa.

Kuvain palvelus.

Ilie synninteko onnetoin
Tuo kuvain palvelus:
Ma Luojan kuvaa jumaloin,
Siit' uhkaa kadotus.

Ma uskoin: tuoss' on kaikki maan
Ja taivaan kauneus;
Hän jalon, armahan on vaan
Ihana asumus.

Ja sydämeni pyhimpään
Jo kuvan ylensin,
Luo alttarin, ja edessään,
Kuin pappi, suitsutin.

Vaan kuva kauan mykkä on,
Ei sydänt' ollenkaan;
Kun vastaa, kylm' on, tunnoton
„En lemmi“ huulillaan.

Jumala ilman lempeä,
 Jääpatsas kylmä vaan!
 Kuin marmor'kuva, henkeä
 Jok' ei saa luojaltaan.

Voi kauheaa! jo temppelin
 Nyt seinät vavahtaa:
 Jumala särkyy pirstoihin
 Ja maahan ramahtaa.

Niin mielen alttarille vaan
 Jäi huurut katkerat.
 Pois! — Luoja vaatii istuintaan, —
 Pois valhejumalat!

Häpeissäni.

Hyi häpeää!
Hänt' ensin jumaloin.
Nyt tuomitako voin?
Jos särkyi jumala,
On ihmisheikkona
Hän kaunis vieläkin,
On kyllin kaunis vieläkin.

Hyi häpeää!
Mä muilta vaadin vaan,
Ja tuskin muistankaan,
Ett' itse syntisin
Maan lapsist' olenkin:
Ma yö, hän kuutamo,
Vaan Luojamme on aurinko.

(17/80).

Pettyneen lohdutus.

Tuo poika neittä jumaloi ja laulaa
 Ja toivontuskiss' istuu illat, yöt,
 Jää tekemättä halvat arkityöt —
 Hän muistaa kutoa vaan lemmen paulaa.

Mit' ihanaa ja suloista maa kantaa,
 Sen omistaa hän yksin neidolleen:
 Maan kastehelmet, kukat keväineen
 Ja lintuin laulut — tahtoo *hälle* antaa.

Mit' ylevää ja jaloa on maassa,
 Sen yhteen nimehen hän sisältää,
 Ja taivast', isänmaata ylistää
 Hän armahansa nimess' autuaassa.

Hän mielellänsä taisteluja kohtaa,
 On valmis voittohon tai kuolemaan.
 Ja ideaalein tähtimaailmaan
 Hänt' impi Beatricen lailla johtaa.

Vaan rakkaus jos epätoivoks' raukee
Ja toivo häviää kuin kangastus:
Maan kaiken silloin kuihtuu kukoistus —
Maailma kolkoks' erämaaksi aukee.

Ja missä äsken maa ja taivas valvoi,
Siell' asuu häviö ja hiutumus,
Ei tuskaa lievittänyt valitus,
Vaan hengen jätttä mykkä kuolo kalvoi.

Mut silloin aatos nuorukaisen rintaan
Lens' istuimelta pyhän Jumalan:
Kun altis rakkaus on taivahan,
Ei kuolla sovi maisen lemmen hintaan.

Hän erämaassa löysi kosteikkonsa,
Jost' elonvoimaa uutta ammentaa:
Se kosteikko on hälle synnyinmaa —
Se antaa onnen, tarjoo taistelonsa.

Mit' ihanaa ja suloista maa kantaa
Ja jaloa mink' ihmisrinnass' on,
Työn hedelmät ja voitot taistelun —
Ne nöyrästi hän synnyinmaalle antaa.

Rakkaus.

Jumalan kirus

On pyhä rakkaus:

Kun sydän hyljättynä halkeaa,

Elämä kuihtuu, toivo katoaa,

Yön rauha poistuu, päivän kirkkaus

Ja katkeraa on joka tuulahdus:

On autio, on tyhjä silloin maa.

Jumalan siunaus

On pyhä rakkaus:

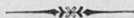
Kun sydän sydämelle aukeaa,

Elämä viinin lailla kuohuaa

Ja toivonhelmet loistaa, kirkkaus

Maan, taivaan täyttää, niinkuin heijastus

Maast' autuain, ja aarteit' täynn' on maa.

Käyntini immen haudalla.

 n ilta, kesä-ilta,
 Jo päiv' on mailleen mennyt,
 On tyyni rauha vaan.
 Keveä kukkain tuoksu
 Metsässä viimehtii.

Maa vaikk' on täynnä rauhaa,
 Mun sielussan' on myrsky,
 Katumus katkera.
 Mä haudall' immen hurskaan
 Käyn ahdistuksessa.

Tuo impi kerran kutsui
 Mun „toivoks' synnyinmaani“ —
 Niin kallihiksi mun!
 Mä hurja unhoitinko
 Tuon toivon siunatun?

Tomuinen sielu parka

Nyt täynn' on ahdistusta
Ja huokaa tuskissaan,
Ett' turhuus alttarilleen
Mun viettel' uhraamaan.

Oi, maani, kallis maani,
Oi, milloin velkas vaadit
Ja täytän toivosi?
Oi, hauta, kallis hauta,
Suo tulla luoksesi!

Partaalla virran pauhun
Rauhainen hautakumpu
On immen hurskahan.
Katuen synninlapsi
Ma sinne uskallan.

Oi, ruusut, valkoruusut,
On haudall' immen armaan
Teill' onni kukoistaa.
Häpeestä tuskin tohdin
Ma teihin katsahtaa.

Eteenne maahan vaivun,
Hartaasti voimaa uutta
Taivaalta rukoilen:
Pyhitä, Luojan henki,
Tomua ihmisen!

Ja helmet, kuumat helmet
Mun silmistäni tulvi
Armaalle haudallen.
Kuin immen sielun, silloin
Näin iltatähtyen.

Nyt lohdutus ja rauha,
Nyt toivonvirrat vuoti
Taas sieluhuni mun.
Sain uutta voiman tulta
Haudalta kaivatun.

Jos virta, elonvirta
Mun vasta uhkaa niellä,
Mutaansa upottaa:
Kun muistan immen hurskaan,
Uus' henki virkoaa.

(1878.)

Rukous.

 i, Jumal' auta miestä minusta!
 Ma yhä syvemmälle vaivun
 Ja uppoan kuin lapsi liejussa.
 Sun luokses hetkeksi jos taivun,
 Kun nostat aatteill', aikehilla
 Ja hyvän henkes tuulelmilla —
 Taas niinkuin malmi syöksyn syvyyksiin.
 Ja ahdistusten alhossa
 Ma tunnen tuskaa, puutetta,
 Kuin miekka pistäis hengen ytimiin:
 Totuuden miekka minut vapahda,
 Omakses olentoni valloita!

Mit' auttaa ulkosiivous,
 Kun sisäll' asuu kirous?
 Mit' auttaa vaikka varjelet
 Mua töistä jumalattomista,
 Ja joskus juomaan johtelet
 Mua lähtehistä puhtahista?
 On sydämeni täynnä saastaa,
 Se omaatuntoani raastaa.

Mua pese, puhdistä!
 Mua auta, armahda!
 Mua nosta luokses, laskeu minuhun,
 Mun henkeni suo sulaa Sinuhun!
 Tee minut kaltaisekses, täytä
 Mun vajavuuteni ja näytä,
 Ett' olen kuvas, josta heijastaa
 Sun valos muihinkin ja nostattaa
 Heit' ylhäisiin Sun taivas-ilmoihis!
 Tee mua poikas parhaan kaltaiseksi,
 Tee viimein luonas jumal'ihmiseksi,
 Tääll' avukseni laita enkelis!

(1881.)

Turhako elämä?

Hurhapa tääll' elo ihmisen on,
 Hyörintä houkkoin:
 Erhettymään, katumaan tekojaan
 Syntyvät tänne;
 Erhetyksistään kärsimähän tuhat tuskaa
 Katkerata;
 Syntyvät vaan kokemaan — ylen harvoin ja
 myöhään
 Viisastumaan.

Leikinkö vuoks', ivan tähdenkö vaan
 Ihminen luotiin,
 Jos elämää tämän täytteheks' ei
 Luotuna hälle?
 Ihminen en, niin tietäen, olla ma tahtois,
 Hukkuva pois.
 Ei! elämää, elämää iki henkeni kaipaa,
 Uutt' elämää!

 $(^{23}/_479.)$

Sairaana.

Oi, Jumalani, ellös ota pois
 Mua maailmasta ennen aikojaan!
 Niin armasta tääll' asustella ois,
 Kun mieli täynn' on toiveit', aatteitaan
 Ja sydän vasten rintaa painaltaa
 Kun tahtois' ihmistä jok' ainoaa.
 Mun mieleni vaan luokses nostata,
 Suo täällä työtä, anna voimia.
 Oi, Jumalani, ellös ota pois
 Mua maailmasta ennen aikojaan!

Tuoni ja elämä.

Tuoni:

Kauan sä kylvät,
Kauan sä kynnät,
Toukoa teet omaks' hallan.

Elämä:

Kauanko — kauan!
Elä sano kauan,
Ei kevät kestä kauan.

Tuoni:

Kauan sä toimit,
Kukkia poimit —
Surkastuu kesän kukka.

Elämä:

Kauanko — kauan!
Elä sano kauan,
Ei kesä kestä kauan.

Tuoni:

Kauan sä hyörit,

Niität ja pyörit,
Teet elonkorjua kauan.

Elämä:

Kauanko — kauan!
Elä sano kauan,
Etsin jo hoivaa sauvan.

Tuoni:

Kauan sä horjut,
Myrskyjä torjut,
On elo kaikk' oma haudan.

Elämä:

Kauanko — kauan!
Elä sano kauan,
Syys tuli, murtaa sauvan.

Tuoni:

Halla vei toukos,
Viikate toivos,
Syyssato on oma tuonen.

Ääni haudalla:

Tuonenko — tuonen!
Elä sano tuonen,
Kaikk' elo ei oma tuonen:
Taas valo voittaa,
Uus kevät koittaa,
Nousevi uus elonhuomen!

KESÄPOIMINTOJA.

I. Saimaan rannalta Karjalan ruusulle.

Ruusun luonne.

Voi armasta, voi veitikkaa!
 Senmoista harvoin nähdä saa:
 Kun suuttuu, posket ruskoittaa,
 Hän sukkaneulat viskaa pois
 Ja joukosta pois keikahtaa. —
 Ei päivää silloin nähdä vois',
 Sen ukkospilvet karkoittaa.

Vaan varropas: kun hetkisen
 Siell' istuu liisko murheinen —
 Taas ruusu päivänpaisteinen
 Huoneesen tulla heilahtaa:
 Hymyilee, sukkaa neuloen.
 Voi armasta, voi veitikkaa,
 Yön päiväks' muuttaa semmoinen!

Hän täynn' on tulta, lempeä,
 Vihastuu taikk' on hempeä —
 Ei ruusu, joll'ei piikkiä.
 Ken mieltäis' valhekukkaseen? —
 Hän tuores on ja viehkeä,
 Kuin hehku viinin rypäleen —
 Sen moist' on harvoin nähtynä!

Taivaskuvat.

Saimaalla souti poikanen
 Kanss' immen iltasilla.
 Kuvastui iltatähtönen
 Sen rannan matalilla.
 Vaan sorsasiskot uidessaan
 Sen kuvan sotki kerrassaan.

/

Niin suistui venhe salmellen,
 Syvälle seljäteelle;
 Taas taivas, iltatähtönen
 Lask' illan tyynen veelle:
 Ui nytkin sorsat sotkuineen,
 Vaan kuva selkis' uudelleen.

On täynnä taivaskuvia
 Ihana Saimaan ranta.

Useesti venhe aalloilla
 Pyhimmät tunteet kantaa.
 Niit' ehkä melske häiritsee,
 Vaan uudelleen ne selkenee.

Rauhaiset rannat.

Hämeessä paimen seuraa laumojaan
 Kedolla, rohkaisten niit' torvellaan.
 Vaan Saimaan rannan laumat rauhalliset
 Öin, päivin yksin liikkuu laitumilla;
 Ei niitä pedot väijy vaaralliset,
 Ei huolt', ei puuhaa niistä paimenilla.
 Sovussa versoo lauma luonnon kanssa
 Ja paimen laulaa kotikummullansa.
 Niin suojass' ollos, kansa Karjalan,
 Pedoista myrkkyisistä maailman!

Louhipellot.

Voi sentään, kuink' on pellot Karjalan
 Niin louhiset ja viljan vaivaloiset.
 On toista Hämeen ja Pohjolan
 Satoiset pellot, järviemme moiset!
 Vaan sittenkin nuo louhipellot mulle

Niin tuntuu metisiltä, mieluisilta,
 Kun tiedän, ett' on leikkikentät sulle
 Ne olleet lapsiajoilt' armahilta.
 Voi sentään, kuink' on esi-isäs' kauan
 Hikoillen työtä tehneet ankaraa,
 Ennenkuin moisen hellän kukkavauvan
 Nuo louhipellot jaksoi kasvattaa.

Karjalan kukkulat.

Minne kiipeätte, Karjalan
 Kukkulat, oi minne kiipeätte?
 Niinkuin vuonat lauman iloisan
 Ylös hyppien te yllätätte.

Rinnoillanne viljavainion
 Povi uhkuvainen aaltoileepi,
 Otsaltanne laulut nuorison
 Väinönkielin laaksot vallitseepi.

Kiivetkäätte, vuoret Karjalan,
 Taivahalle asti kummutkaatte!
 Väinön laulut, henki Kalevan
 Maailmalle kauas kaikukaatte!

Kelle seppeltä.

Kun kukkasia poimi poika,
Siteli neito seppeltä.
Oi, kelle palmikoivat noita
Niin onnellisna, hellinä?

Sitooko impi sulhollensa
Suloisen tuoksuseppeleen,
Vai poika kutrit kultasensa
Noin kattaa kukkasiimekseen?

Ei niin! On juhla Karjalassa
Ja kansa joukoin riemuitsee,
Ja nimet suuret kaikuvassa
Se laulussansa mainitsee.

Nimeä laulunlöytäjänsä
Kuvailee kansa kukkihin:
Sitoopi nuoret seppeltänsä
Työn kunniaksi Lönnrot'in

Siit' otsat onnellisna loistaa
Ja nuorten kasvot kirkastuu:
Maan onni hetken huolet poistaa
Ja kansan henki raitistuu.

Kalastaja.

Asusti poika saarella
 Lähellä kirkkonientä.
 Kalahan lähti illoilla,
 Vaan kiiskin päät' ei pientä
 Tuo aamulla hän kotihin —
 Iloisna saapuu kuitenkin.

„On poika pahan noituma“,
 Kotona kuiskaa väki,
 „Toi kaloja, toi lintuja
 Hän ennen kyllältäki.
 Nyt, vaikk' yön halk' on kalassa,
 On aamuin tyhjä kontissa“.

Vaan lintu kirkkoniemessä
 Soreesti laulaa illoin.
 Unohtuu verkot mielestä
 Kalastajalta silloin:
 Hän öiksi viihtyy linnun luo
 Kaloja siks' ei aamuin tuo.

Se lintu tarttui pyydykseen,
 Kaloja kallihimpi,
 Kun saaren sulhon venheeseen
 Istahti niemen impi:
 Nyt saarenväki ihmeissään
 Ei noidanjuonta syytäkään.

Rannalta saaren vastakin
 Kalahan venhe lähti;
 Se lähti illoin, kuitenkin
 Kotihin yöksi ehti, —
 Vaan saalista toi enemmän
 Kuin sulhon' olless' isännän.

Sinne jätte.

Sinne jätte, immet Karjalan,
 Jätte järven kirkkorantahan
 Louhipellon kukkakaunisteeksi.
 Muistan loistehesta silmienne
 Taivaskuvat tyynten järviene,
 Muisto mieleni jäi ihanteeksi.

Sinne jätte, sulhot Karjalan,
 Soutajiksi seljän aaltoisan,
 Jätte louhipellon perkaajiksi.
 Intonne ja työnne, toimintanne,
 Niiss' on toivo, turva Karjalanne
 Ollut ja on päiviks' ikuisiksi.

Sinne jätte, vanhat Karjalan,
 Kasvattajat polven nousevan,
 Jätte toivon tainten hoitajoiksi.

Siellä lempi äidin Lemminkäisen,
Viisas henki vanhan Väinämöisen
Nuoret nostaa maansa kunnioiksi.

Halla voipi viljat kylmentää,
Koti Karjalan ei kylmäks' jää:
Siellä hehkuu lempi hellän naisen,
Urhoihin se lietsoo sankaruutta,
Taisteluun ja työhön intoisuutta,
Onneks' maan ja vaaraks' vainolaisen.

II.

Kevät-aamu.

On kevät-aamu, Suomen kevät-aamu
 Ja kaikki nousee kohden taivasta.
 Ei yksin kuusi, honka lehväslatva
 Tavata tahdo pilven pengertä —
 Matokin nostaa päänsä mullan alta
 Ja ruohon tutkain nousee nurmesta.
 Myös kohden taivast' aukee lehden korva,
 Kuin kuulla tahtois kieltä rastahan
 Tai leivoparven, joka liiteleikse
 Ain' ylös silmin siintämättömiin,
 Kuin laulujaan veis' istuimelle Luojan.
 Niin kaikki nousee kohden taivasta.
 Nuo mettisten ja perhoin lemmityiset,
 Tuo kevät-aamun kukkanuoriso,
 Avaapi nousevalle auringolle
 Nyt hellin silmin tuoksuhuulensa;
 Ja päivän koitto kansan nukkunehen
 Jo nostaa töille kevätvainion.
 Elämä, henki huokuu kaikkialla
 Ja kaikki nousee kohden taivasta.

Niin käen kukku korven liepehellä
 Viel' lausuu toivon kaukotuntehet.
 Ja silloin neito kanssa nuorukaisen
 Myös astuu kevätjuhlan temppeliin.
 On kevät-aamu, Suomen kevät-aamu
 Ja kaikki nousee kohden taivasta.

Sade.

Maa halkeili jo poudan heltehestä,
 Työvoimat kuihtui luonnon elimistä.
 Jo linnun laulu kuivi kurkkuhun
 Ja kukka laakson rinteell' lakastui.
 Niin ihminenkin, luonnon valtaherra,
 Käy allapäin ja mielin murretuin. —
 Vaan luonnon työstä, elintoiminnoista
 Kohosi pilvet paksut taivahalle:
 Maan elimiin taas vuoti virvoitus,
 Maan jäsenet ja suonet sykki taas.
 Vireemmin lauloi lintu, liikkui lehto,
 Hymyili laakson kukka auringolle.
 Ja ruohot, lehdet kiilsi kiitoksen
 Elämän kaiken alkulähteellen.
 Niin ihminenkin epätoivostansa
 Taas virkosi: hän luotuun keskellä

Nyt loistaa heltyneenä, kyynelsilmin,
Hän riemunkyynelt' elpyi uhkumaan.

Eräässä puutarhassa.

Tääll' oisi luonto kanssa Luojansa
Niin suloisessa sopusoinnussa
Ja taide helmoja sen kaunistais,
Jos halpa käs' ei työtä jaloa
Sais' ihmishäpeäksi tahrata,
Jos kaunist' ilkitöill' ei soaistais. —
Vaan opi, armahani, poimimaan
Maan päältä, mik' on taivahista,
Ne kuvat paina sieluhusi vaan —
On täällä paljon, paljon poimimista.

Kaksi kosijaa.

Perhonen ja mehiläinen kosimahan lähti,
Molemmilla mielessänsä loisti lemmen tähti:
Tuuli heitä johti
Kukkanientä kohti.

Perho viihtyi niittyvillan hienohelman luokse,
Mehiläistä miellytteli apilahan tuokse.

Kumpainenkin sai sen
Kullan omanlaisen.

Häitä kevät vietettiin; kesä elon jatkaa.
Mutta perho puolisonsa kanssa mietti matkaa:
Tuuli sai ne viedä,
Minne — emme tiedä.

Mehiläinen mesihuulin puolisoins' eli,
Kotinurmen kaunisteeksi, toimi, tuoksueli,
Kunnes syksy elon
Päätti, antoi levon.

Paarmat.

Ei ihme jos paarmat sokeat
Noin kilvassa surmaan juoksevat,
Kun monta nähty on näkevää,
Jotk' eivät ymmärrä enempää.

Kotilammen soutajat.

Oi teitä, kotilammen soutajat,
Oi, kotilammen lapset rauhaisat!

Te valtameren aarteit' ette tunne,
 Sen ette myrskyaaltoja.
 On kotilammen laine suosittunne,
 Se vaikk'ei anna herkkuja:
 On souto helppo, myrskyt pienoiset
 Ja matkalla ei suuret toivehet;
 On illalla tullen rauhan valkama,
 Isien ranta, tyyni tarjona.
 Oi teitä, kotilammen soutajat,
 Oi, kotilammen lapset rauhaisat!

Niinhän ennen.

Kotoisen tien varrella
 Ohdakkeenkin latvassa
 Kasvoi kukkasato.
 Polttiaisten juurella
 Loisti kesä-illalla
 Usein kiiltomato.
 Niinhän ennen kotona,
 Kuin lie sitten matkalla.

Kotimurhe mukanaan
 Riemun ruusun latvassaan
 Kaunihimman kantoi.
 Äiti vihmoi vitsallaan,

Vaan hän silmänluonnillaan
 Lohdutusta antoi.
 Niinhän ennen kotona,
 Kuin lie sitten matkalla.

Niittäjälle.

Kauanko, niittäjä armoton, niität,
 Kukka kuin korsikin tieltäsi kaatuu,
 Kauanko niität?
 Sääli et pienintä rinnalla suuren,
 Nuorta et vanhan vierellä säästä,
 Miksi et säästä?
 Kun suret lapsias, naistasi nuorta,
 Tuoni jos armoton heilt' elon leikkaa,
 Miksi et säästä? —
 En kysy. Luonnon sääntöä täytyy,
 Kuulla sun täytyy: .
 Korjaat näin elomailtasi viljaa,
 „Luonnon herrana“, kunneka hiljaa
 Lyö sinut vuorollaan terä tuonen —
 Huomenna kenties.

Nyt ja silloin.

Kedolta paimen etsi kukkia.
 Hän kotiinsa sielt' yhden valitsi.
 Sen helläst' istutti ja hoiti hän,
 Ei muille sois' sen hymyilevänkään,
 Ja huulten vierasten ei koskevan!
 Vaan eihän paimen tiedä, eihän vain,
 Kuink' usein ennen perhot kedolla
 Sai suudella tuon kukan huulia.

Siit' asti.

Teist' ei lie kaunis Luhtavaaran rinne,
 Kun louhinen se on ja kallioinen;
 Vaan mieleni mun aina hehkuu sinne,
 Kun sielt' on mulla paimenmuisto moinen:
 Siell' ennen istuin kanssa paimen-immen,
 Siit' asti muistan sieltä kukat lemmen;
 Ja missä kasvaa lemmenkukka, siellä
 On elinvoimaa, suloutta vielä.

Yksinäinen.

I.

Oi, kukkaseni, armas kukkani,
 Sä olet ainoa mun riemuni!

Mua maailma kun soimaa, tuomitsee,
 Sä siit' et huoli, mulle hymyilet
 Ja tuoksull' asuntoni täyttelet —
 Mua tuskin muut maan päällä muistelee. —
 Tuoll' oisi impi kirkkorannalla,
 Vaan häntä tuskin tohdin aatella,
 Hän kenties millä, millä rankaisee!
 Oi, kukkaseni, armas kukkani,
 Sä olet ainoa mun riemuni.

II.

Kevähällä ruusuni
 Kukki kaksitellen,
 Syksyllä on yksi,
 Vaan yksi kukkanen.

Kevähällä lintuni
 Lauloi kaksitellen,
 Syksyllä on yksi,
 Vaan yksi lintunen.

Yksinäinen kukkani
 Vaill' on viehätystä,
 Lintu yksinäinen
 On aivan vaiennut.

Muistoksi.

Saas tästä, tyttö, muistoksi
 Tää sinikukka, lemmikki!
 Suo hetkinen sen riemuita
 Sun silmiesi valossa. —
 Voi, kuin se siit' on autuas! —
 Kun kyllästyt, niin heitä pois
 Tuo joutokasvi lasistas —
 Se muutoin toisten tiellä ois:
 Hän sen voi tehdä kukallen,
 Ken polkea voi sydämen.

Sinikaunokki.

Kysytte, miks' elokaunokki
 Kasvoi pellon leipäviljahan,
 Kyntömies vaikk' ei ois tahtonut? ---
 Taivassinellään se muistuttaa,
 Että on maan päällä muutakin —
 Taivahista, pyhää, ihanaa —
 Paljon muutakin kuin leipä vaan.

Hernekukka.

Mist' eksynyt lie ohrapellollen
 Tuo hernekukka perhosiipinen,

Vaan ihastuinpa, kun sen siellä näin;
 Vaikk' aika harvoin hernepellolla
 Ma silmiäni käänsin sinne päin,
 Kun siellä niit' on ylen viljalta.
 Jos mikä miss' on harvinaista vaan,
 Se kiitoksilla usein mainitaan;
 Vaan viljalt' ollen moni unhoittaa
 Ihailta kaunista ja arvoisaa.

Tuoksuheinä.

Tuoksuheinä tuskin vaan
 Kukkaseksi huomataan;
 Niin sen muoto kaino on,
 Vaatimaton, loistoton.
 Usein lähin ruohonen
 Nuokkuu vaan sen tuoksullen,
 Muut ei tunne, tiedäkään.
 Kukkaseuraan loistavaan
 Tuoksua sen kaivataan,
 Mutta harvoin löydetään.
 Useammin löytää sen
 Halpa paimentyttönen.

Sopua luonnossa.

Tääll' ei etsi riitoja
 Honka kuusen rinnalla.
 Koivu tuomen, pihlajan
 Luona näyttää suostuvan.
 Niityn kukat tuhansin
 Rinnan on ja sekaisin,
 Sovuss' elää kuitenkin.
 Peippo sekä kerttunen
 Usein täyttää lauluillaan
 Saman lehdon liepehen —
 Kiistele ei kumpikaan.
 Rastahalle leivonen
 Kosk' on ollut kateinen?
 Milloin taivas kuvansa
 Kielsi lammen kalvolta?
 Oi, kosk' ihmismaailman,
 Niinkuin luonnon sointuisan
 Täyttää sopu taivahan!

Tyyni lampi.

En usko, ett' on hongat vuorella,
 Tuoll' läsnä taivast' onnellisemmat
 Kuin kukkaset ja lehdot laaksossa,

Joit' tuskin vuorihongat huomaavat.
Näenhän, ett' on laaksoss' alhaisin
Tuo tyyni lampi — siihen kuitenkin
Maa kuvastuu ja taivas parhaimmin.

